

Sistem de partide - XII-

16 dec. 1936 - 20 mart. 1937

1.a). **Amedeu Bădescu*** , **Scurt istoric al Partidului Național-Liberal, vol.II , 1937,'40**

Tineretul național-liberal, 1930-1937 , 1936-37

(Arhiva ISISP, fond XV, dosar nr. 1281; Mss predat la 1 sept. 1967)

[Printre puținele lucrări despre PNL , scrise de martorii acelor vremi ...

mai degrabă ar trebui considerată **o carte de amintiri , decât de istorie .**

Datorită avaturilor prin care a trecut, voi lua informațiile cu mari rezerve.

Pentru mine , ca istoric, lucrarea lui Bădescu este o dovadă că istoriile partidelor

scrise de **partizani** , mai ales dacă au mai fost **și dizidenți** , sunt ultra subiective, deseori eronate și pline de considerații afective , emoționale.

Dar ... au o savoare aparte și oferă unele amănunte interesante .

Din cartea lui , aflu ce s-a ales de "**duciști**" și "**ducism**" după moartea lui Duca]

Doc.integral - **fișier PNL XII**

* Notă.

Născut în **1911** . student Drept , apoi avocat , București , publicist la "**Dacia Nouă**" .

După 1944, a făcut parte din **dizidența Tătărașcu**, colaborând cu regimul procomunist și

pro-sovietic - " stânga" , nu ?! - **până la căderea în disgrație a lui Tătărașcu .**

În **1949**, este **arestat , condamnat și închis** în penitenciarele din Jilava, Aiud și Botoșani .

(Cf.Ovidiu Ionițoiu, Dicționar, A_B, p. 137) Așa se explică de ce manuscrisul lui

a ajuns la ISISP, via securitate.

Amedeu Bădescu / 1937 / retro 1930 /

▣ Tineretul Liberal

S-a înscris la **tineretul liberal** în 1930, la 20 de ani . A fost membru activ între 1930-1948

Organizația avea **cca 4000 membri** . **Președinte - prof.univ. Mihai Berceanu** (numit de partid)

Secretar g-ral - I.Vântu (dr în Drept, numit de partid)

Sediul organiz .era deasupra **cinematografului "Marna"** (apoi "Feroviar") în cabinetul

dr. Anton Ionescu (vice-președ. al org.PNL de Verde)

Vintilă Brătianu și IG Duca veneau adesea la clubul tineretului .

La dizidența **Gh.Brătianu** (1930) , mulți tineri îl urmează.

În **1931**, când **Duca a devenit președ. PNL**, a mutat " grupul de la Marna " ,

la **sediul clubului central, de pe Calea Victoriei .**

Tineretul liberal a avut mari merite în **combaterea " dreptei politice"**[-----]

IG Duca a înțeles necesitatea creerii unei organizații puternice de tineret,

câștigându-l pentru această idee și pe **Vintilă Brătianu**.

Cu toate acestea, **tineretul era privit cu mari reticențe** de către **gerontocrația liberală**

[-----]

Amedeu Bădescu / 1937

▣ Gerontocrația liberală

Fenomenul " gerontocratic" **a dăunat mult adaptării PNL la realitățile românești**

contemporane . Beneficiară a marilor realizări naționale (întregirea, votul universal,

ref.agrară, Constituția) a devenit fatalmente connservatoare și reacționară

la capătul victoriei sale ; **va părăsi greu puterea** ; va deveni **opacă înnoirilor** ;
va deveni **exagerată și anacronică** ; va intra **în conflict cu noile generații** .
Georgiștii nu au procedat la fel. [-----]

Amedeu Bădescu / '37

▣ **Guvernul Tătărescu = guvernul lui Carol II**

" **Prețul plătit de PNL pentru a rămâne la putere după asasinarea șefului**, a fost acesta :
consolarea pentru pierderea suferită ; cu răsplata unei lungi guvernări ;
absolvirea tuturor vinovaților de asasinarea lui Duca, **cu excepția celor 3 autori materiali** ;
închiderea procesului politic al asasinatului ;
interzicerea rememorării lui Duca, a vieții și operei sale ;
După asasinarea lui Duca, **ordinea publică și justiția militară** au fost total
la ordinul lui Carol II și al camarilei, care a **înlăturat complet PNL** ...
pentru a **se ajunge ușor la verdictul urmărit** .

Amedeu Bădescu / 1937 , retro ' 34

▣ **Situația în PNL după asasinarea lui Duca**

▣ **Împăcarea cu Carol**

▣ **Triumviratul Tătărescu - Inculeț - Franasovici ;**

În dizidența lui Gh.Brătianu : mare **bucurie** și chiar glasuri care **justificau asasinatul** ;
În PNL guvernamental , o **fracțiune considerabilă** (cu mari poziții politice și economice)
respira ușurată și preconiza ca " băeții" să nu fie tratați cu severitate ; unii spuneau că
Duca era vinovat de politica riscantă , că a greșit grav dizolvând G de F
și plind PNL spre stânga ;

Existau și devotații lui care ... se va vedea ce vor face în 1937 -1938

" Indiscutabil Duca a intenționat să-și bazeze guvernarea lui pe **noua stângă a partidului I** .
"Duciștii " au fost **cei mai revoltați contra G de F și a numeroșilor lor complici** ,
contra regelui și a camarilei . Printre ei : **Gh.Tătărescu , Victor Iamandi ,**
R.Franasovici, dr.Costinescu , Manolescu -Strunga, P.Bejan, C.Tătăranu,
P,Gheață, Aurelian Benteoiu, Tib.Moșoiu ș.a.

Dar , după îngroparea lui Duca, după deschiderea "**sucesiunii**" la partid și la guvern,
"**ducismul**" , răzburarea lui, **princiipiile șefului mort**, ... **au fost date uitării** .

Senzațională a fost apariția lui **I.Inculeț** , cu "**ramura de măsline**" din partea lui **Carol** ,
pe care **Duca nu l-a putut evita la Interne** .

Nu intrase în PNL din convingeri, dar **fusese primul basarabean " liberal "**

Chiar când va fi înlocuit la Interne cu D.luca (fost amic și protejat a lui Duca)

el va rămâne "**omul nr 2**" în guvern, ca **vicepreședinte a Consil.de miniștri** .

camarilist, neagreat de mulți liberali, **adversar** al fam.Brătianu ,

vinovat de asasinarea lui Duca , **tolerant** cu mișcarea legionară,

cu **tendințe regionaliste basarabene** ,

Se creează triumviratul Tătărescu -Inculeț -Fransovici , susținut de o mare parte din PNL

În timpul guvernării Tătărescu , **PNL și guvernul se înfeudează lui Carol** ,

respectând vastul "**complot al tăcerii**" privind **asasinarea lui Duca** ..

Prin alegerea lui **Dinu Brătianu la șefia PNL**, este obținută și adeziunea celorlalți .

Amedeu Bădescu / 1937

▣ **Grupul H**

PNL era frământat de **diverse curente** :

Grupul " H" , " Părerii libere " , " prietenii fam. Brătianu " .

Cel mai numeros și zgomotos era "**grupul H**" , inițiat de **Victor Iamandi** ,

secondat de **Petre Bejan și Petre Gheață** (duciști, democrați, patrioți, antilegionari, populari,
dinamici) . Obiectivele grupului :

- **susținerea lui Gh.Tătărăscu și timorarea lui Dinu Brătianu ;**
- politică democratică, **anti-legionară ;**
- lupta **contra liberalilor " bătrâni" , și promovarea " tinerilor"**

La început, "**grupul H**" a afișat un "**ducism**" reticent. Dar , după retragerea " în umbră" a lui Iamandi, **politica anti-legionară și contra " bătrânilor" va continua în surdină.**

"**Grupul H**" s-a creat pentru **mobilizarea permanentă a majorității parlamentare** în jurul **guvernului Tătărăscu** , care trebuia să **acționeze prompt la ora " H" .**

Majoritatea parlamentarilor liberali s-au încadrat acestui grup. Lui i s-au alăturat un **număr mare de prefecti și primari** . A fost cel mai puternic sprijin pentru Tătărăscu . El și-a îndeplinit cu prisosință această misiune, chiai dacă a avut și atitudini " paradoxale " (ex.l-au sprijinit pe **Inculeț** , "**omul regelui**" ! , despre care se bănuia că a știut , ca și Carol , că se pregătește asasinarea lui Duca ! ; cu toate astea, menajul dintre grup și Inculeț , a mers foarte bine !)

Amedeu Bădescu / 1937

▣ " Părerii libere "

A făcut **risipă de zel** pentru a-și dovedi **independența , neapartenența** la cei doi șefi (Brătianu și Tătărăscu) .

Deși făceau dovezi "**pro-brătieniste**" , în fapt erau **mai atașați de Tătărăscu** .

Grupul era compus din oameni care , în majoritate , cunoscuseră problemele de guvernare (secretari, șefi , directori de cabinete , consilieri, prefecti, membri în consilii de administrație) **Profesioniști remarcabili, formați politic de Duca,**

contingent de liberali noi , pe care **Duca intenționa să-i folosească în guvernarea sa.**

Șeful grupului, Costel Tătăranu , fost secretar al lui Duca .Din grup se remarcă :

Aurelian Benteoiu, D.Alimănișteanu , Al.Alexandrini, Valer Pop,

Mircea Cancicov, Hurmuz Aznavorian, I.Vântu. ș.a,ș.a.

Existau și numeroși liberali (parlamentari sau guvernamentali) care nu făceau parte din nici o grupare , care au reprezentat **elementele de armonizare , de legătură între aceste grupări** .

Printre ei, dr.**C.Angelescu, dr.I.Costinescu , VVSassu ,Al Donescu** .[-----]

Amedeu Bădescu / 1937

1.b) **Ghiță Popp** (naț-țărăn.) - Comunicare : "**Ardeleni**" - "**Regățeni**" ,16 , 17 dec.'36

(DAD, M.O . 11, 16 dec,'36 , p. 265 - 270)

(DAD, MO 12 , șed. din 17 dec.'36, p. 282 -284)

N.Constantinescu -Bordeni (georgist) ; **M.Ghelmegeanu** (PNȚ) **C.Tătăranu,**

O.Goga (PNC) **Pamfil Șeicaru** (presă) **Ghiță Popp , Victor Moldovan ,**

Virg.Madgearu , Petre Andrei, Cezar Spineanu , Aurel Dobrescu ș.a.(naț-țărăn.)

/ **Scandal "ardeleni "** -"**regățeni**" / Doc.integral :**fișier XIV - PNȚ**

[LD, 16 oct.2003 : Nu am **Comunicarea** de debut a lui Ghiță Pop (care nu a apărut în M.O. - hotărâre parlamentară fără multe precedente iar **cenșura a interzis publicarea ei în presă.**) , urmată de o **încăerare** cu gogo-cuziștii , în Care Popp a fost palmuit .

Acest incident a declanșat una din cele mai teribile polemici pe tema "**ardeleni**" - "**regățeni**" ,

Am fișat **marele scandal** ce a urmat , în care s-au aruncat în Parlament

toate "**reproșurile**" , toate "**greșelile**" , toate "**gafele**" , dintre "**frați**" :

năpăstuirea Ardealului de către Vechiul Regat , prin exagerata centralizare .

Era calul de bătaie, ideea fixă , a lui Iuliu Maniu , **împotriva liberalilor, împotriva Bucureștiului** , de la **Consiliul Dirigent** și până la **sfârșitul sfârșitului** .

Fenomenului acesta grav pe care eu l-am detectat la "provinciali" , în diverse momente , și care se manifesta ,**uneori îndreptățit** , cel mai adesea, **inoportun** ,

în toate confruntările politice . În 1937 ca și în 1928 ! În 1928, ca și în 1919 !

Reversul lozincii dezavuate a **< Ardealului fără ardeleni ! >**

a sunat : **< România fără regățeni ! >**

Din desfășurarea dezbaterii, **împotriva p.d.v. al PNȚ** se exprimă prin aprobări și aplauze

toate celelate grupări parlamentare :

PNL 1 și 2, Frontul Românesc-Vaida, Un.Agr.-Argetoianu .

LD : 16 oct.2003 Numai că Goga deraiază, trece **de la atacul național** - cu care eu am fost de acord - **la atacul naționalist , chiar rasist .**

Cum să surprind această **schimbare de coardă** , care împinge un om să treacă de la un **registru patriotic**, la un **registru șovin ?**

Să fi fost convingere ? să fi fost demagogie ? să fi fost diversiune ?

Indiferent de nuanță, **era o otravă** care , insinuată în discursuri pătimășe, repetată cu diverse prilejuri și variante , **va face și din Madgearu o victimă**

LD : 16 oct.2003 . Cum erau ardelenii ? Goga este năprasnic când face profilul clasei "dirigente" ardeleane : **mediocritate și ingratitude. Dar ...**

LD : în final : ce importante pot fi , uneori, vorbele unui politician ! Mai ales atunci când, din diverse motive, și-a schimbat credințele. Iată **Goga , liderul PNC , alături de ACCuza ,** combătut cu opiniile lui **Goga , lider al PP , alături de Averescu !**

Goga , susținătorul **descentralizării** și ... Goga pervertit la **ideea de autoritarism.**

Mă gândesc , prin extrapolare , la **situația României , după 1944 ,** când la putere au venit **comuniștii !**

Și mă mai gândesc - de ce nu ? - la **noua clasă politică, după 1989 .**

Nu cumva este aceasta **o fatalitate ... după marile schimbări ?**

N.Constantinescu -Bordeni (PNL-2 **Greșala lui Ghiță Popp**

M.Ghelmegeanu (PNT **Regretabila ciocnire Goga -Popp**

C.Tătăranu (PNL- majoritar) **PNT să dezavueze pe Popp**

O.Goga (PNC

▣ **Respingerea insultelor lui Popp**

▣ **Mentalitatea regionalismului**

▣ **Sufletul ardelenesc hibrid**

▣ **Consiliul Dirigent = pagină tristisimă**

Șeicaru ("Curentul" **Valoarea elementului circulant românesc**

Goga : continuare :

▣ **Ardealul primejduit ? Invazia regătenilor în Ardeal ?**

▣ **Înfrățire unitară și solidaritate !**

[**Băncile ardelenesti ?**][**LD : Ardealul versus Vechiul regat ?!**]

[**LD : bolșevici versus hitleriști ?**][**LD : diversiune sau tactică ?**]

[**LD : integralismul național - frumoasă idee a lui Goga ...**]

Victor Moldovan (PNT) /

▣ **Patriotismul ardelenilor ;▣ Sanționarea actelor de violență și scandal**

Virgil Madgearu (PNT **▣ Inconsecvența opiniilor lui Goga ▣ Răstălmăcirile lui Goga**

O.Goga : **▣ Declarațiile PNT ▣ Glasul sângelui ...la Madgearu**

▣ Poziția desamăgitoare a PNT ▣ Mihalache- Moldovan -Ghelmegeanu

▣ Palmele date pe obrazul țării ▣ Palmele date lui Gh.Popp ca o corecțiune !

▣ Nu regionalismului ! ▣ Integralitate națională

Virgil Madgearu / 17 dec.'36

▣ **Jignirea adusă de Goga onoarei lui de român**

▣ **Nu există mișcări antinaționale**

▣ **Nu există regionalism provincial**

Victor Moldovan / 17 dec.'36

▣ **Interpelarea lui Ghiță Popp ;▣ Furtuna montată de Șeicaru**

▣ **Centralism versus descentralizare ;▣ Inconsecvența lui Goga**

////////////////////////////////////

[**Doc.integral :fișier XIV - PNT**]

2.) **Pr.de lege** : ratificarea **decretelor - legi** (46 !) din vacanța parlamentară ,18 -19 dec. '36

/ **polemici privind procedura / considerații doctrinare / suspiciuni de interes /**

conflict dintre puterile în stat : legislativul dominat de executiv .

(DAD, MO nr. 13, vineri, 18 dec. ; M.O.nr. 14, sâmbătă, 19 dec.'36)

Doc.integral- fișier Parlament VIII

a.) Leon Scridon (PNC)

▣ **Grava atingere a parlamentarismului .**

b.) av. Crăciun Șerbănescu (PNT)

▣ **Abuzul decretelor-legi**

c.) Radu Lascu (PNL-2)

▣ **Batjocorirea regimului constituțional, parlamentar**

d) Aurel Neguș (PNL-2)

▣ **Compromiterea regimului democrat**

e) Șefan Mihăescu (PNT)

▣ **Batjocura sistemului parlamentar.**

f.) Gr.Iunian (PRȚ)

▣ **Nesocotirea instituțiilor democratice constituționale**

g) I.Ianculescu (PNC)

▣ **PNL și PNT - aceleași abuzuri**

* **Petițiunea pentru sistarea dezbaterilor**

h.) Virgil Potârcă (PNT) - la *Regulament*

▣ **Pericol de dictatură**

j.) V.Serdici (PNT) (p. 349)

▣ **Apel la Grupul H din PNL pentru respingere**

j.) N.C.Popescu (PNL-1)

▣ **Apel la temporizarea dezbaterilor**

k.) Virgil Madgearu (PNT)

▣ **Apel la majoritate pentru respingere**

l.) M.Ghelmegeanu (PNT)

▣ **Sistemul decretelor -legi = anticonstituțional , antidemocratic, antiparlamentar**

▣ **Reformă parlamentară !**

▣ **Regim democratic - simțire democratică**

▣ **Decrete - legi = aberație parlamentară**

m.) Mircea Djuvara (ministrul Justiției)

▣ **Suportul și rațiunea juridică a decretelor-regale**

▣ **Latura politică**

▣ **Opoziția : obstrucția guvernării**

▣ **Apel pentru ratificare**

3.) C.Argetoianu , O demonstrație de prisos , 31 dec.'36

(Rev.*Parlamentul Românesc* , an VII, nr 220-220, 31 dec.'36 , p.6)

" **Ultimele ședințe ale Camerei, din preajma vacanțelor de Crăciun, au dovedit odată mai mult, dacă nu falimentul , cel puțin inutilitatea parlamentului în regimul parlamentar .**

Pare un paradox, dar nu e decât un trist adevăr.

" De la **15 noiembrie** , de când s-a întrunit , **Parlamentul n-a făcut nimic.**

A bătut apa-n piuă și a încasat diurne.

În primăvara trecută, guvernul fusese autorizat să recurgă la **decrete -legi** în caz de urgență , și numai în materie economică și financiară .

Cu de la sine putere, guvernul a lărgit acest domeniu . [-----]

"Ceea ce mă interesează aici și ceea ce trebuie să intereseze pe orice român, care pune mâna la pungă ca să întreție un parlament cu două Camere ,

sunt următoarele constatări : [-----]

" O asemenea procedură din partea unui partid care nu pierde un prilej să-și arate < atașamentul > față de instituțiile parlamentare și regimul parlamentar, câștigă o salvare particulară .

O asemenea dezinvoltură din partea unei grupări dictatoriale ,

fasciste sau hitleriste, n-ar fi avut nimic extraordinar -

Dar din partea partidului care , de la pașopt și până azi , n-a trăit decât din specularea < eterneleor libertăți > și a parlamentarismului , încercarea îmbracă o deosebită importanță.

" Să-și fi dat liberalii seama că parlamentul și parlamentarismul nu mai înseamnă nimic ?

Dar atunci lumea se va întreba : pentru ce atâtea zeci de milioane aruncate pe fereastră ?

[-----] "Deocamdată, guvernul Tătărescu a demonstrat perfecta inutilitate a parlamentarismului . Pentru prima oară salutăm cu mulțumire și recunoștință

un act al guvernării Domniei Sale"

C.Argetoianu / 31 dec.'36

//

4.) **prof.Simeon Mehedinți** Autocondamnarea democrațiilor , 31 dec.'36

(Rev.Parlamentul Românesc , an VII, nr 220-220, 31 dec.'36 , p. 8 - 11)

[LD : 20 oct. 2003. Fostul director al "Convorbirilor Literare" (1907-1923) ,

conservatorul de până la război, **academician și prof univ.** la Universitatea din București , creatorul și organizatorul învățământului geografic modern.

Născut (1869-1962) , în Soveja Vrancei , avea în 1936 ...65 de ani .

Nu știi când și de ce își dăduse demisia din Parlament Poate din Senat

Nu știi cum a trăit după 1944... murind la 93 de ani]

" Rev.Parlamentul Românesc vrea să cunoască părerăa unui demisionat din parlament .

Bucuros. Dar cu o condiție : să putem ajunge la o concluzie pentru orice om cinstit .

Să plecăm deci de la un fapt , pe care nimeni nu-l va putea nega .

S.Mehedinți / 31 dec.'36

[Monarhiile]

" Timp îndelungat , mulți oameni de seamă au crezut că monarhia este un izvor de mari nenorociri [-----] " În Lumea Nouă , unde tronau odinioară Inkasi și împărații Mexicului , nu mai e azi un singur monarh și nici un titlu nobiliar . (Mai sunt ceva regi , dar aceștia stăpânesc bumbacul, cafeaua, petrolul, oțelul și... dealde astea)

" Iar în Lumea -Veche , afară de Micado , în îndepăratul arhipelag japonez ,

mai avem câteva monarhii în arhipelagul englez și peninsulele : scandinavă, daneză, balcanică, italiană și arabă , cu împrejurimile ei islamice (Egipt, Irak și Iran) .

Insulele și peninsulele păstrează totdeauna unele <relicve > biologice.

" Cât privește mijlocul Europei - tabula rasa !

Regii mărunți ai Germaniei , Printii, Marii Duci (cu ducate uneori pitice) , Groffii, Baronii ;

ce mai erau , toți au căzut și s-au risipit ca frunzele veștede în zile de toamnă ,

când bate vântul. Cum era să nu cadă , când s-au prăbușit atât de repede ,

doi Kaizeri, un Sultan, Țarul " tuturor Rușilor " și însuși < Fiul Cerului > , Împăratul Chinei , pe care lumea îl credea veșnic , ca și mumiile egiptene ! [-----]

"De unde o fi pornit îndirjirea aceasta contra monarhiei ?

Din multe cauze , dar două sunt mai importante ." Întâi, din fără-de -legile unor potenți care n-au știut să fie și oameni [-----] Și câte bestii nu s-au suit pe tron , nu numai

din vechea păgânătate , dar și în țările creștine .

N-am văzut țari < pravoslavnici > , ucigându-și părinții și frații și chiar pe proprii lor copii ?

Au săvârșit unii monarhi atâtea negliobii și atâtea crime , încât nu-i de mirare că

au speriat lumea , făcând-o să uite chiar pe suveranii vrednici de stimă și de iubire. [-----]

" Cum au fost cu puțință astfel de răătăciri ? Dreptatea cere să acordăm monarhilor ,

cum zic judecătorii, și oarecari < circumstanțe atenuante >

" Mai este apoi și o a doua cauză : < Plutarch a mințit ! > .

Nu din răutate , ci din dorința de a face pe oameni cât mai buni.

În contrast cu unii tirani și regi răi , inimosul biograf a încondeiat atât de frumos pe câțiva democrați , încât în anii copilăriei și adolescenței nu cunosc nimic mai vrednic de admirare ,

decât eroii care mântuesc patria , apoi se întorc la coarnele plugului .

[-----]

< Omul din popor > e singurul care cunoaște nevoile , înțelege suferințele

și știe ce e meritul real ; el este acel care , etc etc... [-----]

" **Așa dar, antiteza dintre monarhie (ca expresia cea mai înaltă a aristocrației) și democrație , este ceva foarte firesc.**

Cine ar nega acest lucru , din două una : sau nu cunoaște faptele , sau, dacă le cunoaște și totuși le neagă, nu poate fi socotit în rândul oamenilor cinstiți. "

S.Mehedinți / 31 dec.'36

[Democrațiile]

"Ce concluzie se putea scoate din această antiteză din ce în ce mai vie în secolele din urmă ? Una singură : **Înlăturarea monarhiei va scăpa lumea de multe neajunsuri și , poate, va aduce chiar raiul pe pământ .**

- < Să vie o dată democrația la cârmă ... Să vedeți **câtă omenie , câtă dreptate și câtă fericire în viața popoarelor !** >

" Iată că **ironia istoriei** a dăruit ideologilor din școala lui Rousseau și împlinirea acestei dorințe.

Au căzut tronurile și rangurile nobiliare , cum cad frunzele veștede.

S-au coborât <neamurile>și s-au ridicat < noroadele > .

Din China până în Spania, prisos de democrați și democrație : **comunistă, naționalistă, pacifistă, anarhistă, bolșevistă ... de toate culorile și de toate calibrele.**

"Rezultatul îl vedeți : **din sânul democrațiilor contemporane** au ieșit **niște faraoni ,** cum nici în Egipt n-au fost pe timpul monarhiei celei mai absolute .

E destul o încrețire din sprânceană , nu la Memphis (Tutankamon e mort de mult !)

ci la **Tremlin [Kremlin] , Bekin [Pekin] , Perlin [Berlin] , Râmlin [Roma] ...**

sau cum se mai cheamă seraiurile **sultanilor și faraonilor moderni ,**

pentru ca **zeci și sute de milioane de oameni albi și galbeni**

să tremure mai cumplit decât negrii din pădurile Africii , pe timpul sângerosului Behanzin.

Chiar cei mai cruzi potentați și viziri de odinioară, ni se par mielușei

față cu **dictatorii ieșiți din rărunchii democrației de astăzi.**

" Ca și fanaticii Aliotmanului , **<stăpânii > de acum**ucid ,

uneori **fără nici un fel de judecată** (gâtuesc chiar pe proprii lor tovarăși de democrație !)

și **înarmează milioane și milioane de soldați** , pentru o vărsare de sânge , cum n-a văzut încă până astăzi planeta pe care trăim. Asta nu e o presupunere , ci un lucru sigur.

" **Ținta războiului** era altădată să fărâmi armata adversarului (Clausewitz)

Acum , **armatele democraice** știu din capul locului că **scopul luptei va fi să nimicească nu numai armata , dar și populația dușmană** (Ludendorf)

De la războiul parțial, au trecut la războiul total.

Pământul trebuie să rămână gol în fața armatei de invazie ,

ca să fie luat în stăpânire de cuceritor .

Iată unde a ajuns democrația , după < cascada dinastiilor > . [-----]

Aceasta este înțelepciunea, bunătatea și dreptatea dictatorilor democrați

[-----] **Sunt acestea niscaiva născociri ?**

-Răspundă fiecare după cum îl povățuește judecata sa. Dar dacă aceste lucruri înșirate aici nu-s basme , ci curatul adevăr , **atunci este adevărată și concluzia anunțată la început :**

auto -condamnarea democrației .

De la Pekin până la Madrid , vărsările de sânge au dovedit de la război până azi ,

că cruzimea democrațiilor nu e cu nimic mai prejos

de a celor mai grozavi despoți din vechime"

S.Mehedinți / 31 dec.'36

[Doctrinile războinice ale democrațiilor]

" De multe ori mă întreb **ce ar zice Tolstoi** dacă ar vedea **democrația rusească de azi ?**

Sau ce ar zice **optimistul A.Spencer** , filozoful evoluționismului ...

E drept că **liniștitul cugetător englez** prevăzuse

unele din isprăvile educației în **< Cazarma > socialistă.**

Dar nici pe departe **nu bănuise** că **societatea europeană va evolua** până acolo ,

că chiar **unii filozofi să înalțe osanale cruzimei și bestialității** . [-----]

" Dacă chiar **filozofii istoriei au putut reveni la apucăturile ancestrale ,**
din **epoca omului preistoric , de ce adică s-ar mai sfii faraonii democrației contemporane ?**
Evident , timpurile lui Tolstoi, Spencer, Comte (cel cu <cultul umanității>) au trecut de mult ,
de mult Reprezentanții democrației moderne au cu totul altă doctrină
Au mărturisit-o fățiș, când a doua zi după armistițiul războiului de acum 20 de ani, au și proclamat
: < războiul permanent > .**Au mărturisit pe față doctrina și au și aplicat-o peste tot,**
din Madrid până la Shanghai . Dar tocmai aceasta dovedește în chipul cel mai lămurit
exactitatea concluziei de la început : auto -condamnarea democrației ."
S.Mehednți / 31 dec.'36

[" omul din popor " al democrației]

"Ar rămânea acum să ne mai dăm seama : **de unde a putut izvorî atâta încredere**
în nobleța de simțire a democraților ?
Dintr-o ipoteză : și **Plutarch** , cu poleirile lui pedagogice în povestirea < **oamenilor iluștri** > ,
și **urmașii săi** , au pornit **de la o premisă** , care le face multă cinste , dar **care e fundamental**
falsă. Premisa e aceasta : **omul nevoiaș**, tocmai fiind că e nevoiaș,
trebuie să fie bun, milos și mult mai aproape de virtute ,
decât cel născut în lărgime. Aici este izvorul sofismei .
Suferința nu e numaidecât o garanție că vei ajunge om de treabă.
Virtutea e un talent , ca orice alt talent. **Cine o are din naștere, e bine :**
cine n-o are , cu greu se va putea împiedica să **alunece spre o purtare vulgară** .
Fie crescut în palat, fie în colibă,
cel născut să fie nobil în simțiri și fapte , acela **nu poate < deroga >** .
iar **cine nu are din naștere < darul > virtuții** , acela **nu-l poate dobândi** ,
chiar dacă i-ar cădea pe cap o sută și o mie de suferințe...
Dar chestia asta e prea mare și prea delicată ca s-o discutăm aici ."
S.Mehednți / 31 dec.'36

[" Democratul " român]

"**Câtă cerneală s-a risipit în România pentru a lăuda virtuțile < omului din popor >!**
Și cu drept cuvânt, pentru că **prea mult suspinasem de pe urma împilărilor străinilor.**
Fanarioții ne apăreau ca niște < **vampiri** >
Boierimea împetritată cu tot felul de lepădături levantine **- la fel** .
Apăsarea cârmuitorilor ne lăsase **cele mai grozave amintiri** .
S.Mehednți / 31 dec.'36

[liberalii]

De aceea, la jumătatea secolului trecut , capetele cele mai înfierbântate : **Brătianu, Rosetache,**
și cei de felul lor , **nu visau decât la republică și revoluție.**
(Bietul Rosetti <saluta> până și pe **fetița lui de 2 ani** cu <**libertate**> și <**revoluție**> !
I s-a și dat numele de <**Liberté**> , pe care , se pare , că nu l-a desmîțit)
De altfel, toate **isprăvile liberalilor** ne sunt **bine cunoscute** .
Ion Brătianu a sfârșit cu porecla de < **vizir** > , iar partidul lui cu titlul de <**colectivist**> ,
dat chiar de proprii săi partizani. Atât de amestecat ajunsese **aluatul democratic**....
Totuși trebuie să mărturisim că **liberalii de odinioară** au rămas aproape **aqua pura** ,
față de noua democrație atât **urbană** cât și **rurală**
S.Mehednți / 31 dec.'36

[țărăniștii]

Cei ieșiți acum din <**rărunchii**> **satelor** , ani și ani de zile ,
se culcau tot cu gândul la < **ciocoi** > și tot cu gândul la ei se sculau .
Alfabetul, votul universal și Dreptatea poporului era **treimea la care se închinau zilnic.**
Ei , dacă nu vor fi nici aceștia **sfînți, cine să mai fie ?** - mai ales după ce
democrația de sub Carpați [**PȚ Mihalache**] **s-a unit după război**
cu cea de dincolo de munți [**PN-Maniu**] (**democrație care suferise**

de o < foame milenară > - cum a mărturisit un ardelean)

S.Mehednți / 31 dec.'36

[Democrației cei noi]

"Într-adevăr, când ai stat sute de ani sub tirania " **ciocoiului** " latifundiar în câmpia Dunării , iar peste munți sub biciul **grofului** , iarăși latifundiar,

era firesc ca **democrației** cei noi să fie măcar serafimi cu patru aripi , dacă nu șase .

Era de așteptat ca cel ce suferise atâta timp, să fi învățat a fi mai omenos, mai blând și mai cinstit , fiindcă **știa cât de amară e apăsarea și nedreptatea.**

Hei ,să vedeți **când se va sui în Dealul Mitropoliei** ,

badea Ion , nenea Mihai , bădița Nicolai ...și Antonică și Bivolaș , Căpriță , Ieduleț, Mățișor, Boulean sau Boilean , sau cum le mai zice...

Să vedeți atunci dreptate , cinste și rânduială în Țara Românească !

Când vor veni ei la Cameră, vor aduce mălaiul în traistă ;

vor merge pe jos , nu se vor îndura să se suie nici în tren ,ca să nu facă pagubă statului ;

cei mai inimoși **se vor hrăni și la București cu fasole și ceapă** ,

și **se vor adăposti în niscaiva colibe** sub dealul Mitropoliei ,

ca să dea pildă de economie și de neadormită grijă față de interesele poporului .

Mi ales cei care s-au hrănit cu " țipău" [LD :**probabil în sens de gălăgioși**] ,

vor strânge firimiturile mesei lor , ca să fie spre folosul cuiva.

Vor fi înțelepți ca Solomon, cumpătați ca Diogene, și severi în cinstea lor

ca și Cato Uticensis .Nici în vis **nu vor îndrăzni să ciupească** măcar cât de puțin

din Bugetul țării spre a-și agonisi moșoare , vii, case, terenuri petroliere ,

băi de aur , ori, Doamne ferește, să-și strângă **averi pe la băncile** din străinătate ,

cum făceau < **Ciocoii** > de odinioară .

"Tocmai așa s-a și întâmplat - Reșița , Skoda, Perimetrele petrolifere , Discom, Cagero,

Cugero.... și cum le mai cheamă ... sunt dovezi pipăite

cu privire la **nivelul democrației de la noi.**

Iar cine vrea să afle mai de aproape **câtă cinste , cât idealism și cât patriotism**

a dat la iveală democrația română , să citească mărturisirea unui om pățit ,

d.l Atanasiu , care , în amurgul vieții , a simțit nevoia să-și ușureze sufletul ,

scriind **pe temei de fapte și documente** o întregă carte ,

unde povestește **cum s-a înfiripat socialismul român** , cât de < **generos** > a ajuns

și cum **au evoluat** apoi toate **manifestările democrației urbane și rurale** la un loc.

"Credem așa dar, iubite cetitor, că, **fără nici o exagerare,**

putem vorbi de auto condamnarea democrațiilor "

S.Mehednți / 31 dec.'36

["Ghiarele" democrației]

" **Dacă democrația** din alte țări **este cum este** (un comunist a dat nu de mult fetei lui o zestre de vreo 40 milioane de franci) lucru tot se mai poate înțelege :

cine poate , oase roade . Filozoful Spengler ne spune fățiș :

omul e un animal de pradă .

Cine are ghiare puternice , acela **are dreptul să sfâșie**, spune noua evanghelie

a **războiului permanent** și a **războiului total** !

Așa dar ghiarele democratice sfâșie tot așa de bine ca și cele nobiliare .

Mare cinism , dar explicabil : logica fiarelor e totdeauna aceeași

față de aceia pe care vrea să-i sfâșie.

"Ce să zicem ,însă, de **logica democrațiilor români**, cari își dau coatele cu aceia

ale căror ghiare puternice **se întind fie de la răsărit , fie dinspre apus**, asupra noastră ?

Ar fi mai multe ipoteze de făcut . Poate că **e la mijloc neputința de a înțelege** .

Și atunci, **vorba cronicarului : < credem slăbiciunii omenesți ! >** .

Poate că la unii (mai aproape de analfabetism) **o fi curată neștiință** .

Pentru aceia însă, care știu și înțeleg, nu mai rămâne decât o explicare :

înstrăinarea de neam . Iar < **Înstrăinații** > care își dau coatele cu < **streinii** > ,

nu pot fi calificați cu alt cuvânt decât acesta : **Trădători ai nației și criminali față de stat** .
Cu atât mai **criminali , cu cât sunt și democrați** , adică ieșiți din < **rărunchii poporului** > .
Dacă însă cetitorul va găsi termenul acesta nepotrivit , îl rog să caute altul mai nimerit ,
fiindcă **nu cuvântul , ci fapta interesează "**
S.Mehedinți[autograf] / 31 dec.'36

5.) Iuliu Pascu , Înnoirea națională și lovitură de stat , 31 dec.'36

(Rev.**Parlamentul Românesc** , an VII, nr 220-222, 31 dec.'36 , p. 25- 31)

Doc.integral - fișier Doctrine VII .

[LD : nu știu nimic despre acest **apologet al "loviturii de stat "** ,
decât faptul că-l citează pozitiv , la un moment dat , pe **Octavian Goga** ,
că , în anume momente ale argumentării , este fără echivocuri , **naționalist și antisemit** ,
și că , în mare , planul teoretic expus de el , **va fi aplicat de Carol II în februarie '38** .

Ideile lui le dau pentru a ilustra ... un anume **curent de idei** ...

El oferea "**modele**" : **regi , generali , oameni politici providențiali ...**

El căuta cu lumânarea , în experiența altor state , dovezi și legitimitate
pentru **regimuri de autoritate , dictatori** de republici sau regate ,
care au înfăptuit **o serie de măsuri "revoluționare"** ...

nesocotind , aservindu-și sau reformând **parlamentele schimbând Constituțiile ...**

**În 13 țări ... Roosevelt , Hitler , Mussolini , Atatürk , Pilsudski , regele Alexandru , Salazar ,
Franco , Stalin** , fiecare în țara lui ... ajungând și în **Japonia și India ...**

O apologie , sub formă de inventariere , prin prisma precumpănitoare a
ideii benefice de lovitură de stat

Numai nu spune direct **regelui Carol** sau unui **general , sau unui bărbat politic ,**
amator de lovitură de stat : **dar noi , ce așteptăm ?**

Să nu exagerez , însă ! Păstrând proporțiile , oare ... de când **încolțise acest gând**
în mintea unui **Carol II , Codreanu , Manoilescu , Goga , Antonescu** , fiecare în felul lui ?]
Iuliu Pascu / 31 dec.'36

▣ Frământările postbelice ale lumii contemporane.

" În frământările înfrigate ale aproape **tuturor popoarelor lumii** ,
din **anii următori războiului** , **două mari dorinți** ațâță mereu văpaia luptelor fără răgaz :
o sete nestinsă de răsturnare cât mai adâncă și **o înnoire cât mai întinsă** ;
și **o neastâmpărată dibuire a mijloacelor** celor mai bune
pentru ca **totul să se poată înfăptui cât mai repede** .

"**Nevoia de întreagă refacere a așezărilor politice și economice** ,

și **de o cât mai îndestulătoare înnoire în drepturi și îndatoriri** ,

nu e decât **înfățișarea sub care se prelungește** în viața de pace lăuntrică a națiunilor ,
uriașul măcel început acum 22 de ani .

" **Iar graba amețitoare** , din ale cărei împliniri , împinși de prădalnica noastră fire ,
noi le vedem mai degrabă pe cele supărătoare , **nu este doar decât porunca instinctivă**
a **arzătoarei nevoi de liniște și viață tihnită** orășenească sau patriarhală
a bietelor noastre suflete , rămase de izbeliște "

Iuliu Pascu / 31 dec.'36

▣ Marile transformări ale lumii

[**S.U.A**] **FDRoosevelt** , lucrarea "**Pe calea cea bună** " (ed.franceză , 1934

" **Unii au spus că această politică [politica sa] este revoluționară ; poate că și este.**

**În orice caz ea este revoluționară numai în înțelesul că măsurile folosite și obiectivele
care le comandă se deosebesc de acelea care au fost întrebuințate până astăzi** .(p.7)

"**Trebuiau luate trei măsuri deodată : mai întâi să se suprimă prin măsuri radicale**

**privilegiile extraordinare de care se bucurau la controlul vechiului edificiu economic și
social o ceată de indivizi , puțini la număr , dar foarte puternici ,
care stăpâneau afacerile , băncile și chiar guvernele "**

"În al doilea rând , trebuia făcut război crimei și să se propovăduiască și să se întărească valorile morale ; și , în al treilea rând, trebuia înlăturată concentrarea veșnic sporită a bogățiilor națiunii în mâinile câtorva și să se revie la o împărțire pe un vast de suflete muncitoare a capitalului și bogățiilor națiunii " (p. 10)

Cine ar crede că aceste cuvinte n-au fost scrise de un român pentru propria noastră țară ?

Și această "**revoluție pașnică**" , cum singur Roosevelt o numește , s-a săvârșit în entuziasmul națiunii americane , care drept recunoștință , l-a reales în chip sărbătoresc pe președintele Roosevelt , la comanda supremă a marii republici . [**Germania**] " Dar schimbarea uriașă , această măreață **restitutio in integrum** a națiunii germane , pe care Adolf Hitler a înfăptuit-o prin mijloace răsturnătoare de legi și constituții , după ce știuse a-și cuceri puterea , luptând chiar după calapodul regimului juridic pe care avea să-l dărâme : **Înfrângerea iudaismului ; însuflețirea germanismului;** topirea celor 18 republici ale Constituției din 11 nov.1918 într-un singur stat politic unitar ; reorganizarea statului ; înarmarea și eliberarea de toate apăsările unui tratat pe care-l socotea prea aspru pentru țara sa .

Toate aceste întoarceri și înoiri istorice s-au făcut

prin alte mijloace decât acelea ale puterii legiuitoare , care este și rămâne un prețios instrument de facere a legilor în timpuri liniștite .

[**Italia**] Mussolini , în **Le fascisme** (ed. Denoe"l & Steele , 1935) citim :

" ...**pentru fascism , statul este puterea abasolută înaintea căreia indivizii și grupările nu sunt decât relativități.Indivizii și grupările sunt de neconceput altfel decât în Stat "**

" **Ce uimitoare sunt înfăptuirile celor 14 ani de la marșul fascist asupra Romei , menite să sădească în sufletul milioanele de italieni , acest nou fel de a înțelege rostul statului și al locuitorilor lui ;**

și cât de mare este partea mijloacelor eroice de care s-a folosit Mussolini ! "

[**Turcia**] "Dar întruchiparea de fapte aievea a minunățiilor demne de eroul celor 1001 de nopți , pe care le-a săvârșit tot în 14 ani . mult mai adânci încă , în Turcia sa, **Kemal Atatürk , începând cu o mișcare care aduce mai mult cu o lovitură de stat , decât a revoluție "**

[**Polonia**] "**Sau lovitură de Stat a mareșalului Pilsudski din 1928,**

făcută aproape supra omenește ,cu retragerea imediată a eroului , care și-a urmărit totuși cu hotărâre nestrămutată întărirea desăvârșită a **răsturnării și înoirii sale ,**

cu pecetea juridică și istorică a noii **Constituții** din 3 mai 1935,

votată chiar de parlamentul acelor politicieni ,

pe care eroicul Mareșal i-a înfrânt definitiv. "

[**Iugoslavia**]

"Cine nu-și amintește de **lovitura de stat de la 8 ian 1929, a regelui Alexandru și de noua Constituție** pe care același rege legendar a dat-o ei,

fără parlamentul Jugoslaviei ; și toate gravele tulburări dinainte de 1929

și prelungite până în clipa în care **nemernicul de la Marsilia a răpus viața** aceluia care , dăduse suflet din sufletul său , soldaților luptători ai patriei sale "

[**Portugalia**] "Cât nu s-a vorbit de bine , acum în urmă , despre **Porugalia , țara revoluțiilor periodice , pe care profesorul economist Salazar**

a liniștit-o și împuternicit-o într-atât , încât s-a dovedit de nezdrunțat

chiar și la atât de **ispititoarea ațâțare iudeocomunismului ce pârlăjește Spania vecină .**

Și este de știut că **Salazar nu s-a sfiit să clădească totul pe o cinstită viață de familie , înscrisă chiar în litera noii Constituții ,**

a familiei care a făcut **faima celei mai strașnice și temute puteri** ce a fost vreodată, **puterea Romei imperiale "**

[**Spania**] " Dar încercarea nefericită a **generalului Primo de Rivera ,**

începutul în afară de legalitate a **tragicileor frământări , adevărat război civil din Spania , măcelărită de stăpânirea comunistă ,** împotriva căreia **se ridică tot idealismul și demnitatea națională a supebei nații** a lui Cristofor Columb și a Isabelei a II-a , a lui Cervantes ,

Carol Quintul și a lui Velaquez , **mișcare avântată , condusă de generalul Franco,**

în admirația întregii lumi îndurerate de sfâșietoarele suferințe ale eroicei națiuni "

[**Rusia**] "**Despre ce s-a făcut în Rusia pe calea revoluțiilor însângerate ,**

acest iad al creștinismului, pentru bucuria talmudică a iidovimii ,
nu am putea spune însă că e gând și fapt de înnoire a nației rusești ,
căci prea e evidentă răsturnarea catastrofală
numai pentru înigheizarea unei dominații israelite ,
străină de idealurile națiilor creștine ale Rusiei de totdeauna ."
[Austria] "Și apoi frământările zguduitoare ale Austriei lui Seipel și Dolfus,
noua Constituție catolică , cu desăvârșire altfel decât aceea pe care a înlocuit-o ,
și puterea supremă a actualului cancelar , odată cu îngenuncherea prințului Stahremberg ,
sunt tot atâtea răsturnări profunde, înfăptuite altfel
decât pe cale obișnuitei discuții parlamentare . "
[Grecia] " Ori întristătoarea istorie a Greciei din aceste două decenii,
a Greciei de două ori republicane și tot de atâtea ori regalistă ,
pentru a reveni iar la regele ei constituțional ,
după ce a trăit atâtea revolte , dictaturi, lovituri de stat și revoluții , cărora nu le-a lipsit
nici executările sumare și nici acea moarte misterioasă a tânărului rege Alexandru . "
[Japonia] " Zile de mărire , dar și zile de foc și de groază , împletite deopotrivă
cu idealism și ură sălbatecă , nu numai pentru că iudeo-comunismul atâta , corupe și
conspiră pentru a exploata și tiraniza , și fiindcă Japonia se teme de colosul moscovit ,
dar mai ales , pentru că străvechiul imperiu al Soarelui , cu cele trei mari națiuni ale sale ,
tibetană, mongolă și chineză, și alte multe mai mărunte , trosnește mereu în sbuciumul
acelorași neastâmpărate nevoi de înnoire repede și radicale .
[India] " Înnoire pe care o vrea și Gandhi , pentru India lui scumpă , pe care totuși n-o poate
smulge din brațele de fier ale Angliei , greu amenințată în însăși existența ei .
[-----] ale Indiei cea cu 350 milioane de supuși ai Regelui și Împăratului Marii Britanii "
"Și așa , din Japonia revoltei militare de azvară, peste întreaga Asie și Europă ,
până în Statele Unite ale Americii de nord, și veșnic înfierbântatele republici latine ale
Americii Ecuatoriale și de Sud, același dor neînfrânat frământă toate popoarele lumii "
[-----]

Iuliu Pascu / 31 dec.'36

▣ Actele politice excepționale

Toate aceste acțiuni răsturnătoare , tind și vor să fie întărite și definitiv pecetluite
printr-o nouă Constituție , de la care viața să-și reia firul liniștit , fără hopuri și fără salturi .
De aceea, sunt la mare preț ... tocmai aceste mijloace de "mare chirurgie politică "
[-----]

Iuliu Pascu / 31 dec.'36

Lovitura de stat

" Lovitura de stat nu se poate ivi decât sau ca un act al unui cap de stat slab
și stăpânit de o clică hrăpăreață și imorală ,
pentru a retrage libertățile și drepturile de el recunoscute poporului,
sau ca un act de curaj al capului statului , pus în împrejurarea tragică
de a-și vedea poporul și țara amenințate de ruina morală , națională și materială ,
datorită lipsei de pricepere și de patriotism a conducătorilor partidelor politice
așa -zise de guvernământ .

" Marea greșală a celor ce sudaie lovitura de stat , pornește mai ales de acolo
că ea ar aduce cu sine, ca urmare neapărată și de neânălăturat ,
sugrumarea pentru un timp a libertăților cetățenești .

"Lovitura de stat este un act de răzvrătire a capului statului ,
rezultat al unui conflict între el și lumea politică conducătoare ,
care poate să nu fie deloc sau prea puțin oligarhică ,

dar lipsită de energia eroică de a se lepăda ea însăși de unele cusururi prea grele
care îi amorțesc avântul spre mai bine.

"Lovitura de stat este actul politic excepțional de răsturnare de privilegii
și înnoire adâncă de drepturi și îndatoriri , care prezintă cele mai multe tsușiri ,

pentru a fi **mijlocul ideal și eroic de a scutura și reîntări un popor** ,

și un stat strâns prea mult în brațele , altfel poate iubitoare ,

ale unei droaie de conducători lunecați prea de tot **pe panta privilegiilor** ,

pentru a-și mai da seama de păcatele lor față de neam și țară .

" Pentru aceasta e nevoie însă ca :

lovitura de stat să fie închinată exclusiv marilor interese naționale

ale clipei istorice respective și ale clasei sociale cea mai numeroasă ;

să fie gândită de un grup foarte restrâns de bărbați pricepuți, în frunte cu capul statului ,

pentru a avea o **desăvârșită unitate** în toată **opera legislativă și administrativă** ;

constituția și legile țării , numirile și încadrările de personal, exproprierile de privilegii ,

să fie îndeplinite **ca după un plan de mobilizare generală** a armatei , **din timp** ,

pentru ca **viața publică să poată intra imediat în normal** ;

înlăturarea funcționarilor politici și administrativi dăunători sau dușmani

(**iudaici sau minoritari**) să se facă pentru primii **total** , pentru ceilalți numai cei mai **periculoși** ,

pentru a **nu se crea un partid național al nemulțumiților** ; [-----]

... apoi ne dăm seama de formidabila valorii naționale a istoricei **lovituri de stat din 2 mai 1864** ,

și înțelege pe deplin **de ce Octavian Goga a spus < la început a fost Kogălniceanu >** ,

cu adaosul că, **dacă** lui Kogălniceanu îi revine **partea de creație a legilor** ,

și de aplicare a lor, **actul de curaj** de a brava toată Europa și Patriarhia de la Constantinopol

și de a înfrânge dușmănia boierilor din țară , ca și **ideea însăși a loviturii de stat** ,

aparțin eroicului Domnitor.

Iuliu Pascu / 31 dec.'36

▫ **Înlăturarea Tratatului de la Paris privind încetățenirea evreilor**

" Și dacă în acele atât de vitrege împrejurări , **un act de curaj a fost îndeajuns**

pentru a schimba tot sistemul politic , internațional și administrativ al principatelor ,

abia de patru ani unite și aflate sub suzeranitatea Turciei și " protectoratul" Rusiei ,

având Domnul , de partea sa, numai pe Franța și zăzaniile dintre puteri

de care a știut să se folosească cu măiestrie-

apoi , cu puterea noastră politică de azi ,

cu același , ba chiar mult **mai sporit interes al Franței pentru noi** ,

de ce nu ne-am descotorosi de această a doua Convenție de la Paris ,

care ne-a impus încetățenirea evreilor peste capul nostru ?

Și de ce nu am face exproprierea capitaliștilor evrei, bancheri, industriași și proprietari ? ;

de ce nu n-am împrăprietări Statul și noi Români orășeni ,

cu casele străinilor care stăpânesc orașele noastre ?

Și , firește, o **expropriere** , exclusiv numai **pe principiul restitutio in integrum** ,

adică cei care la venirea în țară , ei sau părinții lor, erau goi pușcă,

să plece cum au venit . De " munca " lor n-avem nevoie.

" O lovitură de stat ne-ar repune în zece zile, în toate drepturile noastre naționale și

politice și în întreaga și deplina stăpânire a avuțiilor țării prea mult prădate "

Iuliu Pascu [autograf] / 31 dec.'36

6.) Scandalul afacerii cu armament " Caranfil -Dorman " , 21 -22 ian.'37

Virgil Madgearu - întrebare, interpelare, replică .

Gr.Iunian - la întrebare , interpelare, replică

Gh.Tătărăscu - răspuns , contra-răspuns, contra-replică

(DAD, MO 17 și 18 , din 21 și 22 ian.'37)

Doc.integral -fișier Etică : Afacerea Skoda , Caranfil ...

[LD 21 oct.'2003. Poate că unele situații și zvonuri erau adevărate.

Cum aceste afaceri erau legate de armată și erau puse sub supapa de cenzurare

a chestiunilor militare ... este foarte greu să-mi fac o idee obiectivă.

Am încercat cu "Skoda " și prea departe nu am ajuns...

Din partea lui Madgearu - străduința PNȚ de a găsi o **afacere "tip Skoda "** pe seama PNL ,

pentru a provoca, pe ultima sută de metri, căderea guvernului .
Din partea lui Iunian - perseverența în a demola prestigiul ambelor partide ,
și prin aceasta , **sistemul " rotativei"** .
Din partea lui Tătăreșcu - orgoliul de a-și apăra guvernul , de a-și prelungi guvernarea.
În rest , aceleași **mizerii și calomnii** , care au dominat dezbaterile parlamentare și ziarele de scandal . Fișez doar câteva informații și ... conotațiile politice sau etice]

a.) Virgil Madgearu - întrebare / 21 ian.'37 (p. 605-606)

Întrebă pe Tătăreșcu (primministru , ministr.al Armanetului și ad-interim la Externe)
dacă cunoaște conținutul unui **Manifest** iscălit de "**Uniunea Sacră a Brațului care nu iartă "** .
[-----]

Dar consideră guvernul vinovat că nu a lămurit onest ce este cu **vânzarea de armament**
vechi și cu **demisia lui Caranfil** .

-**Tătăreșcu** : Este un **fact divers, o diversiune**. Este profund regretabil că se vine
cu asemenea chestiuni la tribună .

-**Madgearu** : Opinia publică știe că **s-a intenționat o asemenea afacere** ,
că ea **nu s-a făcut** grație Serviciului de Siguranță care a pus mâna pe un dosar
cuprinzând și scrisoarea semnată de vicepreșed.Senatului, Ciugureanu ;
că **guvernul a mușamalizat scandalul** . Demisia lui Caranfil nu este "**un fact divers "** !

-**Tătăreșcu** : "**Nu suntem sub regimul Skoda**, dle Madgearu ! S-au schimbat timpurile !
Ați mușamalizat dvs , nu noi ! Am să vă dovedesc imediat . " (**aplauze PNL**)

-**Madgearu** : "**Intervențiunea dvs vă caracterizează , deoarece chestiunea Skoda**
a format obiectul unei **anchete parlamentare** și ea și-a găsit deznodământul
în **sentința Înaltei Curți de Casație** (**aplauze PNL**)

Și este regretabil, d-le prim-ministru , că dvs nu respectați nici măcar o sentință a Casației ,
care înseamnă **lucru judecat** . (**aplauze PNL**) În fondul conștiinței dvs dvs știți foarte bine
că **această chestiune Skoda nu a fost decât o mașinațiune politică ,**
împotriva Partidului Național -Tărănesc. (**aplauze PNL**) [-----]

////////////////////////////////////

b.) Gr.Iunian - asociere la interpelare(p. 607)

[-----]

Versiunea care circulă este că **dl Caranfil a tratat** cu un reprezentant al guvernului mexican
sau al Legației mexicane , printr-un **oarcare domn Dormann** - care s-a auzit că este
și **recrutor pentru armata lui Franco** - și **intermediar** pentru cumpărarea unor avioane
în favoarea armatei guvernamentale spaniole (**ilaritate, aplauze**)

DI Caranfil care spune că **a făcut-o cu știrea lui Tătăreșcu** (ministr.Armanetului) ,
a lui **Paul Angelescu** (ministr.Armatei) și alui **Victor Antonescu** (ministr.Externe) .
Parlamentul vrea să știe care este adevărul ca să stabilească răspunderile .

-**Gh.Tătăreșcu** : **Eu acopăr pe iniștrii mei și sunt solidar** și când cunosc faptele lor,
și când nu le cunosc și **vă rog să luați pildă** când veți veni dvs la guvern . (**aplauze la pNL**)

-**Iunian** : Aceasta este **concepție de șef de partid, nu este concepție de șef de guvern** .

Pentru că **dacă um ministru** al dvs **a comis un act grav**, el intră în **cercetarea**
Parlamentului și la sancțiunea Parlamentului și a opiniei publice

(**aplauze , bravo , la opoziție**) **Sunteți dator să ne dați explicații** asupra acestei chestiuni :

Știați sau nu știați ? Dacă știați, de ce nu l-ați împiedicat ? Dacă nu știați, de ce nu știați ?
(**mare ilaritate**) Să lămuriți ! [-----] Se asociază interpelării .

////////////////////////////////////

d.) Virg.Madgearu - dezvoltarea interpelării / 22 ian.'37 (p. 628 - 634)

[LD : **nici o dată nu mi s-a părut Madgeau mai ... penibil ... mai pătimaș și mai plicticos....**]

Face considerații ironice privind persoana lui Dormann și tratativele lui Carnafil cu el ;

dă o serie de detalii tehnice privind categoriile de armament vizat ...

insinuiază în scandal pe Petre Bejan (subsecretar la Armamentului)

scoate din cauză pe Daniel Ciugureanu

critică faptul că nu s-a comunicat cauza demisiei lui Caranfil

revine la manifestul " Uniunii Sacre a Brațului care nu iartă " ...

află că Dormann a fost expulzat (pentru că s-a dovedit a fi un aventurier) dar

pune la îndoială formalitatea expulzării ...

acuză organele Siguranței că ascultă telefoanele , precum CEKA ...

conchide că ... s-a ridicat să apere demnitatea națională
încălcată de guvern, pentru că nu informează opinia publică .

////////////////////////////////////

e.) Grigore Iunian -dezvoltarea interpelării / 22 ian.'37 (p. 638 -

[LD : nu merită să întorc pe toate fețele - cum face Iunian - citatele de prin scrisori în legătură cu acel Dorman, care voia să cumpere niște avioane vechi, care ar fi trebuit cuiva "de dreapta" sau de "stânaga" ... cu aprobările verbale de principiu date de Tătăreanu sau Victor Antonescu ... și cu revocarea ...

Poate singurul lucru scos în evidență cu acel prilej este **solidaritatea sau inamiciția**

- în funcție de partidul de care aparțineau - **dintre basarabeni**

(**Inculeț apăra onoarea dr Ciugureanu ... Hudiță îl suspectează !**)

și faptul că Iunian era mai mult **un avocat intrigant** , decât un parlamentar moral .

Ca dovadă, concluzia finală : **jos rotativa ! Valabil pentru ambele partide.**]

-Inculeț : De aceea te-am întrerupt când ai vorbit de situația **dr Ciugureanu.**

Prea ușor aruncăm câte o dată cuvinte grele, ne înjurăm unii pe alții , fără să gândim că trebuie un minimum de respect în raporturile noastre politice și personale

(aplauze la PNL)

-Iunian : Eu n-am venit aici să dau drumul sentimentalismului meu . Eu înțeleg foarte bine nota sentimentală a d-lui Inculeț ; **înțeleg foarte bine durerea d-sale și o împărtășesc .**

-Inculeț : Te cred sincer .

-Iunian : **Nu cu plăcere iei act de asemenea nenorociri , care se pot întâmpla !**

-Inculeț : Indiscutabil că trebuia să mă informez , pentru că **numele lui Ciugureanu pentru mine este scump , el a jucat un rol în viața Basarabiei** .[-----]

M-am informat direct la dr Ciugureanu .L-am invitat la mine și l-am întrebat , cu multă severitate la început : < Cum ți-ai permis un asemenea lucru ? >

Omul , cu adâncă emoție , mi-a răspuns : <d-le ministru , eu am trecutul meu, am familia mea, copiii mei, crezi că am să mă batjocoresc eu astfel cu scrisori și astfel de chestiuni ?

Ce amestec pot avea eu ? În chestiunea aceasta trebuia să se facă intervenții la Ministerul Aerului. Or, eu nu cunosc de loc pe dl Caranfil .Trebuia să mă adresez d-lui g-ral Angelescu.

N-am fost la dânsul de 4 -5 zile ; nu mi-a călcat piciorul nici la Ministerul Aerului nici la Ministerul de Război , n-am luat cu nimeni contact .Și atunci dacă se găsește un escroc care , în imaginația lui, crede că cineva îi poate fi de folos și nenorocirea cade pe Ciugureanu , aceasta înseamnă că este vinovat ? >(aplauze puternice la PNL) [-----]

-Iunian : [-----] pentru mine , în chestia aceasta d. Ciugureanu a avut un amestec. Aș dori ca să poată lămuri că nu a avut nici un amestec , dar eu nu-mi fac nici o nădejde că, **dacă ați împărtăși convingerea mea, ați lua vreo măsură.** [-----]

"**Trebuie neapărat ca o schimbare în viața noastră politică să intervină ; trebuie totuși ca sancțiuni , și politice și morale , să se dea de aici înainte .**

Dar pentru aceasta , **trebuie ca un regim parlamentar sincer** , să fie creat , să se dea posibilitatea realizării unui asemenea regim .

Pentru aceasta , sunt sigur că **dezbaterile acestea va duce la un rezultat :**

va duce la **înțelegerea că nu mai este posibilă această alternare la guvern**

a celor două partide, în vremurile grele prin care trecem (**exclamații ironice la PNL**) ,

alternanța aceasta a partidelor prietene , aparent adversare , dar permanente prietene și ocrotitoare unul față de celălalt și cred în fine că

se va recurge la **singura soluțiune , reclamată în fiecare zi de interesele superioare ale țării**

(**mare ilaritate la PNL**) , că **se va ajunge în sfârșit la un regim, care să închege**

o viață parlamentară reală, capabilă să dea sancțiuni și morale și politice ."

////////////////////////////////////

.) Gh.Tătăreanu / Răspuns la interpelări / 22 ian.'37

" **Conchideam în ședința de ieri și ziceam : mult zgomot pentru nimic.**

Conchid pentru ședința de astăzi și zic : multă patimă și multă ironie, pentru puțin.

Voiesc să **răspund** în primul rând **celui care a mânuit** cu atâta meșteșug , cu atâta talent,

ca totdeauna , **ironia**[Iunian] .**Îi voi răspunde** , pe măsură ce voi răspunde și celui care

a mânuit , tot cu atâta talent , **patima** [Madgearu]

Datoresc însă d-lui **lunian** , tălmăcirea unei constatări . Îl văd astăzi într-o ipostază în care de mult nu mă așteptam să-l văd : **alături de dl Madgeru** , combătând pentru aceeași cauză și pentru aceeași teză.

Doresc d-lui lunian , ca această **nouă ipostază** în care se găsește astăzi , să fie **începutul unui nou ciclu de desfășurare** , pentru partidul său **și îi zic , și d-sale, și d-lui Madgearu : noroc ! într-un ceas bun cu succes și izbândă ! "**

(**ilaritate , aplauze la PNL**)

-lunian : "[-----] **eu sunt în aceeași ipostază** în care mă găseam **și acum trei ani .**

[-----] **dvs v-ați schimbat .Atunci erati acuzatori , acum sunteți acuzati(ilaritate)**

Cei care erau acuzati atunci, sunt acuzatori acum , și **dacă pot să mai fie acuzatori acum, vina nu este a mea, întrucât este a dvs, și conștiința dvs vă va sili ori nu să o spuneți .**

Rămâne să vedem . (**aplauze la PRȚ**) În ce privește pe mine, **nu-mi purtați de grijă.**

Nădăduesc că nu voi mai avea prilejul să mai intervin în asemenea chestiuni.(aplauze la PRȚ)

[-----]

Dlor , eu cred că **singura dvs scuză este patima pe care ați pus-o la baza acțiunii dvs.**

Dar nu văd **cum, în chip serios, se poate gândi cineva , ca un doctor în medicină ,**

fără nici o legătură cu nici unul dintre noi, care avem cuvânt în această chestiune,

să fi putut să se lase cumpărat pentru ca **să se ajungă la perfectarea** acestei grele

și imposibile tranzacțiuni. [-----]

lată prin urmare , **desbrăcat de orice patimă** și obiectiv discutând și examinând chestiunea ,

la ce se rezumă dosarul care a fost obiectul acestor două dezbateri.

////////////////////////////////////

g) Virgil Madgearu (replică lui T.) / 22 ian.'37

Regretă că Tătăărăscu a plecat ... Regretă că l-a bănuț de patimă, cu tendință de răzbunare

"Dl Tătăărăscu a dovedit astăzi că știe să mânuiască intriga, dar mai ales tactica de bagatelizare ,tactică de subtilizare a fondului unei chestiuni prin minimalizare .

[-----]

Este o fatalitate cum căpeteniile senatului liberal se îneacă , unul în **devize** ,

altul în **petrol** , altul în **armament** .Rând pe rând **s-au înecat toate căpeteniile** care au compus

biroul Senatului , în cursul acestei legislaturi a dvs. [-----]

Este ușor când ești în **capul băncii ministeriale** să te înfățișezi

în această **mantie de intransigent** , este ușor când **ai toate dosarele** , pe care le ții cu chei ,

și când **mai ai și cheia de la gura presei** [-----]

"Noi știm și cum se pregătesc campaniile de defăimare , și cum se creiază atmosfera

din jurul acțiunilor celor mai curate , **dar nu avem deocamdată nici dreptul de a suspiona ,**

dar nu avem nici posibilitatea ca să luăm de bună credință toate aceste declarațiuni

asigurătoare și toate aceste auto-laude , de care se servește , oricând este vorba de înarmare,

dl. președinte al Consiliului . **Să lăsăm ca viitorul apropiat , când o guvernare nouă va înlesni**

și apropierea altor ochi de toate dosarele , să vă dea certificatul pe care-l meritați .

[-----] Aș fi putut să termin **dacă d-sa nu ar fi încercat să creeze o atmosferă ,**

ridicând din nou un steag .De obicei, dumnealor, în tradiția liberală, ridică steagul care se

chiamă totdeauna tricolorul.; de data aceasta se cheamă **armata** . [-----]

Să fim bine înțeleși că n-ați păcălit pe nimeni prin metoda pe care ați folosit-o ,

ca să deșerțați de conținut dosarul . **V-a reușit și de data aceasta , dar numai din p.d.v. penal.**

Din p.d.v. moral și mai ales din p.d.v. politic , să știți că opinia publică rămâne la

convingerea la care am ajuns noi , după studiulefectiv al dosarului."(**aplauze la PNȚ**)

////////////////////////////////////

g.) Grig.lunian , replică la răspuns T / 22 ian.'37

"Dl președ. a ținut să lămurească , în fața dvs, că ne stăpânește , efectiv,

altă mentalitate, altă morală, alte concepții .O știam.

Nu era nevoie să mai afirme dl președinte al Consiliului .**Are dreptate .**

[---reia povestea cu Dorman; apără onestitatea lui Caranfil ; suspiciunile cu scrisorile -----]

[-----]

" [Tătăărăscu] S-ar putea , totuși, trecând un examen de conștiință ,

să vadă că sistemul partidelor de a-și acoperi reciproc greșelile , este dezastruos.

S-a spus că nu există protecție reciprocă, **eu cred că există protecție reciprocă.** [-----]

opinia publică ,în genere, tot așa de neînțelegătoare ca mine, [-----]
să împiedice mâine realizarea celor ce se pun la cale,
a succesiunilor făcute în condițiile prestabilite și uneori cu angajamente formale. [-----]
să încercăm să dăm țării un parlament real , pe temeiul unor alegeri libere ,
să intre aici în Parlament fiecare pe temeiul și în proporția
în care este susținut de masele electorale ; [-----]
Cazul Caranfil / 21 , 22 ian./ 37

7.) M.Ghelmegeanu, la pr.lege , Institutul Național de Credit Agricol, 5 febr.'37

(DAD, MO 24, șed. de vineri 5 febr.'37, p. 852-853)

Legea prezentată de ministrul de Finanțe **Mircea Cancicov** ;raportor **Gh.Onose** .

[LD : Prin Ghelmegeanu, **PNT** se prezintă , cu consecvență , ca un apărător al intereselor agrare , în general, și ale celei țărănești , în special.

Până și în analiza ce o face însă la legea adusă în dezbatere,
ocoloște perioada sa de guvernare, alegându-și ca țintă doar guvernările liberale ,
căror le atribuie toate neîmplinirile , datorate doctrinei financiar -industrialiste .

Mărturisesc că , deși am urmărit toate marile dezbateri pe problemă,
nu pot îmbrățișa p.d.v. național -țărănist . Doar la arătat cu degetul , la critici ,
pe care le inventariez cu toată obiectivitatea]

Prin legea de înființare a unui Institut de Credit Agricol , se aduce în dezbaterea Camerei
chestiunea delicată a creditului agricol în general , și în special creditul pentru țărănime.

Ministrul de Finanțe a făcut o îndoită declarație , prin care a asigurat
că guvernul PNL nu înțelege să facă din acest institut o armă de partid.

" PNT a luat act de această declarație , deși ea exprimă
o <generozitate> la care nu a apelat nimeni. "

Dacă PNL va izbuti cu adevărat să rezolve problema creditului agricol,
și mai ales a creditului țărănesc, aceasta trebuie să constituie un merit al său
și să intre în patrimoniul de realizări al acestui partid. "

În a doua declarație, ministrul a solicitat pe conducătorii vieții politice ,
să participe la conducerea instituției , bineînțeles și la împărțirea retribuțiilor. "

M.Ghelmegeanu / 5 febr.'37

▫ Colaborarea dintre partide.

" Desigur, sunt momente în viața publică când partidele politice ,
peste deosebirile de ideologie, trebuie să colaboreze ;

dar să colaborăm de la partid la partid pentru salvarea acelor instituții politice
care sunt fundamentale , în cadrul regimului în ființă .

Să colaborăm , desigur, cu toții peste deosebirile de partid,
pentru întărirea regimului constituțional ;

să colaborăm cu toții pentru ridicarea prestigiului Parlamentului ;

să colaborăm cu toții pentru întărirea regimului de partid și

pentru înlăturarea unui regim excepțional ,

pe care nu-l reclamă necesitățile reale ale Statului și , cu atât mai puțin ,
nu-l reclamă legile țării.

Iată , d-le ministru de finanțe, un câmp vast de colaborare .

" A ! Când este în joc înființarea unor instituții financiare și economice,
desigur aceste instituții pot să fie foarte bine conduse și de către acei care ,
având toată competența necesară înțeleg să respecte legea organică a acelor instituții.

Este chiar bine, dle ministru al finanțelor, pentru morala acestei țări ,
să nu se creadă că , în cele din urmă, clasa conducătoare a României constituie un fel de
cenaclu închis al câtorva auguri, care însoțesc schimburile de amabilități
cu împărțirea de jetoane.

" De aceea, d-le ministru , nu ne interesează nici dacă din acest proiect de lege
veți face sau nu o armă de partid, și nici felul cum se vor împărți retribuțiile .

" Este o singură problemă care ne preocupă ; pentru aceasta m-am urcat la tribună, de a cerceta împreună cu dvs, **dacă Guvernul Național -Liberal a izbutit , în sfârșit, să găsească concepția potrivită și ducătoare la scop, a înființării reale a unui credit țărănesc, la dispoziția agricultorilor țărani. "**

[-----]

" Atunci ridic această problemă : **dacă în curs de atâtea decenii n-au lipsit bunăvoinți** din partea patrioților , care au vrut să servească această țară,

dacă au fost conducători care au înțeles nevoile ei, pentru ce , după atâtea instituții nu avem și rezolvarea problemei creditului

pentru agricultură și în special a creditului țărănesc ?

Mă cuprinde îndoiala ca nu cumva și noua instituție de Credit Agricol care se proiectează , să intre în rândul celorlalte instituțiuni , pentru ca rezultatul să rămână același .

[-----]

Actualul secretar general de la Finanțe, **Mircea Durma**, element tânăr foarte bine pregătit , scria într-un studiu **Problema creditului bancar în România**

(" **Analele Băncilor**" 1931

< În cadrul unui studiu mai amănunțit al societății românești s-ar putea arăta că, și aici, ca și în alte domenii, am imitat numai aparențele , fără să importăm premisele și am clădit pe nisip o structură economică - chiar poate o civilizație - care ne este străină.>

"Da, am clădit pe nisip - dl Druma spunea chiar o civilizație care ne este străină ! -

în orice caz, o politică de credit care a fost complet dezavantajoasă agriculturii.

De ce am ajuns în această situație ? De ce , cu toate încercările făcute în decursul atâtor generații , care au avut onoarea să aibă răspunderea destinului politic al Partidului Național Liberal, rezultatele au fost atât de dezastruoase ?

Pe deasupra tuturor bunelor voinți, și a sentimentelor de patriotism,

pe care nu le contest la unii dintre conducătorii PNL din trecut,

am fost victima unui sistem care și astăzi se continuă de către guvernul liberal,

care , cu toate schimbările aparente, păstrează vechile tradiții ,

mai ales în ordinea financiară și economică .[-----]

Ghelmegeanu / 5 febr.'37

8.) Scandal diplomatic : diplomați străini la înhumarea lui Moța și Marin , 13 febr.'37

(DAD, MO nr. 28, șed. de marți, 16 febr.'37

(DAD, MO nr 29, 30, 17 -19 febr.'37)

Vezi doc.integral -fișier **Naționalism IV**

[LD : încerc să rezolv acest al III-lea " scandal diplomatic :

după cel cu **Ostrovski** (Rusia) , după cel cu **Șeba** (Cehoslovacia) ,

acum cu cel provocat de **participarea diplomaților german, italian și portughez ,** la serviciul religios al **înmormântării lui Moța și Marin.**

Se discută foarte puțin , sau doar aluziv, despre **Garda de Fier,**

despre **sacrificiul celor doi** , despre **războiul civil spaniol.**

Este doar o **limpezire de ape : naționaliști - democrați ;**

este doar un **pretext** de răfuială politică : **opozitie - liberali ;**

este un **mijloc** de captare : **a curentului naționalist ;**

este un **prilej** de opțiune în politica externă : **pro-Democrații - pro-Axă - pro-echilibristică ;**

Subtitlurile, semnele și colorările , îmi aparțin .]

I.) **Armand Călinescu** (PNT) , Comunicare , Cameră , 16 febr.'37

II.) **Gh.Tătărescu** (prim-ministru ; interimar Afaceri Străine) -răspuns

I.) **Armand Călinescu** (PNT) (p. 1036) , Comunicare , Cameră , 16 febr.'37

" Am onoarea de a adresa **în numele Partidului Național Țărănesc următoarea comunicare d-lui președinte al Consiliului de Miniștri :**

" **Sâmbătă, 13 crt., s-a desfășurat în Capitală ceremonia înhumării a doi tineri**

[**Moța și Marin**] căzuți eroic în războiul civil din Spania.

Desigur, orice partid politic poate socoti legitim să proslăvească pe membrii săi, așa cum crede de cuviință. Din acest punct de vedere , noi nu avem să ne amestecăm și, prin urmare , nu vom prezenta nici o observație .

Cât pentru problema ordinii publice, nu o vom releva , deocamdată .

" Cu prilejul semnalat , a avut loc , însă , și o manifestație care depășește cadrul restrâns al unei organizații de partid, pentru a atinge importante interese de Stat .

În adevăr , ziarele au anunțat că la ceremonia amintită , au participat reprezentanți diplomatici ai mai multor State .

Întreb pe dl președinte al Consiliului de miniștri , dacă are cunoștință de acest fapt ?

" Partidul Național Țărănesc socotește de a sa datorie să afle dacă guvernul este fixat asupra caracterului și semnificației acestei participări ?

[-----]

////////////////////////////////////

II.) Gh.Tătărașcu -răspuns (p. 1037) / 16 febr.'37

"Comunicarea d-lui deputat Armand Călinescu , reclamă un răspuns care nu trebuie, care nu poate să întârzie. Faptele cuprinse în această comunicare , în adevăr au fost aduse la cunoștința guvernului și, ca interimar la Departamentul Afacerilor Străine

[LD : Antonescu era , probabil încă în Turcia ?] am dispus un act de cercetare .

"Oricare ar fi rezultatele acestui act , oricare ar fi explicațiile date , mă grăbesc să precizez că, dacă faptele relatate în comunicarea d-lui deputat Armand Călinescu , dacă faptele aduse la cunoștința guvernului , se vor dovedi întemeiate , evident , guvernul se va găsi în fața unei situații serioase. [-----]

" Rog deci pe dl deputat Călinescu, rog Camera întregă , să creadă că guvernul va cerceta și va soluționa acest incident , zelos de prerogativele acestui Stat , care timp de aproape trei pătrimi de veac , de la independența sa, nu a practicat decât principiile demnității naționale ."

-Armand Călinescu : " Aș fi voit să fiu în măsură de a mă declara mulțumit cu răspunsul d-lui președinte de Consiliu . Fiindcă în momentul în care am ridicat o chestiune, care este în legătură cu situația țării , în raporturile sale de politică externă, eu nu am înțeles să mă adresez unui guvern al PNL , sau unui guvern de partid, ci am înțeles să mă adresez guvernului țării . [-----]

D-le președinte de Consiliu , în momentul acesta dvs v-ați asumat o gravă răspundere . Vă rog să credeți că nu este vorba aici numai de interesele și de răspunderea care poate să se abată asupra unui singur guvern - la urma urmelor guvernele sunt trecătoare - aici este vorba de interesele țării , pe care toți , și dintr-o parte și din alta , trebuie să ne silim să le salvărdăm." Aștept, deci, dle președinte , rezultatul pozitiv ,pe care îl veți înfățișa Adunării Deputaților .

////////////////////////////////////

Incident diplomatic : înmormântarea lui Moța și Marin ,Cameră , 17, 18, 19 febr.'37

(DAD, MO nr. 28, ședința de miercuri, 17 februarie 1937, p. 1036 - 1069)

Declarații Răspunsuri Polemici

a.)Goga /

[**Blamarea atitudinii PNT**]

În ședința de ieri a Camerei, printr-o interpretare volnică și interesată , s-a pus în discuțiune înmormântarea tinerilor Moța și Marin , săvârșită în ziua de 13 februarie.

" Partidul Național -Țărănesc , prin rostul d-lui Armand Călinescu , deformând aspectul acestui act de pietate

și coborându-l la nivelul măruntelor preocupări politicianiste , eu mă cred dator să fac unele constatări conform adevărului ,

ca unul care **am luat parte la mișcătoarea ceremonie religioasă**,
menită să răsplătească , o dată cu simțământul **de doliu**, și o înaltă **reculegere morală**.
" D-lor deputați, **moartea eroică a celor doi tineri intelectuali** ,
căzuți pe frontul războiului din Spania, trebuie privită prin prisma **semnificării ei reale** ,
care este **dincolo de raza obișnuită a luptelor noastre politice** .
Resorturile sufletești care au determinat-o ,
nu au nici o înrudire cu orizontul îngust al micilor întreceri pentru acaparea puterii
și **spiritualitatea care le-a pus în mișcare** ,
nu se poate acorda cu imboldurile de cras materialism
ale arenei politice din trecutul apropiat " [-----]
Goga /

[Sacrificiul lui Moța și Marin]

" **Din această configurație etică** , în care svâcnește o **credință dâră** ,
ca totdeauna în ajunul mișcărilor de prefacere , **s-au ridicat cei doi tineri plecați în Spania**
să afirme, cu arma în mână, o **solidaritate împotriva bolșevismului distructiv**
și **pentru apărarea Crucii lui Cristos.**,
" Ei au făcut **acte individuale de conștiință**, jertfa lor nu aparține unui clan și
legitimarea ei se găsește în starea sufletească a țării.
De aceea, **moartea celor doi a trezit o spontană și adâncă rezonanță** în lumea românească ,
un sentiment de admirație a tuturor care își dau seama că **sacrificiul de sânge pentru idee**,
a fost pretutindeni **prologul marilor reforme.**" [-----]
Goga /

[Călinescu : reacția politicianistă , intrigă de culise

Tătărescu : - retorică ușoară]

" **Când totul a trecut fără nici o frământare** și **cei doi călători ai morții** ,
înfășurați în îndurerarea unanimă , **s-au coborât sub glie** ,
un domn reprezentant al gândirii din care **se hrănește aici o intrigărie învederată**,
politicianizează actul de pietate obștească și, prezentând la tribuna parlamentară ,
gestul miniștrilor străini ca o imixtiune frivolă în treburile interne,
invocă cu grandilocvență ultragiată < **mândria Statului nostru .>**
" Nu vreau să insist asupra acestei **manifestări de jalnică disonanță morală** ,
și nu vreau să o analizez , fiindcă nu am crezut nici o dată în evoluția spre bine
a **politicaștrilor responsabili** , cu deprinderile lor , **pentru actuala fierbere din țară.**
Inadaptabili și incorijibili, acești **martori ai unei mentalități anacronice** ,
vor fi înlăturați mai curând sau mai târziu **de valul cotropitor al renașterii românești** .
" **Mă miră însă faptul că dl președinte al Consiliului n-a trecut** , cu un zâmbet înțelegător ,
la ordinea zilei , **asupra acestei mici intrigi de culise și a lăsat impresia că a luat-o în serios**
pentru câteva clipe, acordându-i chiar **unele accente de retorică ușoară** ,
în legătură cu **comandamentele demnității naționale.**" [-----]
////////////////////////////////////

c.) **I.Modreanu (Fr.Românesc -Vaida) (p. 1066)**

[Înfirmare , nu "**manifestație politică**" !]

"Dle președinte, d-lor deputați, la sumarul ședinței de ieri, în numele **Frontului Românesc**
condus de **dl Alexandru Vaida -Voevod** , vă rog să-mi permiteți să **citesc** de la această tribună ,
următoarea **declarație** :

" **Frontul Românesc, organ de politică națională dincolo de barierele de partid**,
ține cu această ocazie să afirme principiul că **respinge în mod absolut orice amestec străin**
în actele lăuntrice ale țării , ori de unde ar veni și din partea oricui.
"Nu înțelegem însă **de ce Partidul Național Tărănesc și guvernul**

au luat drept manifestație politică ceremonia înmăririi celor doi tineri ,
căzuți eroic pe frontul civil din Spania , când la această ceremonie **au participat ,spontan ,**
printr-un **instinct comun, o imensă mulțime românească** , care , dincolo de politic ,
a interpretat acest moment ca **un omagiu adus jefei eroice**
în lupta pentru credință , neam și Rege. "

" Dacă Partidul Național -Țărănesc a înțeles să transforme o clipă de izbucnire națională ,
într-un instrument de speculație de partid ,

în nici un caz **guvernului nu-i este permis să cultive acest echivoc,**
întrucât **el singur a înlesnit** , fără să aibă scuza surprinderii , **toate posibilitățile**
ca manifestarea să-și capete și caracterul și grandoarea care-l înspăimântă acum.

[-----]

////////////////////////////////////

d.) **Gr.lunian (PRȚ)**

[**LD** : lunian echilibrează puțin "temperatura " dezbaterii , după discursurile predecesorilor.

Și o face ca un magistrat al barei. **Reușește o performanță uluitoare :**

/ să-și atragă **succesiv sau alternativ** aprobarea (prin aplauze

PNL+PNȚ + PRȚ sau PNȚ+ PNLgeorgist + PRȚ sau PNL -georgist + PRȚ ;

/ să găsească fiecărui partid **vinovății și responsabilități condamnabile :**

PNC-Goga ;Garda de Fier -Totul pentru Țară; PNL și guvernului ; PNȚ și guvernării ;

/ să facă **elogiul democrației , a parlamentarismului, a pluripartidismului**

dar ... să nu-și depășească condiția lui de lider de **partid disident, minor, intrigant** ,
vorbind , mai ales , pentru urechile lui Carol al II-lea !

Gr.lunian /

[**Eroarea lui Goga : sentimentalism , nu simț politic .]**

Azi s-au ridicat **două glasuri protestatoare** împotriva declarațiilor d-lui prim-ministru ..

Cel dintâi, în acea minunată formă care este apanajul bunului meu prieten **Goga**,

și în care , desigur, că **vibrează cu sinceritate sentimentele d-sale**,

care au fost totdeauna **călăuza actelor sale**.

Dar , d-lor , **sentimentele sunt una și atitudinile politice sunt alta .**

-Goga : Eu mă prevalez și după puțină logică în viață .

-lunian : Eu nu vreau să discut cu dvs și să vă contest acest lucru .

Eu vreau să discut **punctul de vedere ce l-ați exprimat** : din moment ce

v-ați ridicat la această tribună și **ați expus un punct de vedere** ,

el este susceptibil de discuție.

-Goga : Eu nu eram sub un impuls sentimental .**Eu pun foarte mult la contribuție**
judecata mea, pe care sunteți liberi să o dărâmați .

Gr.lunian /

[De acord cu protestul PNȚ]

[Politicianizarea este la ceilalți]

-lunian : Dvs ați spus aici adineauri că **momentul este foarte grav și că atitudinile**
pe care noi le luăm,trebuie să cântărim bine consecințele acestor acte ,

argument valabil și **pentru ipoteza în care gestul celor doi miniștri**,

care au asistat la ceremonia pioasă, **ar fi avut indiscutabil un caracter politic** . Așa am

înțeles.Atunci chestiunea este : **poate România să primească o asemenea invitație**,

la o **permanetă supunere a tuturor injoncțiunilor și a tuturor amestecurilor în treburile**
noastre interioare ?

-Goga : Nu .

-lunian : Și chiar protestând , **am putea risca unele consecințe grave ?**

Eu nu cred că se poate întâmpla **ceva mai grav** pentru neamul nostru ,
decât pierderea simțământului de demnitate și a încrederii în forțele noastre proprii

(**aplaude puternice**) S-a spus că intervenția de la această tribună a **Partidului Național Tărănesc** ar însemna **o tendință de politicianizare** a actului pios săvârșit sâmbăta trecută .
Să mă iertați, **am impresia că tendința de politicianizare este în altă parte .**

(**Vii aplauze la PNȚ**)

-Goga : La mine ?

-Iunian : Nu la dvs.Să nu-mi cereți precizii .

-Goga : De ce nu, dacă mă pui în discuție ?

Gr.Iunian /

[**Nu ideal personal, ci idealul "Gărzii de Fier "**]

-Iunian : iată de ce : Era vorba de un act pios, o manifestare a simțământului de pietate pentru doi tineri cu credință, **capabili să-și sacrifice viața lor pentru un ideal, înțeles bine sau greșit ?**

Nu , **d-le Goga** . **Dacă** condițiile înmormântării ar fi îngăduit

exprimarea unor **sentimente personale** , poate **ai fi văzut pe mulți dintre noi acolo.**

Eu personal, nu mă sfiesc s-o declar : **regret profund** , cu deosebire moartea lui Ion Moța , pe care l-am cunoscut mai bine și l-am prețuit pentru **marile sale însușiri de hotărâre , de sinceritate , de ideal și de bravură.**

Dar nu aceasta este chestiunea !

Nu este vinovat nimeni , care ar fi vrut să arate aceste sentimente , că nu le-a putut manifesta .

Întreaga solemnitate a avut un caracter politic, i s-a dat un caracter politic, pentru că **asa au crezut aceia care aveau conducerea partidului căruia i se dedicaseră Ion Moța și Vasile Marin .**

Și din moment ce această ceremonie a avut un caracter politic, atunci chestiunea se schimbă .

[**LD . Goga vorbind despre moarte , cu un an înainte de moarte !**

Nu știu când și cum a murit Grigore Iunian .]

-Goga :Dar când se va întâmpla ca noi doi să murim, să facem plăcerea acesata adversarilor noștri, **nu este normal ca partidul nostru să fie și el la înmormântare ?**

Ceea ce nu v-ar împiedica pe dvs **să veniți la îngropăciunea mea. (ilaritate)**

-Iunian :Eu sper ca Dumnezeu o să mă ferească de această durere (**mare ilaritate**)

- **Goga** : Vă rog, eu vreau să vorbesc normal și cinstit . **Eu cred că vei veni și că îmi vei acorda această ultimă recunoaștere .**

-Iunian : Am mărturisit prietenie pentru d-ta în toate prilejurile , subliniind, în același timp , **deosebirile fundamentale** , în ceea ce privește **concepțiile politice** .

Dar , vă rog, să nu vă angajați, **se poate întâmpla să mor mai târziu**

și în împrejurări în care această participare ar putea fi rău subliniată .

De aceea nu vreau să vă angajez pentru viitor.

-Goga : Nu rezistă acest răspuns

Gr.Iunian /

["**Totul pentru Țară "** : schimbarea ordinii constituționale !]

-Iunian : Din moment ce **caracterul solemnității era susceptibil de interpretare** , acest lucru **era dejuns ca să impună reprezentanților țărilor străine o atitudine** , care să înlăture necesitatea discuției care a urmat, **cu atât mai mult** , die Goga , cu cât aici **nu este vorba de manifestarea unui partid**

în cadrul dispozițiilor noastre constituționale ,

este vorba de un partid care afirmă **o politică contrarie**

aceleia pe care o apără Constituția noastră , până când , pe baza voinței majorității țării, exprimată în condiții legale , această temelie se va schimba .

"Prin urmare , această mișcare politică nu are numai un simplu caracter protestatar.

[**Mișcări protestatere**]

Și aici **greșiți când afirmați** că, **pentru întâia oară** , se întâlnește în țară

o mișcare **cu caracter protestatar** , care a cuprins sufletul al aproape întregii opinii publice.

Au mai existat - am mai afirmat-o de la această tribună - asemenea mișcări.

A existat o **mișcare a d-lui mareșal Averescu** , la 1920,

a existat **mișcarea țărănistă** de la 1920 până la 1928 .

S-au folosit împotriva mișcării țărăniste mijloace de împotrivire

și s-a putut uneori observa în sprijinul mișcării țărăniste ,

aceiași amestec al unor elemente interne

a căror prezență și a căror apărare a putut să fie discutabilă .

Este pentru a treia oară o mișcare protestatară [-----]

" Dar , dlor, nu era vorba numai de o acțiune protestatară , ci de altceva .

< **Totul pentru Țară** > reprezintă o mișcare , cum am arătat și cum ați afirmat și dvs,

care **tinde la schimbarea a însăși alcătuirii noastre politice** ,

vrea să dea **o altă temelie alcătuirii noastre politice** .

-**Goga** : Îmi dați voie ? Nu am afirmat acest lucru ; nu am vorbit de mișcarea

< **Totul pentru Țară** > . Am vorbit de **fenomenul sufletec** cu consecințe politice ,

De o stare de surescitare sufletească , determinată de motive de ordin divers .

Uitați-vă în jurul dvs , dacă puteți să **descifrați ce este sufletul poporului nostru** .

Eu cobor în acest suflet și constat că , din punct de vedere național ,

se găsește într-o stare de surescitare și protestare ;

eu însumi care sunt român simt în sufletul meu , **partidul politic** , din care fac parte ,

canalizează și el mișcarea de protestare națională " (aplauze la PNC)

- **Iunian** : Nu vreau să intru acum din nou în dezbateră problema ,

cum să aperi mai bine interesele naționale ,

în cadrul în care încercă să le apere **mișcarea** despre care am vorbit

Iunian /

[**Democrația confundată cu pseudo-democrația**]

[LD :26 oct.'2007 . Sunt **întru totul de acord cu acest punct de vedere** .

Este **valabil și pentru zilele noastre** , și tocmai asta reproșez eu actualelor partide din România.Dar asata este o altă poveste ! .

Pentru epoca lui, **Iunian una spune și alta face !**

Cum s-ar putea explica , altfel, **radicalismul** lui la fel de intransigent de "**stânga**"

și **sprijinul** pe care l-a dat **tendențelor** lui Carol ;

ruperea de PNȚ și apărarea unor acțiuni ilegale ale Găzii ;

ba . În anume momente , **filo-germanismul** care i se reproșă ?!]

"D-lor deputați, nu știu dacă mai este multă vreme de pierdut ; pe mine mă impresionează

- nu pot să contest aceasta ! - că **această mișcare [legionară] canalizează și sentimentul**

național , și , e adevărat , **nemulțumirile** acestea profunde de care am vorbit.

Dar cum **această mișcare [legionară] îmbracă forme necunoscute nouă** ,

nepotrivite structurii sufletești și mintale a poporului nostru,

sunt convins că , o dată înlăturate mijloacele neîngăduite de manifestare a oricărei opinii

publice și **la câmpul larg al desbaterilor** , va putea fi folosită **adevărata cale**

pe care **se pot îndrepta aceste interese ale țării** , compromise până acum.

" D-lor deputați, va fi fără îndoială nevoie să arătăm că **ceea ce se reproșează democrației**

, este un reproș ce se aduce pseudodemocrației ,

care singură este **vinovată și de relele făcute și de aceste manifestări violente** ;

dar **un regim democrat , sincer aplicat** , este în măsură să apere interesele țării

mult mai bine decât aceste mișcări , care sunt **făcute pe calapodul unor concepții**

care își pot avea **justificarea în țările lor respective** , **dar nu pot să-și găsească justificarea**

la noi în țară . (aplauze la PNL -georgist, PNȚ și PRT)

Iunian /

[**PNL, PNȚ... succesiunea...rotativa ...**]

" Eu am schițat numai [---]

imputările care vi se aduc dvs , pentru situația pe care ați creat-o .

Ele trebuie să ducă neapărat la o consecință : vă rog să vă revizuiți conștiința ,

să vă faceți un examen serios de conștiință, să cântăriți tot răul pe care l-ați adus țării prin această **diminuare de prestigiu în afară** , și prin această **totală înlăturare a autorității înăuntru** și să vedeți dacă nu a venit vremea ca **să nu mai persistați în această acțiune răufăcătoare** și să lăsați întronarea unui alt spirit , care să se poată dezvolta pe o altă bază de guvernare decât aceea pe care ați făcut-o dvs !
Nu am mare nădejde că apelul acesta va fi ascultat .
Văd deja schițându-se surâsul a tot cunoscătorului problemei naționale , spirituale , ale țării , d-l vicepreședinte Inculeț "(ilaritate la opoziție)
-I. Inculeț : Dacă aș fi sigur că ai veni d-ta în locul meu , cu plăcere ți-aș ceda locul imediat(ilaritate, aplauze la PNL)
-Iunian : Mulțumesc pentru amabilitate , dar eu **nu am cerut acest lucru** , ci am cerut **să vină acei pe care țara îi vrea.**
Dacă majoritatea țării vrea un partid sau altul , să o spună pe căi legale , a alegerilor libere **Să încetăm o dată cu regimul acesta al celor presupuși de a stăpâni situațiile** , pentru că , după trei ani de guvernare , **vedem cum au corespuns garanțiile** pe care le-ați oferit dvs de a stăpâni situația, și **bănuim** care ar fi aceste garanții dacă s-ar trece mâna altei formații de partid [vizat PNL] **care vine și reclamă ea dreptul de a governa singură** , cu metode mai înțelepte ca dvs.

Am cunoscut și metodele lor și slăbiciunile lor .
Vorbesc de cei în numele cărora s-a ridicat la tribună d-l Armand Călinescu , ca să știm cât de adânc s-ar prelungi răul și în ipoteza acestei schimbări de echipă de guvernare , sortită să se dezvolte în aceleași condiții nenorocite în care s-a condus țara și până acum.

" **Lăsați țării libertatea să spună ce fel vrea să fie guvernată ; lăsați-i ei responsabilitatea** , lăsați-i ei **directivele** , pentru că atunci **când o hotărîre se va lua în acest Parlament** , fie în politica externă, fie în politica noastră internă, **să se știe că este politica țării, iar nu a unui temporar favorit** , a unuia din cei doi factori [aluzie PNL și PNL ?] **care hotărăsc despre cei îndreptățiți să apere țara "** (**Aplauze la PNL**)

////////////////////////////////////

e.) **Ion Inculeț** (vicepreșed.al Consil.de miniștri .)

[**Sucesiunea ? - la terminarea mandatului !**]

" În ce privește **chestiunile de ordin intern** , pe care le-a ridicat dl deputat Iunian, **să le lăsăm pe altă dată** , când le vom discuta **în cadrul rezervat politicii interne.** Suntem de acord cu dl Iunian, asupra unui lucru : **d-sa spune că țara trebuie să aibă guvernul pe care îl dorește ea .** D-le Iunian, **iată guvernul și iată Parlamentul pe care , în mod constituțional, I-au dorit țara acum trei ani în urmă.** (**aplauze la PNL**)
Când se va sfârși mandatul nostru, țara se va pronunța și va avea atunci Parlamentul și guvernul pe care îl va dori " (**aplauze prelungite la PNL**)
-Iunian : Țara merită mai bine !

////////////////////////////////////

f.) **Aurelian Benteoiu** (subsecretar de Stat)

[**Biserica - ferită de orice jignire !**]

" **Cu privire la exponentul suprem al bisericii,** mi se pare că **faptul nu poate să sufere comentarii** , fiindcă **este absolut univoc.** **Nu poate să ducă la altă interpretare** , nu poate să se dea alte semnificații acestei participări, **decât** aceea al **adeziunii la gest** , privit în partea lui de **spiritualitate creștină.**

g.) **Gh.Brătianu** (PNL-2)

[Neamestecul diplomaților în treburile interne]

" Dar mai este și **o altă latură a problemei** , care nu poate fi ocolită de ridicarea unor incidente diplomatice , **ale căror urmări se cer a fi bine cântărite .**

Dacă cineva are de tras consecințe , în urma evenimentelor de la sfârșitul săptămânii trecute , este , în primul rând , **guvernul însăși .**

Desmințindu-se la fiecare pas ; mereu în contradicție cu propriile sale acțiuni ,

într-o atitudine de permanentă ipocrizie față de propriul său partid

și de forțele a căror încăerare se complace a o provoca ,

el nu mai are astăzi autoritatea , nici de a menține înăuntrul ideea ordinei în Stat

nici de a reprezenta , în afară , în împrejurări tot mai grele și mai turburi ,

tradiția de mândrie și conștiința de demnitate

a făuritorilor unei Români întregite și independente " (aplauze la PNL -georgist)

////////////////////////////////////

h.) **C.Argetoianu** (Partidul Agrar) -

[**Răspunderea guvernului**]

[LD : trebuie să recunosc **perspicacitate și simț " diplomatic "** la Argetoianu.

Poate că aceste sugestii , date în momente descumpănitoare...

I-au propulsat pe Argetoianu în atenția lui Carol II ,

sau viceversa , prin el , glăsuia chiar " camarila " .

Cert este că **soluția avansată de el va fi adoptată de guvern ,**

și ea va diminua avalanșa de " scandaluri diplomatice " care se prăvălise , succesiv ,

prin actele sau atitudinile unor diplomați acreditați la București :

Ostrovski , Șeba , ambasadorii Italiei și Germaniei ...]

S-a răspândit **zvonul** că prin angajamentul pe care l-a luat , **Gh.Tătărașcu**

sau obține satisfacție de la cancelariile statelor implicate ,

sau pleacă de la guvern .

" Găsesc că este iarăși o eroare " . Ar fi un amestec străin în afacerile noastre interne ,

dacă un guvern ar putea să cadă din cauza unui act greșit a unor agenți diplomați !

ar fi o capitulare față de o intervenție străină !

El găsește că greșala guvernului constă în faptul că

" s-a transportat un incident de pe un plan secundar , pe un plan principal "

și este de datoria d-lui Tătărașcu să readucă acest incident

de pe planul acesta "principal" , nu pe plan " secundar" , ci pe " al treilea plan "

////////////////////////////////////

i.) **D.luca** (ministru Interne) / răspuns lui Lunian (p. 1115 -1116) / 19 febr.'37

[LD , 29 oct. 2003 . **Violența și asasinatul - arme de luptă în practica Gărzii de Fier.**

Inovație ? Contaminare ? Import .. de la cine ? Specific tinereții ?

Contra-răspuns la ignorare și persecutare ? Cui aparține vinovăția , începutul ?

" Fenomenul Pitești " , înainte de Pitești ; nefuncționarea mecanismelor și instituțiilor de stat ; complicități - compromisuri - consecințe]

D.luca / 19 febr.'37

[**Poliție "particulară " ?! - răspuns lui Gr.Lunian]**

[**"Inchiziția" Gărzii de Fier : cazul studentului Rădulescu]**

"D-lor deputați , în ședința de alaltăieri , **dl deputat lunian** , luând cuvântul în chestiunea în care a venit și astăzi dl Argetoianu , **a strecurat următoarea informație :**

< **D-le ministru de Interne**, în zilele din urmă s-au petrecut lucruri foarte grave pe care nu se poate să nu le cunoașteți. Avem în țară la noi , **în afară de poliția de Stat** , care nu funcționează decât ocazional **o poliție particulară** care are **un cabinet de inchiziție** și în care a fost adus - ca să vă complacă - **însuși șeful tineretului dvs.liberal** [-----] **citiți articolul publicat în " Românu l " [-----] >**

" Dlor, cred că **nu există nimeni** , nu în lăuntru l Parlamentului , nu pe banca ministerială, dar în lăuntru l țării, **să nu reprobe un asemenea fapt odios** , fiindcă , în ce privește faptul , **trebuie să recunosc** de la această tribună , **că dl. Iunian n-a adus o informație greșită , căci faptul s-a petrecut** (**exclama ri**)

"Unde greșeste dl Iunian, este acolo unde **învinovătește poliția** că **nu-și face datoria** decât în mod ocazional și **deci, implicit** , unde **mă învinovătește și pe mine** , **ca ministru de Interne**, care am în subordine acest organ.

"Aș fi răspuns chiar de atunci , întrucât **faptul era prea grav** . , fiindcă este un fapt care se petrece **pentru prima oară la noi în țară**, și sufletul și moravurile poporului nostru nu se împacă cu asemenea acte .

" Dar eu , dacă **nu am răspuns alaltăeri** a fost , d-lor deputați- și o să-mi justificați tăcerea de atunci - pentru că **nu puteam prinde pe cei vinovați** ,

dacă ași fi mărturisit **gândul și măsurile** care **ar fi pus în gardă pe cei urmăriți**.

Am adus cazul azi pentru a vă arăta **ce s-a făcut** în această chestiune .

Și fiindcă vorbim de fapte grave și ca **să vă arăt monstruozi tatea acestui fapt**, vă voi citi **declarația însăși a victimei** . [-----]

"Ni s-a dat , la un moment dat , **o informație** că **ar putea fi în casele bănuirilor agresori** .

S-au făcut **imediat percheziție în toate aceste case** care , din nenorocire, mai au și titulatura de **<cămin> ! Căminele acestea studentești** , pentru care s-au făcut **atâtea sacrificii** , **clădite din banul public**, cu scopul de a înlesni **studentilor săraci** , **să poată găsi un adăpost** , **s-au transformat în localuri politice** și în localuri, după cum veți vedea, din declarația însăși a victimei , ce fel de politică se face : **politica violenței și a terorii."**

[-----]

D.luca / 19 febr.'37

[Competențele Poliției și ale Justiției]

" După câteva zile de cercetări, a apărut victima , **studentul Rădulescu** , **care la început nu vrea să declare nimic**,

dar, deoarece **prietenii lui insistau că a fost sechestrat și bătut** , am sesizat **Justiția** care a dat chestiunea în cercetare d-lui **procuror Prosper Constantinescu** .

Acesta a chemat imediat pe Rădulescu și l-a întrebat : **< unde ai fost ? >**

Dar Rădulescu nu a vrut să declare nimic, nu pentru că nu s-a întâmplat, ci **de groază** . Am cerut atunci personal d-lui procuror **să cheme un medic**, să vadă **dacă are urme de lovituri și violențe**.

" **Medicul a constatat o stare extrem de garvă** , iar **Rădulescu silit să declare ce s-a petrecut cu el**, pentru ca **țara să știe ce mentalitate se încearcă să se întreneze în viața noastră politică** , voi citi această declarațiune în întregime

ca să o reprobăm cu toții așa cum e cuvine " (**aplauze la PNL**)

[-----]

D.luca / 19 febr.'37

[Declarația studentului Rădulescu]

[Sechestrarea și torturile aplicate de legionari]

R : **< În seara zilei de 26 ianuarie** , **am fost prins de numeroși membri ai fostei Gărzi de Fier** și **dus la sediul** , în str. Imprimeriei nr 3, **în casele d-lui general Cantacuzino -Grănicerul** ...>

-**Voce PNL** : Halal să-i fie !

R : <...în fața Ministerului Lucrărilor Publice .Am fost văzut de dl Constantin Pârnci , student, cum eram dus cu forța .Temându-se de o descindere a autorităților ... >

-luca : Va să zică cei ce fac infracțiuni știu să se teamă de autoritate și știu că autoritatea nu este, cum a spus dl Lunian, numai ocazional la datorie, ci este permanent la datoria sa.

R : < Temându-se de o descindere , m-au dus la Căminul mediciniștilor, camera 65 .

Aici am fost torturat pentru a mi se smulge diverse declarațiuni ,

de pildă : cine este autorul manifestului ... >

-luca : Fiindcă trebuie să vă spun că ura contra acestui Rădulescu s-a născut din faptul că, cu toate multiplele publicațiuni și scrisori de amenințare , care pornesc din această stradă a Imprimeriei ,

un grup de tineri , care nu înțelegeau să oprime opinia nimănui, dar înțelegeau să fie

protestatoare împotriva mijloacelor de violență, și-au permis ca studenți să spună :

< noi să nu ne lăsăm îndrumați pe drumul cel greșit , să facem politică și noi studenții -

spuneau ei -dar să o facem pe aceea permisă de legile țării și de moravurile acestui popor >

Acest manifest a supărat pe adversari . Cu privire la autorul acestui manifest

se cereau declarații lui Rădulescu :

R : < Unde locuiește dl Amedeu Bădescu ? >

-luca : Acesta era al doilea prieten căruia trebuia să i se aplice pedeapsa sechestrării .

R : < Ce amestec are guvernul în mișcarea noastră de organizare ?

Efectivul și programul nostru de viitor .

În tot timpul acestei nopți de iad, cât am fost în mâinile lor,

nu conteneau cu insultele la adresa primului ministru ,

izbucniri de ură cu privire la fruntașii partidului,

cărora li se imputa moartea și schingiuirea mai multor legionari.

Nici marii noștri morți nu erau cruțați de insulte .Astfel Ionel Brătianu era învinuit și blamat

pentru că, prin Constituție, a înlesnit invazia semită.

După ore de torturi , lovituri , amenințări cu cuțitele și revolverele,

mi s-a spus să aștept verdictul Căpitanului .

Toată vremea mi se striga : trădătorule , liberalule, democratule ,

cum mi s-ar fi spus : hoțule, criminalule.

Înspre ziuă, mult așteptatul verdict sosi : 26 lovituri cu funia udă și împletită în opt . >

-luca : " Tribunalul studenților din Căminul mediciniștilor aplică studentului Rădulescu verdictul : 25 de lovituri cu funia udă și înodată , ceea ce s-a executat cu promptitudine .

-Voci : Rușine !

R : < Mi-am pierdut cunoștința de mai multe ori .Readus în simțiri, iar începea ploaia de lovituri . Când, în sfârșit, s-au terminat loviturile, mânat nu știu de ce îndemn divin,

m-am repezit și mi-am sărutat călăii . >

-luca : Pricepeți starea acestui nenorocit om !

R : < Imediat, cu capetele plecate în pământ, au ieșit afară.

Înainte de a pleca, mi s-a spus să nu mai activez în Partidul Liberal,

sau să activez , dar , în fond, să nu mai fiu liberal

și să mă înscriu în Asociația Prietenilor Legionari . > [-----întrerupere -----]

R : < De asemenea mi s-a spus că în cazul când voi spune ceva autorităților sau colegilor despre cele întâmplate , îmi voi risca viața. >

[-----]

În aceste timp de trei zile s-a produs cuvântarea d-lui Lunian [17 febr.]

[-----]

-D.luca (ministru de Interne " D-lor , eu trebuie să vă mărturisesc un regret

Eu, în această chestiune , ca parlamentar , aș înregistra declarația ministrului,

bazată pe acte, bazată pe corectitudine, și pe conștiința pe care trebuie să o aibă ,

atunci când vorbește Camerii și țării,

și n-aș emite nici o părere , în sensul acela , că se poate ca o autoritate

să lipsească de la datorie , căci aceasta ar constitui o primă încurajare a acelor care ,

în disprețul autorității , își permit acte de teroare ca acesta.

Vă rog, deci, să nu rețineți ceea ce a spus dl Lunian, că poliția a lipsit de la datorie.

Ea a fost prezentă la datorie , și cu mijloacele pe care le-a avut , a ajuns la rezultatele pe care vi le-am arătat .Sunt sigur că Ministerul Justiției și organele ce depind de el , vor colabora în așa măsură cu noi , încât prin sanționare exdemplară , să facem să dispară ceea ce azi , în țara noastră nu este decât un trist început , și care trebuie să înfrânt din primul moment " (aplauze la majoritate , PNL)

////////////////////////////////////

j.) Grigore Gafencu (PNȚ) , Senat / 18 , 19 febr.'37 ?

[LD : nu am uramrit dezbaterele de la Senat, unde **ministrul Antonescu a făcut o Declarație . Am acest fragment din intervenția lui Gafencu care ... denotă închiderea incidentului]**
Gafencu /

[Rezolvarea incidentului diplomatic]

" Dle președinte, d-lor senatori, **am ascultat declarațiunea d-lui ministru al Afacerilor Străine, am ascultat de asemenea declarațiunile guvernului german , ale guvernului italian și ale guvernului portughez .**

Luăm act că, **față de reacțiunea hotărîită a opiniei noastre publice, ni s-au dat unele lămuriri** , cu caracterul unei manifestațiuni care ne-a surprins, cât și cu privire la **intențiunea acestor puteri** - Germania și Italia - **de a nu se amesteca în treburile noastre interne .**

Dorim, d-lor senatori, și noi , să păstrăm cele mai bune relațiuni politice și economice, atât cu Germania , cât și cu Italia

.Dealtminteri, **aceste relațiuni, folositoare și nouă** , și acestor două puteri, **nu au fost puse nici o dată în discuție.**

Ne dăm însă seama , că **bunele noastre relații cu Statele străine, depind de hotărârea și de sinceritatea cu care vom respecta , și unii și alții, drepturile și prerogativele de suveranitate ale Statelor noastre .**

Avem conștiința că , **în aceste vremuri** , când curențele de idei , de simpatii , și uneori de interese , **trec atât de ușor granițele** ,

ori și ce slăbiciune poate face **dintr-o țară pașnică** , **în câmp de luptă între frați,** în dauna și spre **ruina acestei țări,** în primul rând, în dauna și spre **ruina țărilor vecine și a păcii generale .**

De aceea, suntem hotărîți să ne ferim de asemenea slăbiciuni "

////////////////////////////////////

Gafencu /

[Răspunderea guvernului]

"Cu aceste observări , se încheie creditul pe care , din patriotism , vi l-am acordat, d-lor miniștri, pentru a vă înlesni să ajungeți la deslegarea acestui regretabil incident .

" **Cercetând împrejurările în care acest incident s-a putut ivi,** întârzierea pusă în rezolvarea lui,

declarațiile atât de categorice ale d-lui președinte de Consiliu, angajamentele solemne pe care le-a luat și care păreau că **izvorăsc dintr-o conștiință asupra căreia apăsa sarcina unor atitudini șovăitoare și nelămurite .**

Cercetând de asemenea **rezultatele la care s-a ajuns, constatăm :**

Politica guvernului , neprevăzătoare în fapte , șovăitoare în acțiune, extrem de energică doar în cuvinte , întreține anumite stări dăunătoare , atât autorității Statului înăuntru , cât și prestigiului în afară .

Ordinea nu se apără prin zvâcniri sau porniri trecătoare și usuratece , oricât de solemn ar fi exprimate . Ea se apără prin atitudini statornice și printr-o acțiune măsurată , susținută și unitară ,

care impune celor din afară , ca și celor dinăuntru, respect față de Statul nostru "

////////////////////////////////////

Incident diplomatic - înmormântarea lui Moța și Marin / 16 -19 febr.'37

9.) **Al.Rotta (Fr.Rom),Interpelare** : studenți naționaliști arestați , 1 mart.'37

Madgearu (PNT) , Goga (PNC) - intervenții , precizări, delimitări .

/Curentele extremiste : **naționaliști versus comuniști & antifasciști]**

(**LD :2 nov.2003 . Greu an anul 1937**

**Comunism - fascism - democrație / Anticomunism - antifascism- antidemocrație
Doctrine, etichete, confuzii, înregimentări, echivocuri , consecințe.
Confruntări între curente , partide și presa românească .**

[LD : la Justiție - **VVSassu** .Ce să spun ?! Farmec au atunci când le ascuți dialogul !
Cum încerci să extragi " esențe", concluzii parțiale sau generalizante,
dispar nuanțele, dispar confuziile , dispare atmosfera]

[LD : trebuie să tratez fără nici un echivoc **confuzia care s-a întreținut** , în epocă ,
și în istoriografia comunistă , privind "**etichetele**" **anexate de mișcarea comunistă** .
În egală măsură, trebuie să indic, tot fără echivoc, **confuzia întreținută de naționaliști** ,
atunci când identificau **antifascismul cu comunismul**.

Și , fără scuze, **exploatarea acestor confuzii în beneficiul electoral**, de către partide,
chiar și de către cele democratice.

Din acest **triplu evantai de confuzii**, s-au extras **sloganuri electorale**,
care au provocat **grave confruntări**, de la **amenințări, huliganisme, bătăi**,
până la **teroare și asasinat**.

Răspunderea și vinovăția este , de aceea, greu de cuantificat ,

dar **consecințele s-au simțit** . În cele de mai jos, o " mostră" ...

Consecința ? : **atentatul contra prof.Bratu !]** Doc.integral - **Frontul Românesc -Vaida**

Al.Rotta /

▣ **Comunicatul M.de Int. / 27 febr.'37**

▣ **Arestări abuzive : 14 studenți legionar**

▣ **Comunismul - pericolul cel mare**

V.Madgearu /

▣ **PNT antifascism, nu mișcare antifascistă & comunistă**

O.Goga / 1 mart.'37

▣ **PNT -sprijinit de Frontul Popular**

▣ **Acțiunea comunistă în România**

▣ **Mișcarea naționalistă studențească**

Madgearu / 1 mart.'37

▣ **Diversiunile interesate : mișcările extremiste**

Al Rotta / 1 mart.'37

▣ **Atenție la mișcarea comunistă ! Dezaprobarea PNT !**

▣ **Încetarea prigoanei contra studenților naționaliști ! România Românilor !**

10.) **V.P.Sassu (ministr. Justiției , ad-interim la Agricultură)**

▣ **Arestarea legionarilor teroriști**

" D-lor deputați, în ședința de ieri a Camerei , d-l **deputat Rotta** a adresat guvernului
o întrebare , și a **cerut un răspuns** cu privire la **arestarea unor studenți**
din București și Cernăuți .

" Este vorba de **arestarea , de către organele parchetului militar , a acelor studenți** care ,
prin teroare , au atras într-**o cursă** pe alți colegi ai lor, **spre a-i pedepsi**
pentru faptul că **nu le-au urmat calea** și nu le-au urmat **școala violenței și a teroarei**.

" **I-au sechestrat pe acești colegi și i-au maltratată în mod barbar** ,
aplicându-se zice - o **sentință a unui tribunal extra legal** , deci **inchizitorial** -
o sentință dată de oameni fără calitate , fără răspundere și - adaug - fără suflet .

(aplauze la PNL) [-----]
VPSassu / 2 mart.'37

▣ Comunicarea sfidătoare a lui Rotta

"D-lor, înainte de a da răspunsul guvernului, țin să reținem din cuprinsul întrebării d-lui Rotta două afirmații ,pe cât de **netemeinice**, pe atât de **absurde**.

În prima afirmație , cuprinsă în începutul comunicării sale, **dl deputat Rotta , aduce acuzații guvernului**, învinuindu-l că **măsurile pentru asigurarea linișii publice ,** pe care le-a instituit,nu constituie **decât o acțiune de vrăjmășie contra partidelor naționaliste ,** iar **a doua afirmație** bazată pe faptele acelor doi studenți teroriști , indirect dar vizibil, **făcea apologia acestor grave infracțiuni** arătând că **acești studenți** nu au altă vină **decât** aceea că "**au administrat o lecție celor doi colegi ai lor , care n-au înțeles să urmeze linia mare a naționalismului** " (**Exclamări , protestări la PNL**)

-Voci :Rușine ! Rușine !

-**VPSassu** : "Într-adevăr d-lor, **aceste afirmațiuni constituie o rușine pentru cel ce le-a făcut** (**aplauze la PNL**)Căci este imposibil ca **un membru alParlamentului să facă asemenea declarațiuni , care constituie o primă de încurajare dată infractorilor.** "
VPSassu / 2 mart.'37

▣ Naționalismul constructiv al PNL

▣ Naționalismul distructiv -terorist

" În toată această comunicare , **se vorbește** de la început și până la sfârșit **de naționalism** și -și ia îngăduința **dl deputat Rotta să ne servească** nouă, acestui guvern, **lecțiuni de naționalism**

D-lor guvernul acesta , care este reprezentantul partidului ce a avut tăria și mândria ca, în ceasul cel mai mare istoric al neamului nostru , să prezideze și să realizeze cele mai îndrăznețe aspirațiuni naționale ale neamului nostru (**aplauze prelungite, strigăte de bravo**) acest guvern **n-are nevoie să mai apere naționalismul** lui, care întotdeauna a fost **constructiv și fecund .**

" **Acest guvern , însă , se îngrijorează de naționalismul** acelora care , în loc să puie la contribuție **puterea ideilor și a sentimentelor lor,** **folosesc armele teroriste și ucigătoare** (**aplauze la PNL**) , **un huliganism absurd și străin de sufletul poporului nostru , huliganism pe care , orice minte luminată, trebuie să- l vestejească și să- l suprime "**

[-----]

VPSassu / 2 mart.'37

▣ Guvernul își va face datoria

" D-lor deputați, **guvernul își va îndeplini până la capăt hotărîrea de a păstra liniștea publică** , și **eu , ca ministru al Justiției , în împrejurările de față nu am decât una și singura datorie : Aceea de a păzi ordinea legală , prin respectarea legilor și prin stricta și prompta păzire a lor .** (**aplauze, strigăte de bravo la PNL**)

Cred că **această misiune** este , pe cât de **greă**, pe atât de **delicată** ;

știu că în îndeplinirea ei , **am de întâmpinat obstacole mari , amenințări și riscuri ; dar sunt hotărît** - așa precum îmi este felul, **de a lua în serios însărcinările publice** ce mi se dau - **să-mi fac datoria cu hotărîre și fermitate , până la capăt .**

" **Eu am convingerea că slujesc astfel nu numai interesele superioare ale țării , ca slujitor credincios al ei ; dar cu această acțiune - întărind scutul legilor - apăr instituțiile constituționale și democratice** care stau la baza mecanismului Statului nostru

și de care are nevoie pentru dezvoltarea și înălțarea ei .(**aplauze prelungite la PNL**)

" **Acesta este , d-lor , răspunsul pe care am găsit cu cale să- l dau imprudentei întrebări**

a d-lui deputat Rotta " (aplauze prelungite la PNL)
////////////////////////////////////
Al.Rotta-Iamandi, Sassu / 2 mart.'37 (p. 1807)

▣ **Năpărliri politice : de la " lupiști " la ..." vaidiști"**

▣ **"Dreapta" - "Stânga"**

-**Voci** : Este inutil !

-**NNSăveanu** : D-lor deputați, avem datoria, după Regulament, să vorbească la replică.
Dvs puteți să nu aprobați ideile d-lui, dar eu trebuie să aplic Regulamentul.

-**Al.Rotta** : Dle președinte, d-lor deputați, **condamnăm și noi acțiunile teroriste**

-**Voci** : Ieri le-ați încurajat !

-**Al.Rotta** : **Noi am cerut guvernului să procedeze cu aceeași măsură și cu aceeași vigilență și față de acțiunile teroriste comuniste.**

Când a fost atăcat , prim manifestul pe care l-a citit dl Goga ... **propagatorii comuniști** făceau **apologia comunismului** , **îndemnând la revoltă ...**

-**Vict.Iamandi** (Ministrul Cultelor și Artelor D-ta **te-ai ales** în alegerile generale din **1933** , pe lista partidului dr.Lupu , **cu voturile comuniste și socialiste din Basarabia !**

Acum ai aerul că ne dai nouă lecții de românism și naționalism !

Eram subsecretar de Stat la Interne și am și acum dosarele dumatiale, toate, și știu care sunt voturile în virtutea cărora ai venit aici (**aplauze la PNL**)

-**Voci** : Rușine ! Rușine!

-**Gh.A.Cuza** : În aceeași măsură **a evoluat d-l Rotta de la stânga spre dreapta** , în care **ai evoluat și d-ta de la dreapta spre stânga .**" (**aplauze la PNL**)

-**Iamandi** : Te-au votat bulgarii din Basarabia și ceilalți, iar acum ai curajul să ne faci nouă lecții de românism ! Ar trebui mai multă pudoare !

-**NNSăveanu** : Fac apel la dvs - dl Rotta are dreptul doar la 5 minute - **să-l lăsați să vorbească .**

-**Al.Rotta** : Aș ruga pe **dl ministru să-mi răspundă ce măsuri înțelege să ia față de propagatorii comunismului .Nu mi-a răspuns.**

-**VPSassu** : "**Zeci și sute de procese ale comunistilor se află în fața instanțelor militare care au dat pedepse foarte grele , fac desmințirea afirmațiilor d-tale "**

(**aplauze prelungite la PNL**) .**Pe noi nu ne interesează nici extremismul de dreapta , nici cel de stânga**" (**aplauze la PNL**)

-**Al.Rotta** : Nu mă satisface răspunsul dvs . (**protestări la PNL**)

////////////////////////////////////

Armand Călinescu (PNȚ) / 2 mart.'37(p. 1807-1808) Doc.integral - fișier PNȚ XIV

▣ **Atentatul la viața lui Traian Bratu**

" Dle președinte, d-lor deputați ieri seară, la Iași, rectorul Universității ,dl prof. Traian Bratu, pe când se întorcea de la Facultate la locuință, a fost **urmărit de câțiva tineri studenți , oprit într-o stradă întunecoasă, atăcat mișelește pe la spate cu cuțitele și lăsat într-o baltă de sânge.**

[-----]

Armand Călinescu (PNȚ) / 2 mart.'37

▣ **Răspunderea guvernului, a PNL**

" Din nefericire, nu cred că pot veni astăzi să cer lămuriri guvernului , care a supraviețuit , așa cum a supraviețuit , **asasinării șefului său** , mai poate aduce astăzi **un răspuns cu o garanție** de temeinicie și de liniște în această chestiune .(**aplauze la PNȚ**)

" Am venit însă, pentru ca, **în fața Camerei și în fața țării** , să ridic **un protest vehement** împotriva **stării de totală anarhizare**

în care a căzut aparatul nostru de Stat .

" Și am mai venit, d-lor, **să mă adresez unei părți din această Cameră** .Dvs, în majoritate , **reprezentați un partid** căruia adesea i-a plăcut să se mândrească cu **tradițiile lui** , reprezentați un partid , care totdeauna a **proslăvit amintirea înaintașilor lui** .

" **Vă întreb** : în ceasul când **este atăcat regimul politic**

la a cărui așezare au contribuit înaintașii dvs, în ceasul acesta **nu simțiți dvs oare tresărind sentimentul dvs de demnitate pălmuit astăzi ?**

nu simțiți **răspunderea pe care o aveți în fața țării și în fața istoriei ?**

Nu vă gândiți că, dincolo de nevoia de a sprijini un guvern vremelnic , se pune **problema asigurării regimului politic din această țară ?** (aplauze la PNT)

" În ce ne privește, **venim încă o dată** , după atâtea și repetate proteste ridicate de la această tribună , **să subliniem în fața țării halul în care am ajuns** și să degajăm răspunderile , care apasă asupra dvs .

" O dată cu aceasta, voi adăuga în ceea ce ne privește ,

că ne vom face datoria de a sta mai departe , cu orice risc și cu orice jertfă, în slujba ideilor de libertate și de legalitate ,

care sunt **la baza regimului politic din țară** "(aplauze PNT)

////////////////////////////////////
////////////////////////////////////

Victor Iamandi (ministr.Culte și arte) (p. 1808-1809) / 2 mart.'37

▣ **Atentatul la viața lui Traian Bratu Doc.integral la fișier PNL - XII**

▣ **Naționalismul extremist**

" D-le președinte, d-lor deputați, în numele guvernului și ca ieșan îngăduiți-mi să-mi exprim **adâncă mea indignare și revoltă împotriva oribilului asasinat ,** a cărui victimă a căzut rectorul Universității din Capitala Moldovei .

Victor Iamandi (ministr. Culte și arte) / 2 mart.'37

▣ **Naționalism constructiv**

▣ **Naționalism extremist**

" Eu fac parte dintre aceia care au avut totdeauna intuiția exactă a **evoluției nenorocite imprimată așa -zisei mișcări de redeştere națională** a tineretului nostru .

" **La început s-a crezut** că este vorba , într-adevăr, **de o acțiune menită să consolideze anumite pozițiuni naționale** pe care să se sprijine cu mai multă temeinicie rosturile poporului nostru . **S-a creat** , de sigur, și din motive uneori întemeiate , **o atmosferă generală prielnică unei asemenea acțiuni.**

Dar, d-lor, s-a făcut din capul locului **deosebirea între acțiunea constructivă** , dusă în numele naționalismului creator,

și între **acțiunea dusă la întuneric , utilizând mijloace violente și având ca lozincă : distrugerea cu orice preț a adversarului pe care îl întâlnești în calea ta .**

Roadele acestei acțiuni apar din ce în ce mai evidente . [-----]

Victor Iamandi (ministr. Culte și arte) / 2 mart.'37

▣ **Răspunderile**

"Îmi veți îngădui însă să vorbesc deschis : **răspunderea acestei stări de lucruri apasă , deopotrivă, asupra întregii noastre clase conducătoare .**

De trei ani încoace, **mișcările acestea au fost speculate .**

Din ele, unii dintre oamenii care voiau să aibă răspunderea conducerii în această țară, **au încercat să-și facă piedestal nou**[LD : aluzie evidentă la PNC și Fr.Românesc și PNL-g] pentru **promovarea scopurilor lor politice în viața Statului nostru .** (aplauze la PNL)

" **Procesul asasinării lui Duca** n-a fost în realitate decât **procesul la care s-au întrecut competitorii la sufragiile disponibile ale ucigașilor fostului prim ministru** . (aplauze la PNL)

" **Chiar ieri** , pentru că ne referim la cazul nenorocit de la Iași, **în această incintă s-au rostit la adresa rectorului** Universității din Iași [**VTPrelipceanu - PNC**] , **vorbe care au fost necontrolate** , în ceea ce privește informațiile care stăteau la baza lor **Nu este admisibil** ca deținătorul unui mandat în Parlament , să vină la tribuna Camerei sau a Senatului, și **să arunce asupra unui om** , care a avut în această țară și situații politice de primul rang , căci **a fost președintele Senatului** - și care **deține și în știință și în învățământ** una din situațiile care nu pot fi comparate decât cu puține altele, **să i se arunce învinuirea că ar fraterniza sau ar fi deadreptul comunist** . **Să nu ne jucăm cu vorbele**, să nu jucăm cu această **facilitate de acuzații**, **crezând că** , făcând așa, prin ea **obținem rezultate politice** , pentru că, direct sau indirect, **contribuim la dărâmarea resorturilor pe care se înalță edificiul Statului nostru** . (aplauze la PNL)

[-----]

Victor Iamandi (ministr. Culte și arte) / 2 mart.'37

▫ **Problema tineretului, a studenților**

▫ **"Profesioniștii " terorii**

" S-a vorbit de **problema tineretului și a studenților** , se vorbește de **3 ani și jumătate neîncetat** . **Există, de sigur, problema și ea îngrijorează** pe toți oamenii de răspundere . **Se caută remedierea ei, se preconizează soluții serioase** pentru ca , într-adevăr, să se creeze tineretului o situație mai bună .

" **Dar nu confundați întreaga studențime universitară** , care se ridică la **peste 40.000** , **cu cele câteva sute de rătăciți** , care sunt **creșcuți în cultul urii și al asasinatului** .

-Al.Popescu -Necșești : Dar am dori și manifestarea celor buni ,nu numai a celorlalți .

-**Iamandi** : Dvs **știți care este psihologia mulțimilor** , în genere . **și a studenților** , în special Sunt **studenți eminenți la carte** , care luptă cu greutate materiale din cele mai mari, care **trudesc în laboratoare și seminarii și își desăvârșesc pregătirea** pentru ziua de mâine, și **care nu pot reacționa în fața teroarei unei minorități** , fie din indiferență , fie din alte cauze. .

" **Există, însă**, alături de această imensă majoritate a tinerimei universitare , muncitoare și liniștite , **o categorie de profesioniști ai studențimei** , care **poartă această titlatură** , **ocupând căminurile și utilizând această situație** , pentru a se transforma în **îndrumători politici ai țării , prin revolvere, cuțite și bombe** " (aplauze la PNL)

[-----]

" **Dacă**, prin imposibil, o astfel de organizațiune **ar fi mâine triumfătoare** , **fie siguri sprijinatorii ei că nu vor fi scutiți de consecințele neplăcute și grave** ale unei asemenea biruințe , **pe care vom fi obligați să le suferim cu toții**.

Ei vă utilizează pe toți , **rând pe rând**, și **după aceea vă vor da deoparte** , **pentru a-și realiza ceea ce cred ei că trebuie să realizeze** ." (aplauze la PNL)

[-----]

////////////////////////////////////

G. I .Brătianu (PNL-2) / 2 mart.'37

▫ **Atentatul = pretext pentru măsuri excepționale !**

▫ **Prevestire : pretext pentru știrbirea regimului constituțional**

[LD : Dacă vorbele lui Gh.Brătianu se plasează strict în episodul care le-a provocat , opinia lui pare a unui **iremedial inamic al guvernului**,

a unui **neconsolat opozant** ajuns cu partidul său la periferia politică ,

a unui **invidios căzut din grațiile regale** , etc etc.....

Dar , dacă vorbele lui sunt confruntate cu cele întâmplare doar peste un an ,

atunci Gh Brătianu a fost un lucid vizionar , și a avut dreptate !]

" Foarte bine a făcut adineauri d-l Călinescu , când, ridicând această chestiune ,
nu s-a adresat guvernului - oricine ar vorbi în numele său - fiindcă prin întreaga desfășurare
a evenimentelor , desigur că **nimeni nu este mai puțin chemat decât guvernul de astăzi** ,
ca să dea urmare acestor împrejurări și să ia măsurile care se impun.

(**exclamări la PNL -1; aplauze la PRȚ și PNȚ**)

" În special, dacă nu sunt greșit informat , una din măsurile recente , imediate,
luate de după ce s-a aflat acest trist eveniment de ieri, ar fi **închiderea tuturor universităților**
din țară , și atunci vă întreb : **pentru fapta câtorva ticăloși, care sper că vor putea fi pedepsiți**
cât mai degrabă și cât mai drastic, trebuie să sufere întreaga studențime a acestei țări ;
trebuie să fie aruncată în stradă și , prin lipsa ocupațiilor ei normale, firești,
trebuie lăsată tocmai pradă anarhiei și dezordinii ?

" D-lor , aceasta nu se poate ! Ceea ce constat , din nefericire,
este o deplorabilă continuitate în activitatea acestui guvern - o deplorabilă continuitate -
fiindcă și de rândul acesta , ca și în alte împrejurări triste ale trecutului,

se încearcă să se arunce fapta câtorva vinovați ,
asupra întregii studențimi și a întregului tineret .

" Mai mult decât atât . **Se constată încă o dată , această foarte îngrijorătoare împrejurare :**
născuți prin violență , dvs încheiați prin violență !

" Și mai ales rostul acestei declarații este să adresez , **nu guvernului și Camerei ,**
un strigăt de îngrijorare și un cuvânt de prevestire ,
că aceste împrejurări să nu se măginească la consecințele lor firești ,
care trebuie să fie **urmărirea și pedepsirea făptuitorilor** ,
ci să servească ca pretext comod,

în aceste vremuri în care **măsurile excepționale devin o regulă ,**
pentru cine știe ce atentate care se plănuiesc din umbră ,
împotriva vieții constituționale și a libertății în România "

(**Exclamări la PNL- 1 ; aplauze la PNL -2**)

////////////////////////////////////

V.T.Prelipceanu (PNC) (1809) / 2 mart.'37

▣ Antifascism = comunism

În ședința de ieri , el a făcut o " interjecție" prin care a afirmat :

"**D-le Rotta, nu este de scăpat din vedere că studenții comuniști**
activează la Universitatea din Iași și Cernăuți , însă au marele avantaj
că au printre ei profesori care îi susțin. Așa , **distinsul profesor Bratu a afirmat public**
,cu prilejul procesului lui Constantinescu -Iași, că este antifascist .

Întrebat : de ce ? A răspuns : **pentru că este țărănist** " . [-----]

-Vict.lamandi : D-le Prelipceanu, o singură întrebare : **de ce vedeți dvs**

în cuvântul < antifascist > , numai de cât o deviațiune
de la obligațiunile naționale ale unui partid ?

Eu convin că vor fi mulți **comuniști** care ,
ca să-și mascheze acțiunea de **comunism**,
duc cu ei antifascismul și activează ca atare ;

dar poate să fie cineva în contra concepțiunii fasciste și
cu toate acestea , să fie un bun naționalist "

-G.A.Cuza : " În orice caz, dl ministru Luca , în calitate de fost ministru de Interne,
și dvs , d-le lamandi , **trebuie să știți foarte bine că,**

în momentul **când mișcarea comunistă a fost descoperită și compromisă,**
a venit de la **Kominternul din Moscova o dispoziție** , prin care se spunea
să adopte această **formulă a antifascismului** ,
ca să-și poată dezvolta mai departe propaganda . "

-lamandi : Nu știu în ce măsură , ceea ce spuneți este exact , fac apel la să fiți atenți
în mișcările dvs naționaliste - nu vorbesc de **gruparea dvs** , d-le deputat Cuza ,

care **este o grupare de ordine** - dar, în orice caz, trebuie să se pună oarecare barieră ,
căci de foarte multe ori , cei care fac naționalism sunt agenți provocatori comunisti"
(aplauze la PNL) [-----]

////////////////////////////////////

G.A.Cuza (PNC) / 2 mart.'37

▣ Violența " personală"versus violența "organizată"

▣ Violența " naționalistă" versus violența " democrată"

▣ "Gărzile cuziste"versus " Gărzile țărănești"

[LD : la urma -urmei, **bătaia " electorală" era sau nu** o practică împământenită la români ?
Faptul că ea a căpătat , sub regimul votului universal, pin dreptul acordat "**poporului**"
la participare politică ... trebuie sau nu luat în considerație ?

Care trebuie să fie "granița " care să indice când ea se transformă

într-o metodă "**teroristă**" sau "**extremistă**" , și când ea era "**democrată**" ?]

" Nu este mai puțin adevărat că, **dacă nu justificăm** întru nimic atentatul săvârșit ieri,
îi găsim totuși o explicație .(**exclamări**)

Nu a fost o dată numai când noi **am venit la această tribună** să protestăm
împotriva **violenței organizate** ,și împotriva acelor care **au utilizat violența** ,
ducând-o **până la asasinat** .

Ori , printre aceștia și **în primele rânduri** se situează **partidul d-lui Mihalache** .

"Nu mai departe decât acum două săptămâni [**febr.'37**] , în urma propagandei electorale

din **suburbanele Bucureștiului**, am adus la cunoștința onoratei Camere ,

actele de o neînchipuită sălbătecie , săvârșite de către **agenții naționali- țărăniști** .

Anul trecut , când s-a discutat aici validarea **alegerilor parțiale de la Mehedinți**,

am adus la cunoștință , între altele, **glorioasa faptă a unui deputat** , coleg al nostru,
care, în același timp era și profesor la Universitate , dl Hudiță .

Acest domn, fără nici un fel de pudoare în ce privește situația sa de **universitar**,

fără nici un pic de rezervă în ce privește calitatea sa de **parlamentar**

și de **fruntaș** al Partidului Țărănesc, **a organizat bande de asasini** ,

a mers cu mână armată în fruntea bandiților, terorizând satele din Mehedinți .

Dl Hudiță a curmat viața unui om ;

d-sa are pe conștiință **omorârea fruntașului nostru Vasile Găstovan .**

Vă spuneam atunci dvs : **când un partid care a guvernat această țară ,**

un partid care are pretenția de respectare a legalității ,

care astăzi , prin **glasul d-lui Călinescu** ,a venit la această tribună cerând

asigurarea libertăților și respectul ordinei , când asemenea organizație

este **capabilă de a alcătui bande de criminali** ,

când însuși **șeful acestui partid, dl. Mihalache** , la un moment dat a îndemnat-o dată cu

constituirea gărzilor țărănești- **ca aceste gărzi să nu aibă nici un fel de rezervă în a lovi** ,
indiferent până unde merge lovitura ...

-Virgil Madgearu : Este absolut fals !

-G.A.Cuza : ... când acest Partid Național-Țărănesc , nu mai departe decât acum două luni ,

printr-**un fruntaș** al său, fost **general în armata română, Negrei**,

asasinează pe unul din luptătorii mei de la Vaslui ,

el nu mai are dreptul de a ridica strigătele de protestare cu atâta vehemență.

Când noi am venit aici și **am protestat împotriva acestor asasinate** ,

firește, că **întreaga democrație a stat cu brațele încrucișate** ;

nimeni nu avea nimic de zis și odioasele încriminări treceau așa, aproape neobservate ,

fiindcă cel lovit era un nenorocit de țăran ,

iar asasinul era un fost general [Negrei] și un actual parlamentar [Hudiță]

G.A.Cuza (PNC) (P: 1810) / 2 mart.'37

▫ **Atentatul Bratu = ispășirea păcatelor democrației române.**

▫ **Lupta dintre " lumea veche" și " lumea nouă"**

" **Ce vreți să faceți un tânăr impulsiv și lipsit de experiența vieții** , când el are în fața lui **asemenea pilde, asemenea exemple anarhice**, date de fruntașii vieții noastre publice ?

Și ce prestigiu mai poate avea un profesor care aparține unei asemenea organizații , lipsite de autoritatea morală și care face să cadă discreditul și asupra universităților ?

" D-lor deputați, **nenorocirea întâmplată la Iași nu este decât răbufnirea pe un tărâm restrâns și expresia acelei lupte generale** , care se dă astăzi în întreaga țară, încercând **două mentalități diametral opuse** , **două lumi dușmane** , **potrivnice până la exterminare** .

" **De o parte, o lume învechită, înrăită în păcate, lumea partidelor democratice** , care **ne-au adus în halul acesta** , impunând țării o **grabnică retrezire și o serioasă scrutare a conștiinței guvernanților** .

De altă parte, **o lume nouă** , care se ridică și vine să **ispășească păcatele de 17 ani ale democrației române.** "

G.A.Cuza (PNC) / 2 mart.'37

▫ **PNC =partid de ordine**

[LD : de atâta suspiciune și învinovățire reciprocă,mă bat și pe mine gândurile " subversive" :

dacă aş porni de la **ipoteza** că păstrarea și menajarea **gogo-cuziștilor** a avut ca substrat tocmai această funcție de " **tampon**" , de " **paravan**" **împotriva adversarilor PNL ?**

dacă aş porni de la **ipoteza** că, **PNT și Garda de Fier** reprezentau , atunci , în scena politică , **curențe extremiste de stânga și dreapta** - cu nuanțele de rigoare ?

dacă aş adăuga la asta și **ipoteza** că, **regele Carol avea și el planurile lui ?**

Atunci nu s-ar explica ascensiunea PNC în 1937 ?]

-**NNSăveanu** : Dle deputat , mi-ați cerut cuvântul în chestiune personală !

-**Gh.Cuza** : **Vorbesc în numele Partidului Național Creștin .**

Nu insistăm asupra acestui conflict hotărîtor.

Ceea ce **ne interesează** în momentul de față ,sunt **metodele asazine** , **pe care le repudiem.**

Ați văzut dvs vreun membru al PNC care să săvârșească vreo crimă ?

Puteți declara , **d-le ministru luca**, dacă în timpul celor **trei ani și jumătate de guvernare** a

dvs , **s-au făcut vreodată** , la manifestațiile sau congresele noastre , **asemenea acte ?**

În toate bătăliile electorale , la alegerile parțiale , a putut cineva de pe această bancă ministerială

să aducă **vreo plângere** , împotriva **vreunei violențe sângeroase** a noastre

sau **că am ieșit vreodată din legalitate ?**

" **În numele acestei legalități** , pe care noi am respectat-o și pe care

vrem să o vedem respectată de toată lumea,

protestez astăzi deopotrivă contra violențelor unora [legionari]

cât și a violențelor celorlalți . [PNT] "

[LD : lipsă ultimele două rânduri]

////////////////////////////////////

Virgil Madgearu (p. 1811) / 2 mart.'37

▫ **Atmosfera otrăvită propagată de PNC**

" Starea sufletească în care mă găsesc astăzi , după odiosul atentat îndreptat ieri împotriva

distinsului profesor și rector al Universității din Iași, m-ar fi îndemnat să mă abțin de la orice

discuție. **Este , însă, regretabil, să se încerce** și cu prilejuri atât de triste ,

a se face diversiuni și a se coborî nivelul unei discuții atât de jos, încât să se încerce ,

din nou, aici , o serie de cazuri electorale.

-**Voci PNC** : **Dar au căzut morți !**

-**Madgearu** : Acestea sunt **controverse care au fost lichidate** în această Cameră .

Nu voi reveni asupra lor și nici **nu voi răspunde calomniilor** ce s-a încercat a se aduce de la această tribună , cu atâta ușurință, împotriva PNȚ " (**înteruperi la PNC ; aplauze la PNȚ**)
Nu aceste lucruri mă frământă pe mine astăzi, și nu aceasta justifică intervenția mea.

-GACuza :N-ați avut nici o dată conștiință .

-Madgearu : Astăzi se discută cazul precis al atentatului săvârșit împotriva rectorului Universității din Iași . Atât și nimic mai mult.

În fața acestui act odios, reprezentanții **tuturor grupărilor politice au exprimat sincerul lor regret** , începând cu reprezentanții guvernului și sfârșind cu toate celelate grupări din Cameră .

A trebuit să asistăm aici la tristul spectacol , ca din partea grupării **Partidului Național Creștin** să se ridice un **cineva** , care să încerce , **nu să justifice, ci să explice.**

[-----] Aceasta justifică **atmosfera și școala de asasinat**

care este cultivată de grupările de dreapta ! (**aplauze la PNȚ ; proteste la PNC**)

-Voci PNC : Asasini !

Virgil Madgearu (p. 1811) / 2 mart.'37

▫ **PNȚ = Partid comunist ?!**

▫ **Eticheta pusă de adversari = otrăvirea tineretului**

[**LD , 3 nov.2003** .Controversa aceasta cu etichetările ... este adevărat că a făcut carieră.

Și Madgearu are dreptate să fie indignat și s-o respingă .

În simetrie , nu tot o etichetă ,și nu tot o carieră a făcut și eticheta de " hitlerist"

s-a pus pe mișcarea cuzistă și cea legionară ?

Oare aceste extrapolări și racordări la ideologiile , mișcările și partidele de pe aiurea ...
au avut legitimitate sau ... "contaminarea" a fost conjuncturală]

-Madgearu : Am asistat aici ieri , la un incident . Am socotit că prin intervenția d-lui deputat Prelipceanu s-a exprimat un regret . Dar incidentul de ieri este foarte caracteristic. [-----]

I Prelipceanu intervine și acuză pe rectorul Bratu că ar fi declarat că este antifascist și, prin aceasta ,evident, **că d-sa cochetează cu comunismul.**

Chiar astăzi s-a încercat , aici, să se repete **că deoarece rectorul Bratu a dat o mărturie favorabilă pentru un student merituos , care ar fi fost comunist**, [**Timotei Marin**] pentru aceasta ,**rectorul Bratu sprijină pe comuniști !**

" **Dacă de la această tribună se cutează a se arunca astfel de acuzațiuni** [-----]

ce putem noi să credem în ce privește metodele de propagandă care au otrăvit spiritul public până la acel grad , care se întrebuițează de către toate grupările de dreapta , și , evident, și de gruparea național-creștină ?" (**aplauze la PNȚ ; proteste la PNC**)

Nu pot să-mi închipui că acest lucru s-a limitat numai la intervenția de la această tribună .

Nu. Este o sistematică propagandă care se încearcă a se face de ani de zile ,

ca să se otrăvească spiritul public , afirmându-se că **Partidul Național - Tărănesc** ,

în întregul său, **este un partid comunist** . De 18 ani , de când există această organizație politică, ea a fost supusă **continuu acestui tratament.**

Iată rezultatul. S-a otrăvit spiritul tineretului , pentru că **tinerii aceștia sunt rătăciți dar sunt sinceri** . S-a otrăvit în mod sistematic sufletele tinerilor până la acel grad , **încât se ivesc astăzi , dintre tinerii studenți, oameni care cred că îndeplinesc o misiune națională , punând mâna pe revolver , pe pumnal sau pe cuțit ."**

Virgil Madgearu (p. 1811) / 2 mart.'37

▫ **Apărarea regmului democratic, constituțional, parlamentar**

" D-lor deputați, în acest ceas , eu cred că **trebuie să se reculegă toate partidele politice**, care vorbesc în numele **regimului constituțional parlamentar și al legalității** .

Nu este destul să se facă declarații solemne la diferite ocaziuni în această privință .

Trebuie să știm precis , delimitându-se câmpurile,

cine este pentru constituționalism ,democrație și legalitate,

și cine este pentru regimul dictatorial și pentru anarhie.

" Pentru că , **în ce ne privește, noi socotim că este egal de primejdioasă**

pentru această țară și anarhia de dreapta și anarhia de stânga. (aplauze la PNȚ)

Țara aceasta nu trebuie pusă să aleagă între cele două anarhii .

Țara aceasta are nevoie de liniște și de ordine, și aceasta nu se poate realiza decât prin consolidarea ei în cadrul sistemului Constituțional și Parlamentar"

(Aplauze la PNȚ și PNL-majoritar)

" Pentru că noi nu putem să ne permitem luxul experiențelor , să lăsăm experiențele în altă parte, și să nu venim aici cu spiritul de apologie și să încercăm să introducem la noi în țară aceste metode de anarhie , care nu pot să ducă decât la distrugerea unității sufletești și să pregătească sfărâmarea unității politice a Statului Român "

(aplauze prelungite la PNȚ)

////////////////////////////////////

Octavian Goga (PNC) (p. 1811) / 2 mart.'37

▣ Mișcarea naționalistă studențească

▣ Fenomene prerevoluționare .

" Însă eu nu pot suprima în mine pe analist . În fața fiecărui fenomen care se petrece , datorita mea și datorita fiecărui om politic este să despice lucrurile, să vadă și reversul lor și să caute să tragă învățăminte pentru țară .

" Mișcarea studențească nu este de azi , de ieri .

Mișcarea studențească în făgaș naționalist începe imediat de la război

, odată cu exodul de la țară spre orașe ,

odată cu numărul mare al școlilor și al studenților noștri.

" Eu m-am ocupat de această mișcare , am analizat-o în cursul vremii ,

am scris despre această mișcare și am văzut toate fenomenele pe care le-a deslănțuit .

Și atunci, d-lor , vă rog să vă gândiți și dvs **ce este îndărătul acestei mișcări ?**

" În România este astăzi o tulburare sufletească . De la această tribună, făcând o analiză a lucrurilor, înainte cu câțiva ani, am spus că trăim vremuri prerevoluționare ;

Este un fel de stare sufletească , de agitațiune , peste tot.

România întregă este astăzi într-o stare de agitațiune sufletească.

Sufletul românesc palpită , este prins de un neastâmpăr , care este protestatar .

" Și atunci , d-lor , vă întreb pe dvs care știți istoria , care știți cum s-au întâmplat lucrurile

în altă parte : nu înțelegeți dvs că din această stare generală,

tineretul, care are o specială sensibilitate ,

canalizează mișcarea în sens de violență câteodată și în sens mesianic.

Octavian Goga (PNC) / 2 mart.'37

▣ Fenomene similare în alte țări

▣ Starea de apăsare -protestul -violența

" Dvs știți de exemplu, ce a fost în Italia înainte cu 50 de ani, când era apăsare națională .

Vă aduceți aminte atunci că Piemontul fiind apăsător, societatea italiană toată era într-o

permanentă tresărire , și , ca un efect, s-au ivit carbonarii ;

știți bine că a eclatat bomba lui Orsini.

" Duceți-vă să vedeți ce s-a petrecut sub regimul rusesc înainte de război și veți înregistra că,

în apăsarea rusească de atunci , a fost o mișcare de protestare generală pe care ,

în sens mesianic interpretând-o, o serie de oameni s-au sacrificat

și au pus mâna pe revolver.

În Rusia de astăzi, a lui Stalin, dvs citiți că iarăși este o mișcare de protestare,

contrarevoluționară, din care se degajează oameni care , sacrificându-se pe sine,

vor să-și facă dreptate singuri.

" Oriunde în societate, în orice țară din lume, unde există această materie inflamabilă, pretutindeni se ivesc asemenea fenomene. "

Octavian Goga (PNC) / 2 mart.'37

▫ Disperarea românismului

▫ România a Românilor !

" Și atunci ce este de făcut ?

Măsura pur și simplu cu poliția și cu celelate , este foarte ușoară - dar poliție au avut toți aceia care nu au putut menține ordinea.

Cine a avut cea mai mare poliție din lume, decât țarismul, cu ohranele lui ?

Nu poliție trebuie aici . Trebuie înlăturată cauza , ca să dispară efectul.

" Pe ce se greșează starea de nemulțumire sufletească din această țară ?

Se greșează pe ideea , care nu este a clasei conducătoare ,

care porcede de jos,din masele adânci ale poporului român,

ideea că acest popor nu este definitiv stăpân în țara lui,

că sunt infiltrațiuni de exploatare străină de care ne lovim la fiecare pas.

Nu eu voi veni acum să le detaliez . Coborâți-vă dvs în conștiința dvs și le veți ști .

D-nii mei, eu vorbesc aici deschis , vorbesc ca un analist , ca un om logic,

ca un om cinstit , și suport orice discuție și orice argumentație.

" Da, românismul are sentimentul acesta penibil ,

că românul nu este stăpân la el acasă . [-----]

Prin urmare, eu vă fac dvs aici declarația că , atâta vreme cât în Țara Românească

nu se va face o rectificare politică , în sensul ca să se dea simțământul tuturilor

că ideea națională , cu toate atributele ei logice, va învinge-

până atunci liniște nu va fi în această țară ."

Da , să se facă această rectificare , și pe urmă să se întroneze liniștea , cu toate consecințele ei. Aceasta este ceea ce am avut de spus. "(aplauze laPNC)

////////////////////////////////////

Atentat Bratu / Cameră / 2 mart.'37

11.) Atentatul contra lui Tr.Bratu, / Declarații,Senat, 2, 3 mart..'37

(D.S., MO 36 - 37 , șed. de marți,miercuri,2 și 3 mart '37)

prof.C.Stoicescu prof.I.Botez prof.Dragomir Hurmuzescu

prof.dr.C.Angelescu (ministr. Ed.Naț),prof.Ai.Lapedatu (președ.Senat)

prof.N.Iorga prof. DRloanițescu prof.ACCuza

Doc.integral - fișier Școală, Presă, Cultură, V

[LD : au cuvântul rectorii, profesorii universitari. Cuvântul lor cântărește greu , în balanță.

Solidaritatea lor cu Traian Bratu , absolut justificată .

Indignarea lor față de actul scelerat perfect legitimă.

Politica pătrunsese profund în universități, și printre cadrele didactice .

Fiecare milita pentru partidul și cauza îmbrățișată .

Înțelegerea față de tânăra generație, față de studenți , era ea pe măsură ?

Cunosc ei **cauzele profunde și amploarea** stării de spirit care domnea în universități ?]

prof.C.Stoicescu (rector Univ.București) / 2 mart.'37

▫ Pedeapsă pentru autorii materiali și pentru autorii morali !

A aflat din ziare de mișelescul atentat . " Această sălbatecă agresiune

a stârnit indignarea tuturor oamenilor de bine , indiferent de partidul căruia aparțin.

Îmi permit să întreb onoaratul guvern , ce măsuri înțelege să ia,

pentru a curma aceste continui turburări , pentru a curma aceste continui neorândueli,

care vin din partea unor indivizi care nu se sfiesc să proclame sus și tare ,

că sunt mai presus de Stat și de lege.

"Aduug că , după părerea mea,

dacă veți lovi numai brațul care execută și nu creierul care poruncește, numai autorul material și nu și cel moral, nu veți obține nici un fel de rezultat ."

(Aplauze prelungite) **Eu însămi am fost prevenit ieri, după eufemismul la modă , că voi fi "sanționat" , dar n-am cedat fricii ; n-o cunosc (aplauze prelungite)**

și o dată mai mult îmi voi face datoria "

(Aplauze prelungite)

////////////////////////////////////

prof.I.Botez (Univ.Iași) / 2 mart.'37

▣ Lipsa colegialității între profesori

[LD : Semnalează tensiunea ce domnea în corpul profesoral , adversitățile politice dintre profesori care antrenau și pe studenți .

" Eu sunt profesor și coleg cu Traian Bratu .La Universitatea din Iași toți am fost cuprinși de durere .Nu facem , când este vorba de cultură , nici o politică în Universitate .

Suntem grupați cu toții în jurul colegului Bratu și protestăm în numele Universității din Iași , împotriva infamiei care s-a produs (aplauze)

Această infamie este rezultatul necolegialității în universitate și al împărțirii în grupări politice. O spun aici cu curaj, și , în numele Universității și culturii românești , dorim ca politica să iasă din Universitate "

////////////////////////////////////

prof.Dragomir Hurmuzescu (?) / 2 mart.'37

▣ Vינוואții morali pentru atentat : toleranța, demagogia, instigarea

▣ Prăpastia dintre studenți și educatorii naturali

" De la tribuna Senatului , trebuie să arătăm indignarea noastră revoltată față de **agresiunea sălbatecă în contra colegului nostru ,profesorul Bratu [-----]**

Vinovați de această stare sunt și cei care au tolerat excesele tineretului , dar cu mult mai vinovați sunt cei care l-au încurajat în violența acțiunii lor , cei care l-au scos din rostul lor , pentru a-l îndruma în politica militantă și cei care au căutat să și-l apropie , ca să le ajute în propaganda unor idei violente și agresive, incompatibile cu atmosfera de studii și cercetări universitare .

" S-a făcut o campanie pătimașă pe chestiunea taxelor și

s-a căutat a se introduce un fel de proces între profesori și studenți , pentru a-i separa printr-un zid de neîncredere de educatorii lor naturali , pentru a-i folosi în alte direcțiuni .

Este timpul ca cei care au greșit cu bună credință , să-și examineze atitudinea, iar ceilalți să-și examineze conștiința " (aplauze)

////////////////////////////////////

prof.dr.C.Angelescu (ministr.Ed.Naționale)(p. 1901) / 2 mart.'37

▣ Politica scoasă din universități !

▣ Guvernul își va face datoria

" Guvernul se asociază cu toți vorbitorii de astăzi , și cu dvs toți,

pentru a înfieră această faptă mișelească comisă la Iași (aplauze prelungite)

în contra unui om de seamă, fost președinte al Senatului, un mare cărturar , care nu a făcut decât să-și facă datoria ,

în tot timpul, ca **rector al Universității** .(**aplauze**)

" Nu putem admite ca la Universitate să se facă politică .

Studentii sunt chemați acolo **să învețe carte** , iar nicidecum să facă politică . .(**aplauze**)

"D-lor, **vom lua măsuri** în această privință . **Aveți încredere în guvern** ,

că va căuta să-și facă datoria , **ca să nu se mai petreacă astfel de fapte** ,

reprobate de către toată lumea civilizată . [-----]" (**aplauze prelungite**)

////////////////////////////////////

prof.Ai.Lapedatu (**președ.**) (**p. 1901**) / **2 mart.'37**

[**LD : Solidaritatea ardelenescă iese la suprafață, trecând peste adversitățile de partid.**

Un amestec de frustrare pentru ingratitudea față de contribuția ardelenescă la lupta pentru unire , cultură , școală perfect adevărate.]

" **Sentimentul de revoltă și de indignare** cu care **Senatul țării**,

prin **glasul colegilor ce s-au perindat la tribună**, a ținut **să condamne și să înfiereze**

de la tribună **odiosul atentat** la viața vrednicului **rector al Universității ieșene**, și distinsul fost

președinte al acestui Matur Corp, dl **Traian Bratu**, **sentimentele acestea** , zic, **au găsit în**

sufletul meu ardelenesc un ecou de puternică rezonanță ,

dat fiind **starea de amărăciune în care Ardealul întreg a fost pus**

prin **infama încercare de suprimare** a unuia din cei mai aleși și mai merituoși fii ai săi.

[-----]

"**Unitatea românească l-a găsit** , așa dar, **pe Trian Bratu** , **om întreg și deplin format**

cu situația și reputația bine și temeinic așezată . **N-a trebuit să ceară , deci, nimic de la**

România întregită, afară de favoarea de a-și face mai departe datoria,

în același loc, în care și-o făcuse și în România Mică . [-----]

" **Și pentru toate acestea** , precum și pentru faptul că a căutat să cheme tinerimea

la datorie și la muncă, [-----] **Traian Bratu a fost ciopârțit în România întregită** ,

pentru a cărei realizare a luptat , nu numai cu lumina minții ,ci și cu armele morții .

Și a fost ciopârțit , ca o rușine indelebilă , în orașul celei mai glorioase tradiții de lumină

și cultură , **în lașii marilor dascăli ardeleni**, al căror ultim reprezentant antebelic , a fost .

lata de ce ziceam că ecoul pe care l-a răscolit în sufletele ardelenilor de origine ,

odiosul atentat din capitala Moldovei, este mult mai vibrant și mai dureros, . [----]

Căci prin aceasta, **Senatul țării a vestejit și înfierat pe atentatori , criminali** ,

nu numai pentru că **pumnalele lor sângeroase s-au îndreptat** asupra unui eminent fost

președinte al său, ci și pentru că **ele s-au îndreptat** asupra unuia dintre

cei mai aleși și merituoși fii ai Ardealului , veniți pe vremuri, în țara mumă,

spre a cinsti acest Ardeal [-----]

////////////////////////////////////

prof.N.Iorga (**p.1902**) / **2 mart.'37**

▣ Responsabilități morale : îngăduință și atâtare

[**LD : Iorga este Iorga. Ce să comentez ? Cuvânt cu cuvânt adevărat , apăsător , direct .**

Dar până și dintr-un asemenea episod nenorocit , el își extrage doza de otrăvă contra

partidelor , ca instituții, mutând accentul pe tărâmul indefinibil al moralei .]

" **Nu eram aici când s-a semnalat odiosul atentat de la Iași** .

Am aflat că **reprezentanții tuturor partidelor au luat cuvântul** ,

pentru ca **să-și arate scârba față de aceea ce s-a întâmplat acolo**.

" **Eu n-am de reprezentat un partid**, într-o **chestiune care nu este de partid**,

ci interesează viața morală și rânduiala țării , și ar fi bine ca fiecare , în tot ceea ce facem,

să ne gândim la viața morală a țării și la această rânduială.

" **Nesocotiții și criminalii care au făcut ceea ce au făcut la Iași**,

și **n-au avut nici curajul să se predea poliției** , prin urmare **au fost mișei, Iași**,

aceștia sunt produsul unei stări de spirit ,

și în stare aceasta de spirit **sunt multe responsabilități** :

sunt responsabilități de îngăduință și responsabilități de atâtare .

"Este foarte ușor ca pe un criminal să-l trimiți la închisoare ,
dar **este trist că nu poți să pui mâna pe autorii morali, care sunt mulți.**"
(aplauze prelungite)
prof.N.Iorga/ 2 mart.'37

▫ Partide violente, instigatoare la război civil

▫ Canaliile din umbră

" Nimeni nu crede că ar trebui să se împiedice activitatea legală a partidelor
care se succedă la putere cu forțe împrăpătate , și fiecare aduce țării ceea ce poate ;
dar de o bucată de vreme, în activitatea a **trei sferturi din partide,**
s-au introdus metode de război civil, care au dus acolo. (aplauze)

" Prin urmare , **dacă avem de a face cu 3 criminali,**
avem de a face - scutiți cu dibăcie , fiindcă oamenii aceștia cunosc cum să se pună la
adăpost - cu **un număr de canalii** , pe care **conștiința acestei țări să-i pedepsească**
în lipsa unor mijloace judecătorești de a-i trimite alături
cu aceia a căror mână au înarmat-o " (aplauze unanime, prelungite)

" Cine este om cu conștiință și cu simț de răspundere **să înțeleagă că vechia politică**
se putea face prin anumite mijloace ,
fiindcă **nu exista materialul inflamabil** care este acum,
și **nu exista un îndemn din străinătate** , care, **fiindcă a dus acolo la biruință,**
în anumite împrejurări, **se crede că la poporul acesta cuminte** , în fond,
poate să ducă tot la biruință.

Să ne modificăm mijloacele de luptă politică ! " (aplauze unanime , puternice)

" **Și împotriva acelor cari prin ziare - ziare a căror citire este o scârbă și o groază -**
prin ziare și prin cuvântări de întrunire publică ,aduc un tineret neexperimentat și
nesocotit în situațiunea de a deveni uciqași și călăi ,

împotriva acelor trebuie să se ridice orice om cu iubire de această țară,
și orice om **care are respectul umanității,** care nu se exprimă în nici o formă mai frumoasă
decât libertatea gândului onest , **care nu trebuie să aducă după dânsul**
nici gloantele revolverului , nici înțepătura pumnalului " (

aplauze unanime , puternice , îndelung repetate)

////////////////////////////////////

IPSS Miron Cristea /- la Sumar- 3 mart.'37

▫ **Biserica condamnă atentatul, crima ,**

" D-le președinte, d-lor senatori, ieri - după ce **capii tuturor partidelor politice au condamnat**
sălbatecul atentat în contra fruntașului român, rectorul Bratu, de la Iași - unul din domnii
senatori , venind la mine, mă întreabă : **ce opinie are Biserica în această chestie ?**

" **Spre a nu se naște bănueli fanteziste** , care -durere - mișună în atmosfera vieții noastre
publice astăzi , ca și fulgii de zăpadă de afară , **țin să declar** ,
că **Biserica mea română s-a pronunțat clar și categoric** ,
cu ocazia asasinării prim-ministrului Duca,
împotriva oricărui atentat , crime și a oricărei violențe ,
căci nu există biserică creștină , ba nici un alt cult religios,
care să aprobe asemenea fapte criminale.

Deci , de sine se înțelege , că și în cazul d-lui Bratu , **Biserica noastră are același cuvânt**
de dezaprobare și de înfierare . (aplauze unanime)

" În ce mă privește pe mine **personal, am avut** - îndată ce l-am cunoscut -
legături de stimă și prietenie , încât **atentatul împotriva lui** ,
îmi apare îndoit odios și vrednic de pedeapsă .(aplauze unanime)

IPSS Miron Cristea / 3 mart.'37

▣ Memoriile IPSS Miron Cristea

[LD: iată semnalat **un fir** care poate duce la semnificarea încrederii ce i se va acorda , de către Regele Carol II, în febr.'38 . Deocamdată... suntem în martie '37]

" În general, observ , cu privire la **situația din țară** , că, indiferent de cele întâmplare la **autoritățile competente** ale țării noastre , există **numeroase memorii ale mele**, în care **am arătat** - după modesta mea părere - și **unele din cauzele adânci ale stării ce s-a produs**, **indicând și mijloacele de îndreptare** , în deosebit , unde sunt mai competent , cu privire la școli și tineret .DI. ministru al școlilor și educației naționale , **dr.C.Angelescu** , cunoaște multe din vederile mele.
Și îmi rezerv - de voi mai avea zile - **dreptul și datoria de a le repeta ocazional** și în fața dvs.
IPSS Miron Cristea / 3 mart.'37

▣ Schimbarea mentalității liderilor de partid

▣ Idealuri naționale și creștine

" Întreagă mentalitate a conducătorilor partidelor noastre politice , **trebuie revizuită** sub raportul **idealurilor naționale și creștine** , ce străbat azi **sufletul poporului român**, ale cărui jertfe de viață și de sânge stau la **temeliile Statului Român**, mai ales că **toate au în programul lor aceste principii**.
Chestiunile vitale ale neamului a fi rezolvate strict și consecvent prin prisma acestor postulate cu cel mai **desăvârșit dezinteres** și cu **delăturarea oricăror interese lăaturalnice** - precum cu bucurie constat , că în timpul din urmă a început a se face , **fără a atinge nimic din drepturile etnice , religioase și culturale ale cetățenilor români de altă origine decât noi, căci am înființat această Românie "**
////////////////////////////////////

prof.ACCuza (PNC) , la Sumar. , (P.1964-1965) / 3 mart.'37

▣ Condamnă atentatul dar ...

▣ Respinge psihoza creată

Nu a luat cuvântul pe data de 2 martie , pentru că **a vrut să se informeze**, să nu facă "**o înferare solemnă**" - cum au făcut reprezentanții partidelor - **fără să știe motivele pentru care atentatorii au făcut acea faptă** . Poate **prof Costăchescu** , care vine de la Iași , "**știe mai bine decât noi**" , care au fost **cauzele care au determinat acel atentat** .

-**Iuliu Mumuianu** (PNC **Nu se cunosc nici atentatorii, dle profesor !**

-**ACCuza** : Prin urmare, **nu știm ce a fost** .[-----] Se vorbește că ar fi oarecari simpatii pentru anti-fasciști, pentru comuniști, nu știu ce .Și atunci, **s-ar putea explica acest atentat** .

-**IIPurcăreanu** : Oricum, **tot atentat rămâne !**

-**ACCuza** :Rămâne **atentat , pe care-l condamnăm din toată inima .**

-**Prof.N. Costăchescu** : Indiferent cine au fost atentatorii , și indiferent care ar fi cauzele , eu cred că **dvs, la vârsta dvs și de la tribuna Senatului** , **nu trebuie să aprobați o asemenea faptă(aplauze puternice, întreruperi)**

-**Mumuianu** : Protestez . **DI prof.Cuza n-a aprobat atentatul.**

-**ACCuza** : D-tale , d-le Costăchescu , **îți interzic să insinuezi** .

Eu nu am aprobat nimic.D-ta visezi că eu aprob.

-**Costăchescu** : **Ați încercat să-l scuzați** .

-**ACCuza** : **Dar n-am încercat să-l scuz** , fiindcă nu știu ce să scuz . [-----]"

prof.ACCuza (PNC) ; / 3 mart.'37

▣ **Contra închiderii universităților și căminelor**

[LD : Vorbește **experiența de profesor și înțelepciunea de vârstă** a lui ACCuza .
Dar în **starea emoțională** care se crease, cine îl mai putea auzi și asculta !]

[-----]

Dvs luați măsura de a **închide toate Universitățile** din țară și **toate căminele** .

-Voci : Foarte bine !

-ACCuza : Pentru ce foarte bine ? La răspunsul dvs , eu zic : foarte rău !

-Voce : Trebuia o dezinfecție!

-ACCuza : De ce ? Pentru ca să **coți din Universitate tinerii** care sunt invitați să învețe ,
pentru ca să **scoți din Universitate 40.000 de studenți** , pentru că **3** - dacă vor fi studenți,
că nici asta nu se știe ! - **au atentat la viața rectorului Universității de la Iași** . [-----]

protestez cu toată energia împotriva și a **închiderii Universităților** ,și a acestor **procedee samavolnice** , pe care eu nu le admit , **ca în 24 de ore** , fără ca studenții să fie preveniți,
să fie scoși astfel din viața universitară [-----]

prof.ACCuza (PNC) ; / 3 mart.'37

▣ **Da : interzicerea studenților de a se înscrie în partide**

▣ **Nu : interzicerea studenților de a face politică**

-ACCuza : "Dar **ați mai luat încă o măsură** , măsură care înseamnă , cum ziceți dvs,
să introduceți un nou articol ! [**legea de organizare a inv.superior , în Parlament**]
 , prin care **se interzice studenților** , **sub sancțiunea exmatriculării** ,
să facă parte din vreun partid politic .

-Voci : **Foarte bine !**

-Luliu Mumuianu : Vă luați angajamentul să **dați afară din Partidul Liberal**
pe studenții înscriși în acest partid ?

-Voci : **Da!**

-Mumuianu : **Toate partidele să facă declarația aceasta , și atunci suntem de acord .**

-ACCuza : Dlor senatori, cât de fericit aș fi să fiu întotdeauna în acord cu dvs ,
precum sunt acum ! (**exclamări**) **Da**, fiindcă **dvs protestați contra înscrierii studenților**
în partidele politice .Sunt absolut de aceeași părere , dar adaog : **și din partidele dvs .**
Sunt în contra politicii de partid , căci **această politică de partid a nenorocit țara**,
astfel cum ați făcut-o dvs !" (dl Luliu Mumuianu **aplaudă**) Și fiindcă sunt contra
acestei politici de partid, **sunt în contra înscrierii studenților în partidele politice** .
Iată d-lor că suntem de acord.

-Mumuianu : Aplaudați , d-lor !

-ACCuza : Dar , este și o altă parte cu care **eu nu mă unesc**, care intră în concepția dvs ,
regretabilă concepție, **aceea că studenții n-au dreptul să facă politică** .

Dar d-lor, **cine a făcut politica care a adus țara aceasta în starea care se găsește** ,
dacă nu studențimea , **adică tinerii** reprezentanți ai culturii române ?

Voiți dvs ca studenții să nu se mai ocupe de politică ?

Îi condamnați dvs numai la buchea sterilă a cărții ?

Eu protestez cu toată energia contra unei asemenea măsuri , dacă ați putea să o luați .

[-----]

" Prin urmare **nu se poate admite** , sub nici un cuvânt, **ca să se interzică studenților**
dreptul de a face politică . "

-prof.dr.C.Angelescu (ministru Ed.Naționale **Veți discuta această chestiune imediat** ,
fiindcă **vine în discuția Senatului legea învățământului universitar "**

////////////////////////////////////

Atentat Bratu / Senat / 2-3 mart.'37

12.a) O.Goga , Comunicare : statut studenți ; statut preoți; uniforme ; 3 martie' 37

Vict.Iamandi (ministr.Culte și Arte) ; **Valer Pop** (ministr.Industr)

I.Nistor (ministr.Muncii) - răspunsuri , polemici

(DAD, MO 39, șed.de miercuri, 3 mart.'37 , pag. 1828 - 1837)

[LD : pornește de la un **Comunicat** dat de guvern , privind o serie de măsuri pentru **despoliticianizarea** unor **instituții și mișcări** :

studentimea (cămine și universități) , **preoțimea** (biserici și întruniri) , **uniformele** (diverse gărzi) , **protecția muncii naționale** (aplicare)

Discursul și polemicile , mai ales cu Victor Iamandi , înlesnesc lămurirea **accepțiunii** ce se dădeau unor **concepțe și principii doctrinare** , în epocă. și care , după al doilea război mondial, au căpătat **semnificații disjunctive** .

O trăsătură comună celor doi (care a transformat și prelungit , deseori , tribuna parlamentului în arenă de teatru) : dorința de a vorbi pătimaș , de a fi combativi cu adversarii , de a polemiza. În ce privește **fondul teoretic**, avantajul argumentărilor **alternează** când la unul când la altul, în funcție de măiestria lor oratorică , de bagajul de informație vehiculat și de scopul urmărit.

[LD : 5 nov.2003 .Disputele nu trebuiesc scoase din context , iar confirmările ulterioare - pe termen scurt și lung - fac ca aceste subiecte să fie încă contradictorii , până în ziua de azi. Istoricul - vrând / nevrând - poate să-și păstreze o obiectivitate absolută , numai prezentând cu onestitate diversitatea opiniilor. Este ceea ce doresc să fac eu .]

Îmi îngădui, fără a altera cu nimic din texte, și anumite departajări în discurs, datorate parantezelor polemice de pe parcurs. Supratitluri problematice , îmi aparțin. Textul integral - vezi xerox. **Doc.integral : fișier PNC - VI**

Goga / 3 mart.'37

▣ Interzicerea studenților de a face politică ?!

Comunicatul guvernului spune :

< Consiliul de miniștri aprobă ca în legea depusă la Senat să se insereze un nou articol , potrivit căruia se interzice studenților , sub sancțiunea exmatriculării, să facă parte din vreun partid politic sau să participe la manifestări politice , obținându-se astfel despoliticianizarea studențimii universitare . >

Deocamdată, își exprimă o mare nedumerire în fața acestei măsuri :

" Cum adică **exercițiul drepturilor politice** la aceia care sunt majori **se poate suprima ?** Când **un student** împlinește **21 de ani**, el nu intră , conform legilor în vigoare , **în deplinul exercițiu al drepturilor politice ?** [-----]

Cum adică, **tineretul nostru să fie așa de vitreg tratat**

încât să-i dăm **un certificat așa de trist** ,

și să-i spunem că **n-are dreptul să-și manifeste opiniile politice ?!**

Veacul al XIX-lea, în toată evoluția politică , reformele României, mișcarea tineretului

Din 1848 , de la Brătianu la Avram Iancu , care erau studenți, și până astăzi ,

în toată evoluția de simțire și gândire politică a neamului ,

tineretul a fost avangarda mișcărilor naționale la noi. (aplauze la PNC)

În calitate de tânăr student la Universitatea din Budapesta , eu nu eram decât

un atom din acea mișcare națională [-----] revista " Luceafărul" [-----]

Și eram student ! DI Nicolae Iorga , la 1907 , era în fruntea tineretului universitar ...

"Acum , acestor studenți , acestui corp de elită ca simțire românească ,

noi să le retragem drepturile firești , politice, de a-și manifesta opiniile lor ?

Goga / 3 mart.'37

▣ Interdicția preoților de a se manifesta politic ?!

"Se merge și mai departe , dincolo de tineret și **se confiscă dreptul preoțimii de a-și afirma părerile politice** . (**întreruperi, proteste la PNL**)

-**M.Negură** (ministr.Cooperației) : **Doar în biserică !**

-**Goga** : **Eu mi-am făcut un act de conștiință din problema preoțimii .**

Eu însămi sunt fiu de preot. **Știu care este misiunea istorică a preoțimii**, știu **în ce făgaș s-a desfășurat** , și aici , dar mai ales în Ardeal.

Comunicatul dvs spune :

< Aprobă demersul Ministerului Cultelor , făcut în numele guvernului ,

către IPSS Patriarhul, pentru a sancționa participarea preoților la campaniile de ură și de învrăjbit și care transformă biserica în armă de luptă politică .Autoriză pe ministrul Cultelor a a pela la măsuri pentru prevenirea acestor fapte . >

[-----]

-lamandi :

Am auzit însă ultima afirmațiune a d-lui Goga , că prin măsurile pe care le preconizăm , țintim să scoatem pe preoți din viața politică activă a Statului.

Este inexact . Însă trebuie să se știe că atâta timp cât biserica noastră națională este o biserică de Stat , ea este datoare să sprijine , cu toate puterile ei morale, ordinea pe care se bazează existența Statului nostru (aplauze la PNL)

În afară de altar și în afară de biserică, preotul este cetățean și este liber să gândească și să creadă după cum îl duce conștiința lui (aplauze la PNC)

Însă , în altar și în biserică , să înceteze orice agitațiuni , de incitație la ură și de răstălmăcire a rostului pe care biserica trebuie să-l aibă în viața Statului nostru "

(aplauze prelungite , bravo , la PNL) [-----]

-lamandi : Dle Goga, eu aș face apel la dvs , rugându-vă să credeți că , dacă guvernul a ajuns la hotărârea la care a ajuns și pe care am comunicat-o azi dimineață și șefului Bisericii noastre ortodoxe,

[LD : coroborează cu discursul lui Miron Cristea din Senat , în aceeași zi]

guvernul se întemeiază pe fapte și nu pe presupuneri . (aplauze la PNL)

Sunt altare ale bisericilor , în care s-au pus anumite fotografii [Codreanu ? Moța ? Marin ?]

și **sunt preoți care, de la înălțimea altarelor , au făcut apologia crimei și asasinatelor .**

[-----]

Goga -lamandi / 3 mart.'37

▣ Polemică pentru prioritate

▣ Concurență pentru naționalism

- Goga : **Nu știu dacă pe mine dvs mă considerați încadrat în mișcarea de dreapta .** Unele gazete spun că da .

-Vict.lamandi : Deocamdată vă considerăm în **mișcările de dreapta**

-Goga : D-ta nu vorbi cu " deocamdată" . **D-ta ai fost cuzist .**

-lamandi : "D-le Goga, eu nu am să-mi reneg nimic din ce am gândit și din ce am făcut .

Mi-am primit educația mea sufletească sub apostolatul profesorilor Iorga și Cuza , între 1910 și 1915 . Nu repudiez nimic din ideile călăuzitoare ale tinereții mele .

Le-am acordat cu ideologia Partidului Liberal, care este cel puțin tot atât de naționalist cum sunteți dvs (aplauze , bravo la PNL) care târziu de tot ați ajuns să vă fixați

într-un **partid cu titulatură naționalistă integrală ;**

și de 20 de ani stăruiesc în credință și devotament în acest partid , pe care nu l-am părăsit , înfruntând toate riscurile și neuitându-mă la nici o oportunitate

și la nici o **elasticitate de atitudine.** (aplauze , bravo la PNL)

[-----]

Goga -lamandi / 3 mart.'37

▣ Polemică privind " criminalitatea"

▣ Concurență pentru patriotism

-lamandi : Dar o politică care își zice națională , dar țintește la însăși surparea organizației Statului, prin mijloace criminale, aceea o repudiem , [G de F] căci **nu are ce căuta în biserică .**

-Goga : Dvs puneți greșit această teză . Aveți aerul că dvs vă împotriviți impulsurilor criminale , și că eu le apăr !

-Voci : Așa este !

-Goga : Cine spune așa, este o canalie! (proteste, agitație)

-Leon Scridon : Nu ne lăsăm terorizați de nimeni !

-Iamandi : Dați-mi voie să iau act , cu deosebită satisfacție , că dl Octavian Goga a luat poziție netă și categorică împotriva metodelor criminale și împotriva acelor care au introdus asasinatelor în viața publică . (aplauze la PNL)

-Goga : **Eu n-am apărut nici o dată crima !**

-Iamandi : **Însă ați sprijinit prin atitudinea dvs pe criminali**

-Goga : Eu sunt un analist care trebuie să explic mișcările . Este foarte ușor să răcnești, dar este foarte greu să gândești . Eu nu sunt temperament de politician, eu sunt temperament de gânditor. Prin urmare, eu nu am apărut nici o dată crima.

Eu , însă, această fierbere a societății românești , din care asemeni fenomene se desfac

-Voci : Mustul ! Mustul ! [aluzie la Mustul care fierbe....]

-Goga : ... această fierbere trebuie să o analizez , și nu mă dau în lături din fața acestei datorii pe care o am. [-----]

Goga / 3 mart.'37

▣ Atribuțiile istorice ale preoției

" Preoțimea noastră în tot parcursul vremurilor a fost în fruntea mișcărilor noastre naționale. [-----] **dacă nu ar fi intervenit rolul preoților în viața noastră politică , însăși existența noastră de Stat ar fi fost primejduită.**

-G.Bota : Așa vremuri, așa preoți !

-I.Modreanu (PNC Dar în războiul nostru pentru întregirea neamului, nu au fost preoți decorați cu " Mihai Viteazul " ?

-Goga : Desigur! Preotul, spune un mare franțuz, **este conducătorul natural al satului ; el este un fel de judecător de pace , un îndrumător sufletec al mulțimii .** [-----] preoți cu crucea în frunte am avut noi în trecutul nostru

. și , potrivit **rânduelii acestei tagme, atribuțiilor istorice ale preoției , se îndeplinește misiunea preoților și astăzi ,**

când **preoții sunt susceptibili la curentele de simțire și de gândire care agită organismul sufletec al neamului nostru .**

Noi nu putem să înfrânăm , într-un fel sau altul,

manifestarea limpede a tagmei bisericesti

și nu putem să stânjenim **preferințele tagmei preotești ,**

față de un curent de gândire sau față de un alt curent de gândire."

Goga/ 3 mart.'37

▣ Misiunea istorică și politică a preoției

▣ Locul preoției în " dreapta naționalistă" , antibolșevică

" Există **mișcarea comunistă** dincolo de graniță.

Preoțimea noastră **știe ce înseamnă comunismul** pentru biserică, **știe suferințele bisericii surori din Rusia,**

știe care ar fi urmările unui triumf al **comunismului.**

Atunci dați-i voie preoției ca, **cu gândirea ei politică ,**

să se plaseze cu totul împotriva mișcărilor de stânga

și să se afilieze așa-ziselor mișcări de dreapta,

fiindcă dvs vorbiți , și în gazete se scrie de " **mișcările de dreapta**" .

[----- Polemică - Goga - Iamandi : despre naționalism -----]

" Eu nu știu însă un lucru , d-lor deputați ; cine va califica **vrăjmășia și ura ?**

Dvs sunteți sibilic în toate atitudinile și spuneți **< nu li se va îngădui să ia nici un fel de atitudine de vrăjmășie sau ură >**

Ce este însă vrăjmășia , ce este ura ? Nu se știe.Cine le califică ? Nu se știe .

Părerea mea este că **se face o mare greșală** .

Lăsați liberă manifestarea gândirii și a simțirii preoțești .

Nu te poți lupta cu aceste gânduri și cu aceste simțiri ,
care descind **din vecinătatea altarului**.

Preoțimea noastră a mers totdeauna pe liniile mari ale istoriei .

Nu am nici un motiv să cred că **astăzi preoțimea nu va merge mai departe pe drumul consacrat , pe făgașul istoriei , îndeplinindu-și misiunea ei de odinioară .**

(**aplauze la PNC ; întreruperi la PNL**) [-----ciorovăială : trecut ,prezent -----]

-Emil Folea (PNL un alt fiu de popă din Ardeal vă întreabă :

dvs credeți că , preoțimea, prin politică, va ridica prestigiul bisericii ?

-Goga : "[-----] **dacă preoțimea din Ardeal ar fi scoasă din îndeletnicirea ei firească , de a se ocupa de problemele politice , poporul român din Ardeal ar rămâne politicește orfan**, pentru că în viața din Ardeal , **față de minoritățile care sunt acolo**

și în special **față de minoritatea maghiară** - și cu deosebire în comunele mixte - preotul maghiar este un conducător național ,

și dvs trebuie să recunoașteți că eu spun adevărul

-Emil Folea : Nu pe cale politică !

-Goga : Ba da ! Conducător politic!

-Iamandi : **Național. Trebuie să facă o politică națională** .Eu cred că acesta este **patriotismul comun al tuturor partidelor de răspundere din țară .**

Dar o politică care își zice națională , dar țintește la însăși surparea organizației Statului, prin mijloace criminale, aceea o repudiem , căci nu are ce căuta în biserică .

[-----polemică Goga -Iamandi : crima politică[-----]

-Goga : "**Cât despre preoțime, despre vrăjmășie și ură,**

sufletul preoțimei este împletit din dragoste și ură .

Dragoste pentru mișcările care pornesc de la altar și se întorc la altar, dragoste **pentru mișcările naționale**,

care reprezintă **linia istorică** a frământărilor noastre sufletești,

și **ură împotriva tuturor acelor care , cu atitudinea lor, primejduesc existența altarului și temelia vieții noastre bisericești "** (**aplauze prelungite la PNC**)

" **Pe această dualitate de simțire , s-au întemeiat în cursul vremurilor ,**

toate atribuțiile cârjei pastorale, pe această dualitate trebuie să meargă înainte preoțimea , îndeplinindu-și misiunea ei istorică .

" **Întru cât mă privește pe mine, purtând în sufletul meu rezonanța seculară a altarului strămoșesc, vă asigur că voi îndemna și de aici înainte preoțimea**

să meargă pe drumul dragostei și al urii :

pe **drumul dragostei** către țară , către neam și către biserică și **pe drumul urei**

împotriva tuturoar acelor care vor să se pună deacurmezișul misiunii istorice preoțești .

Dvs vorbiți că **veți despoliticianiza viața noastră politică ,**

dacă și studențimea și preoțimea o veți da la o parte.

Nu o veți despoliticianiza , o veți desintelectualiza.

Știu că pentru **mulți dintre dvs mare tragere de inimă pentru acest substantiv nu există ; însă aceasta va fi consecința .**

" **Eu vreau ca preoții să-și aibă mai departe rolul de fruntași politici**

în viața noastră publică, pentru că **nu vreau să fac politică cu cârciumarii ,**

vreau să fac politică cu preoții . (**aplauze la PNC**)

De aceea **eu calific aceste măsuri** - ca să nu folosesc un cuvânt prea tare - ca **gesturi dezordonate care corespund psihologiei omului care pleacă "**

[----- paranteza cu uniformele -----]

-I. Florian (PNL ?) : " Prietenia cu dl Goga naște dintr-o veche admirație [-----]

dar , **deși suntem dintr-o viță de preoți** veche de 400 de ani,

diferim fundamental cu privire la ura pe care o admite preoțimei .

Preoțimea din care mă trag eu , care se șterge în negura veacurilor,

avea o parte sublimă de romantism , pe care am păstrat-o până la vârsta de astăzi.

Preoții pe care i-am pomenit în trecutul meu ,

aveau credința cu toții că în altar vorbeau cu Dumnezeu .

Așa am pomenit din copilăria mea , de la **tatăl meu bătrân**, când, în ziua de Paște, înainte de începerea liturghiei ...

-Goga : Să nu plângi !

-Florian : ... Nu , nu plâng .Îmbrăcat în odăjdiiile , cusute de biata maică-mea în fir de aur și argint , și pe care le îmbrăca o dată pe an , **spunea :**

< în ziua învierii să ne luminăm cu prăznuiri unii pe alții , să ne îmbrățișăm și să ne zicem "fraților" iar celor care ne urăsc pe noi , să le iertăm toate . >

Aceasta era doctrina preoțească de atunci [-----]

Preoția este o taină adâncă care înfrățește și a înfrățit pe oameni pe pământul pe care s-au născut , l-au muncit și l-au apărat și au murit pentru el.

Aceasta ete frumusețea și taina adâncă a preoției . [-----]

-Goga : [-----]**DI Florian a planat între cazanie și amintirile din copilărie...**

[-----**protecția muncii românești**-----]

- Nichifor Robu : **Dar ce faceți cu rabinii , dacă pe preoți îi înmormântați ?**

[----- **protecția profesiilor liberale românești** -----]

Goga/ 3 mart.'37

▣ **Concluzie : Succesiunea !**

▣ **Mișcarea națională**

[LD : până la alegeri și la preluarea guvernării ... **mai erau 8 luni.**

dacănu aș ști cum s-au desfășurat evenimentele ... aș lua fraza lui Goga

ca pe o emfază , în plus... **Lucrurile nu au stat așa ... și atunci Atenție LD !]**

" Atunci , d-lor, dați-mi voie să vă spun că **nu aceste măsuri de circumstanță**

luate de un guvern care pleacă , vor putea să restabilească echilibrul interior al Statului nostru .

Aici nu se cere să se ia măsuri de un guvern care pleacă ,

ci se cer măsuri care să întroneze liniștea ,

măsuri care trebuie luate de un guvern care vine .

" Mișcarea națională , d-nii mei, este astăzi organică , ea nu mai poate fi nici trasă la îndoială și avalanșa ei nu mai poate fi oprită .

" Întâi , triumful ideii naționale , cu toate atributele ei logice în viața publică și în viața de Stat a României , **și pe urmă , ordinea se va afirma ,** ca o consecință logică a acestui triumf "

(**Aplauze prelungite la PNC**) O.Goga / 3 mart.'37

////////////////////////////////////

Victor Iamandi (ministrul Culte și Arte) - răspuns - (p. 1834 - 1835) / 3 mart.'37

" D-le președinte, dlor deputați, voi fi foarte scurt în răspunsul pe care vreau să-l dau d-lui deputat Goga. De altfel, **din întreruperile** care au avut loc și **din precizările făcute** în cursul lungii

cuvântări a d-lui Goga, cred că **s-a putut vedea** lămurit **punctul nostru de vedere**

în chestiunile pe care d-sa le-a ridicat de la această tribună .

Vreau însă **să limpezesc , să scot în lumină , raporturile dintre guvern, dintre partidul nostru și dintre Biserica , a cărei apologie a făcut-o dl Goga .**

▣ **Biserica - în preocupările PNL**

▣ **Tradiție și merite**

" D-lor deputați, **Partidul Național- Liberal** este, în ordinea întregii dezvoltări a Statului nostru , în ordinea tuturor realizărilor națiunii noastre ,

creatorul tuturor instituțiilor și al tuturor așezămintelor de bază ale acestui Stat .

" Biserica Românească - și sub Vechiul regat și astăzi - nu a avut un **sprijinitor** mai convins , nu a avut un **apărător al intereselor ei spirituale** , mai hotărât și mai înțelegător decât cum a fost **Partidul Național -Liberal.** (**aplauze la PNL**)

" Este însă o deosebire fundamentală între **punctul nostru de vedere**

și **acela exprimat de dl Goga** - **punct de vedere pe care , de câțiva ani încoace ,**

d-sa l-a transformat în principiu de doctrină al partidului său .

Noi nu confundăm Biserica neamului cu partidul nostru , așa cum face dl Goga ,
care confundă Biserica ortodoxă cu partidul său . (aplauze la PNL)

" Biserica, este adevărat , și-a îndeplinit rolul ei în toate direcțiunile vieții naționale
în trecut , așa cum foarte bine a spus-o dl Goga ; **slujitorii altarului au fost cei dintâi apărători**
ai limbii , ai sufletului, ai conștiinței românești . "

Victor Iamandi / 3 mart.'37

▣ Biserica în România Mare

▣ Constituția 1923 - drepturi acordate

" Dar , în viața Statului nostru de astăzi,

Biserica trebuie să se ridice deasupra partidelor politice , ca instituție,

iar **ca îndrumare permanentă , ea nu trebuie să aparțină nimănui ,**

decât sufletului însăși al neamului (aplauze la PNL) [-----]

prin modificarea Constituției , la Iași, în 1918 ,

am dat drepturi politice și preoților și învățătorilor , dându-le posibilitatea să se aleagă

în Parlament [-----] pentru că **învățătorii și preoții sunt cei dintâi conducători ai satelor . "**

Dar ...

/ Preotul în Biserică , **trebuie să rămână exclusiv al Bisericii .**

/ **Măsura luată de guvern ,** nu îndepărtează preoții din viața politică ,

ea nu face decât **să-i cheme la datorie .**

Goga a spus că Biserica și preotul sunt **împrăștiatori de iubire și ură !**

"Eu știam că esența credinței creștine nu trebuie să fie sentimentul de ură !

[-----]

////////////////////////////////////

Ion Nistor (ministr.Muncii)(p. 1835) / 3 mart.'37

▣ Închiderea și reorganizarea Universităților și căminelor

Răspunsul detaliat la întrebare îl va da dl ministru Angelescu .

Până atunci , unele deslușiri :

"Turburările regretabile din timpul din urmă, care s-au produs la universități și cămine,

au determinat guvernul ca să vină cu măsuri drastice ,

pentru a pune capăt acestor turburări ,

închizând în mod temporar universitățile și căminele.

" Dar , pentru **ca răul să poată fi curmat din rădăcină,** odată pentru totdeauna,

Ministerul Educației Naționale a elaborat un **proiect de lege**

pentru **reorganizarea vieții universitare ,** stabilind dispozițiuni pentru disciplina studenților ,

o lege prin care **să se stabilească condițiile** în care

universitățile să poată funcționa în mod normal.

" **Legea** aceasta a trecut ieri prin **Comisiunea Senatului ;** azi se discută în Senat .

Ea va veni în fața onoratei Camere .Atunci dvs veți avea ocaziunea să apreciați

după cum merită , dispozițiile acestei legi care , de bună seamă , că **vor crea condiții favorabile**

pentru o dezvoltare normală și firească a vieții noastre universitare .

" De aceea, eu rog pe dl Goga să aștepte cu încredere **această lege,**

care va da **cel mai bun răspuns la observațiile ridicate aici "**(aplauze la PNL)

////////////////////////////////////

Universități, biserica / 3 mart.'37

12.b) Corneliu Zelea Codreanu , Circulări și Manifeste , 1927-1938 ,

Colecția "Europa" , Ion Mării Munchen, Ediția a 5-a, 1981

CZCodreanu / 4 mart.1937

▣ **Circulara 42 : atitudinea față de Maniu**

[LD : vezi și Circulara 10 ("Prorunca Vremii" / nov.'35)]

În urma articolului intitulat " Iuliu Maniu " , publicat în " Buna Vestire " (nr.10, 3 mart.'37) CZC atrage atenția tuturor legionarilor privind Circulara cu " Porunca Vremii " , care **trebuie aplicată și în acest caz** .

" Acest ziar nu este legionar . **Ne este prieten și-l susținem** .

N-aș dori însă ca punctele de vedere ale ziarului **să poată fi confundate** vreodată de către legionari , **ca puncte de vedere ale Mișcării legionare** .

De aceea : Citiți ziarul , susțineți-l cu drag ; **dar stați în gardă** , căci cum e și natural , **nu totul ce e scris acolo , se află pe linie legionară . "**

[-----]

Mișcarea legionară **nu împărtășește p.d.v din acel articol** , cu privire la **intenția ce i se atribuie d-lui Maniu < de a capta tineretul curat >** - deoarece socotim că **d.Maniu nu ne poate ofensa** crezând despre noi că putem fi o marfă de captat - și **nici cu aprecierile cari i se aduc** .

Peste alte deosebiri , **noi credem că d.Maniu este un om corect și de ținută morală** , într-o țară care moare în fiecare zi din lipsă de ținută morală ,

după cum se unelțește ceas de ceas și contra tineretului . [-----]

Cerem : să ni se dea măcar **dreptul de a ne respecta** acei cari , nefiind din aceleași tabere de păreri ,

simțim în carnea noastră sulițele acelorăși uneltitori "

CZC / 4 mart.'37

13.) **CCGiurăscu (PNL-g)** , interpelarea : **Români** de peste hotare (- II -) , 4 mart. '37

G.I.Brătianu (PNL-g) , intervenție : **Programul partidului ; relațiile cu G de F**

(DAD, MO 40, șed de joi, 4 mart.'37 , pag. 1890 - 1892)

[LD : de la 25 februarie , se produsese o serie de evenimente care au precipitat scena politică românească . De fapt , **Giurăscu aproape își epuizase interpelarea** , iar în această zi ... **deschide șefului său , Gh.Brătianu , o intervenție substanțială în chestiunile la ordinea zilei .**] Doc.integral - **fișier PNL-g III**

CCGiurăscu : Un document citat de el , a stârnit o diversiune și , deși el a făcut trimitere la o cuvântare a lui Gh.Brătianu și la **Programul partidului** ,

s-au făcut **speculații** cum că ... **în partid ar exista** , pe această temă , **divergențe de opinii** .

////////////////////////////////////

(**Brătianu îi cere voie la o intervenție** , pentru oamenii de "bună credință" , cărora , este necesar să le spună un cuvânt de lămurire)

Gh.Brătianu / 4 mart.'37

▣ **Programul PNL- g : colonizarea și minoritățile**

" **Ni s-a opus** în adevăr în cursul discuțiilor care au avut loc în săptămâna trecută ,

două probleme : aceea a **programului nostru** , pe care o amintea d-l Girăscu ,

și aceea a **raporturilor noastre cu " Garda de Fier "** ,

asupra cărora **s-a spus că am fi în echivoc** . [-----]

" În ce privește **programul nostru** , dl Gurăscu vă cita dăunăzi și vă amintea și acum , **declarațiunea** pe care am făcut-o aici , de la această tribună , **acum 3 ani** , dacă nu mă înșel ,

la 24 februarie 1934 . [**discurs la mesaj** , 24 febr.'34 , fișier - I / **PNL-g , poz. 65**]

Îngăduiți-mi să o completez printr-un pasaj al **Manifestului** din noiembrie 1933 ,

de la **alegerile generale** . "Citează din **Manifest** :

< În România întregită , cărmuirea trebuie să fie a Românilor , nu a străinilor .

Aceasta trebuie să o înțeleagă cei ce trăesc pe pământul nostru . >

< **Nu am fost și nu suntem împotriva locuitorilor de altă limbă și de altă lege**, care trăesc printre noi, a căror credință către Statul Național se poate dovedi statornică , care împart de atâta vreme necazurile , suferințele și bucuriile npaste .

Dar orașele și unele părți de margine ale țării, au fost năpădite de străini , care nu au nici o legătură cu noi.

În tineretul nostru există prea mulți astăzi care **cer zadarnic dreptul la muncă și la viață , ne mai găsind nici un loc pentru ei pe pământul românesc . >**

< De aceea, noi voim să aducem în țară pe românii rămași peste hotare pentru ca , împreună cu ei , să înlocuim, prin colonizări , cu ajutorul Statului, această poruncă a vremurilor : **naționalizarea orașelor și a ținuturilor de graniță >**

" Ni s-a spus : dar **aveți două atitudini față de mionorități !**

Dar oare **nu este evident că sunt două categorii de minoritari ?** Nu este evident că [-----]

sunt unii care au de mult reședința în țară la noi, care s-au identificat cu credințele neamului nostru ,

iar alții , care au venit de curând, și n-au nici o legătură nici cu trecutul , nici cu dezvoltarea acestei țări ? (aplauze la PNL-g)

Și atunci , este rândul meu să întreb , **cum se consideră această problemă ?**

Trebuie oare , în această privință , numai soluțiuni totalitare ?

Trebuie admiși cu toții , fără să se țină seama de vremea și sentimentele lor - ceea ce este împotriva realității?

Sau trebuie eliminați cu toții - ceea ce desigur nici cea mai extremistă grupare nu poate pretinde ?

"Să-mi dați voie să **conchid** asupra acestui punct :

în această chestiune , **nu noi ne aflăm în echivoc,**

ci alții, care au venit la cârmă pe baza **altor principii ,** [vizat PNL-1]

care **cârmuesc** în continuă **ezitare și contradicere** față de ele "(aplauze la PNL-g)

Gh.Brătianu / retro'33- 37 , 4 mart.'37

▣ **PNL-g față de Garda de Fier.**

▣ **Partidul de opoziție ? : contra guvernului !**

[LD : Încercând să explice poziția față de Gardă, **Gh.Brătianu** - era istoric și doctrinar ! - îmi **oferă o cheie**, devenită **regulă , axiomă , în comportamentul partidelor românești** , privind **valoarea ce trebuia acordată "alianțelor " electorale sau permanente : un partid de opoziție ,trebuia să lupte contra guvernului !**

Nu aveau importanță nici doctrinele, nici principiile, nici scrupulele morale.

Pentru a-și susține teza, **Gh.Brătianu** invocă un articol al "**dr.George Ohăbeanu** " , (alias **Zaharia Boilă**) , comparându-și poziția , făcându-și alibi, prin aceasta , cu **cel mai** democrat , **cel mai** constituțional ,**cel mai** etc etc partid : **PNȚ** .

Stărui asupra acestor precizări făcute de Gh.Brătianu , pentru că ele îngăduie tratarea circumspectă a "**pactului de neagresiune**" semnat doar peste câteva luni, între **Maniu -Gh.Brătianu -CZCodreanu** .

Dacă aceasta era o "**regulă de aur**" a opoziției , este foarte **greu să se discearnă corect** , între ceea ce era **valoare doctrinară** și ceea ce era **oportunitate efemeră** .

Chiar declarația aceasta , trebuie judecată prin această grilă.

Cu atât mai mult cu cât **Gh.Brătianu** este - nici el nu știa ! - în **ultimul an, al 7-lea, de opoziție pătimașă față de trunchiul din care se rupsesse !**

Cât de dificil este , pentru istoricul de mai târziu, să urmărească adevărul și să fie obiectiv !]

[LD : vezi **broșura** lui **Zaharia Boilă** , exact pe subiect la **fișier G de F - scrieri**]

După dizolvare ['33] **G de F** a dat o **dispoziție** ca membrii săi să **voteze cu : PNL-2, Manoiescu, Averescu sau Maniu.**

Ce valoare efectivă a avut această dispoziție, este **greu de spus !**

În orice caz , ele **nu compensau** voturile furate de **PNL-1 !**

După aceea, s-a căutat **cu stăruință și fără scrupule**, să se împrăștie

o atmosferă de calomnie, de complicitate , care au mers până la percheziții nocturne , și refuzul dreptului la replică și protest (prin cenzură) .

Dacă era vorba de a examina atitudinea partidelor politice față de Gardă, de ce să se oprească la ziarul său , și nu la cel mai răspândit ziar din Ardeal , care scria cu câteva zile în urmă :

" < S-ar putea descoperi lacune în atitudinea noastră .[a PNL]

S-ar putea spune că noi nu am atăcat totdeauna și atât de categoric , Garda de Fier , cum ar pretinde-o distanța dintre concepțiile noastre politice.

Dar nu am făcut excepție cu Garda de Fier.

O atitudine similară am observat și față de celelalte grupări .

Un ziar independent de opoziție , cum suntem , trebuie înainte de toate

să lupte cu guvernul , și numai în acea măsură cu opoziția , cât este inomisibilă nevoie.

Tot din aceste motive am avut aceeași atitudine față de goști și vaidiști .

Nu am atăcat pe gardiști , fiindcă nu ne-au atăcat nici ei >

Ziarul este " România Nouă " , și articolul este semnat dr.George Ohăbeanu ,

care , dacă nu mă înșel , este dl Zaharia Boilă , [-----]

Gh.Brătianu / retro'33 /4 mart.'37

▣ Echivocul guvernul liberal față de Garda de Fier.

▣ Alternarea violenței cu toleranța

[LD : subscriu aproape în întregime la concluziile lui Gh.Brătianu .

[Dizolvare]

" Ați început prin dizolvare , prin acea măsură luată în momentul alegerilor , acea măsură samavolnică , împotriva căreia toată opoziția , nu numai noi , am protestat la vreme , fiindcă lipsești o mișcare de țărâmul ei legal , prin care ea se putea manifesta , prin alegeri .

[Represiune]

" Ați deslănțuit o atmosferă de violență și - pot adăuga acest lucru - eu cred că măsura aceasta nu a fost combătută numai de noi , din opoziție ;

eu cred că nu era nici în asentimentul real al șefului guvernului de atunci [IGDuca]

și a multora din colaboratorii săi , și dvs , nu ignorați ,

în urma căror presiuni și din care parte s-a luat acea măsură nefericită . [-----]

S-a deslănțuit atunci o atmosferă de violență care a culminat prin crima de la Sinaia ,

pe care am reprobato , cum reprobăm din toată inima , orice acțiune de violență

și orice vărsare de sânge , de ieri sau de astăzi ; (aplauze pe băncile opoziției)

a culminat în acest fapt , în împrejurări care nici astăzi nu sunt complet lămurite ,

pentru că , dacă nu mă înșeală amintirea , de mai multe ori ,

unii membri ai majorității au cerut să se lămurească și cererea lor a rămas zădarnică .

" Trebuie să mai remarc un fapt.

[Toleranță]

Guvernul [Tătărăscu !] nu s-a împiedicat de căderea șefului său ,

de căderea șefului partidului ; ba , pentru mulți din componenții săi ,

se poate spune că , departe de a fi o piedică , a fost un folos .

" Și atunci , după regimul de violență , ați trecut în a doua fază ,

ați trecut la regimul de toleranță , ați permis reconstituirea partidului desființat ,

i-ați îngăduit deplină libertate în toate manifestările sale

[Represiune]

și astăzi constatăm că vă speriați de propria dvs operă

și confundați , în măsuri de represiune , toată studentimea [aplauze la PNL-g)

toată Universitatea , tot tineretul , cu toți profesorii lui ,

cu o acțiune politică [G.de F] pe care

dvs ați desființat-o , și tot dvs ați reînviat-o" (aplauze la PNL-g)

" La rândul meu întreb : unde este echivocul ? "

Gh.Brătianu/4 mart.'37

▣ Tradiția PNL : politică de centru , de echilibru, de ponderațiune

▣ Alternarea politicilor de "stânga" și " dreapta"

[LD : **ca nimeni altul** , după moartea lui Duca ! **Dacă** acest Gheorghe Brătianu **nu se rupea în 1930 din PNL**, el ar fi fost ... **cel mai pregătit doctrinar**

(nu Dinu Brătianu , nu Tătărescu) și - de ce nu ? -

cel mai indicat să conducă PNL sau guvernul acestui partid.

Cum să tratez locul și rolul "**accidentelor**", al "**erorilor**" , al "**întâmplării**" în politică ?

Simpla eliminare a ipotezei , numai pentru căcineva ... cândva

a spus **că istoria nu se face și nu se scrie cu "dacă"** , pe mine **nu mă intimidază.**

Dimpotrivă . În fond, cum altfel să pot ajunge la concluzia finală ,
privind cauzele **eșecului regimului democratic din România ?**

lată , spre ex, **o nouă demonstrație a lui Gh.Brătianu cu care sunt de acord .**

Atunci , nici chiar **proprii săi partizani** nu au reușit să o înțeleagă prea bine

Cât despre unii **liberali " guvernamentali"**conștient sau nu ,

pășiseră sau urmau să părăsească barca acestui partid istoric]

" D-lor, dacă este astăzi o primejdie, ea trebuie examinată din alt punct de vedere .

S-a vorbit aici , foarte des în ultimul timp, **de tradiția Partidului Național -Liberal,**

și s-a vorbit chiar **de unii care au dovedit un remarcabil simț de adaptare,**

pentru că în foarte scurtă vreme **au reușit să se identifice cu o tradiție atât de îndelungată**

(**ilaritate la PNL-g**) Dar această tradiție , dați-mi voie să v-o reamintesc,

este caracterizată printr-o latură esențială, care astăzi a rămas **cu totul uitată .**

Tradiția Partidului Național-Liberal a fost să facă în această țară ,

așa cum cereau împrejurările, așa cum cerea vremea,

fie o politică de dreapta , fie o politică de stânga,

dar să o facă cu elemente de centru ,

cu elemente de ponderațiune și de echilibru "(**aplauze la PNL-g**)

Gh.Brătianu/4 mart.'37

▣ Guvernul Tătărescu : încurajarea extremelor

▣ Preludiu de război civil.

[LD : Nu vreau să-l transform pe Gh Brătianu în vizionar , dar

previziunile lui, în mare , s-au adevărit ,

atunci când le-a raportat și la contextul internațional în care a evoluat România.

Acum , însă , pune și o doză de patimă , părăsește terenul lucidității, devine subiectiv ,
devine ... partid " opozant"]

" În această cârmuire , în care **pretindeți a reprezenta tradiția național -liberală** ,
vedem dimpotrivă că **elementul de centru este tot mai scăzut** , este tot mai mult desființat ;

iar **dvs dați drumul extremelor** , provocând **încăerarea lor** ,

și ajungeți astăzi la **această atmosferă** care pare **o prefață de război civil** ,

care , **în condițiile geografice ale țării noastre** ,

nu înseamnă numai **pierdere de vieți**, nu înseamnă numai **desființare de avuții**,

ci poate însemna **distrugerea însăși a Statului și neamului acestuia . "**(**aplauze la PNL-g**)

" **Dacă este un pericol**, el nu poate fi înfruntat numai de **autoritatea brutală** ,

el cere **să fie înfruntat de autoritatea morală . "**(**aplauze la PNL-g**)

Gh.Brătianu/4 mart.'37

▣ Guvernare condiționată : națională și morală

▣ România , Românilor ! ; fără represiuni !

sau

▫ Părăsirea guvernării , succesiunea !

[LD : Nu vreau să-l transform pe Gh Brătianu în vizionar , chiar dacă , previziunile lui, în mare , s-au adevărit , atunci când le-a raportat și la contextul internațional în care a evoluat România.

Acum , însă , pune și o doză de patimă , părăsește terenul lucidității, devine subiectiv , devine ... partid " opozant" ... și "naționalist "

" Deunăzi , chiar ieri, **DI Goga vorbea de revendicări naționale** , care frământă tineretul.

Aș adăuga la acestea și **revendicări etice** .

" O societate , și mai ales **o clasă conducătoare** , nu poate rămâne la locul ei în Stat , decât **dacă găsește în ea și prin ea** , însăși mijlocul de a se reforma , când nevoia și revedicările naționale o cer.

"Dați-ne , cum s-a spus de atâtea ori, **o Românie a Românilor ;(aplauze la PNL-g și PNC)**

dar dați-ne , în același timp , **și o cărmuire a demnității , o cărmuire a cinstei**

(**aplauze la PNL-g**) și atunci , **vă asigur**,

nu veți avea nevoie de nici o măsură de represiune, de nici o măsură de asuprire,

nu veți avea nevoie să aruncați studentimea în viscol pe drumuri ,

și **nu veți avea nevoie să transformați Universitatea** , așa cum vreți să o faceți,

într-o **anexă a comisariatelor de poliție** . (**aplauze la PNL-g**)

"Iar dacă nu sunteți în stare să găsiți în mijlocul dvs elementele care să satisfacă această legitimă revendicare , atunci trageți consecințele și lăsați loc altora care au mai multă înțelegere a chemării, care pot asigura în liniște și în libertate , dezvoltarea acestei țări "

(**aplauze , strigăte de bravo, la PNL-g**)

-G.I.Brătianu / 4 mart.'37

14.) Incident diplomatic : **ambasadori străini la înhumarea lui Moța și Marin, 9 mart.'37**

(DAD , MO nr. 44 , șed. de marți , 9 mart.'37 , p. 2042 - 2048)

(D.S. , MO nr. 40 , șed.de marți, 9 mart.'37, p. 2259 - 2270)

Camera (dimineața) :

a)**Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;

b) **Armand Călinescu** (PNT) , c) **Gh.Brătianu** (PNL-2) ,d) **Gr.Junian** (PRT) ,

e) **Oct .Goga** (PNC) , f) **Adam Ionescu** (Fr.Rom.) - declarații , replici, polemici

Senat / după amiaza) :

a) **Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;

b) **Grigore Filipescu** (P.Conservator) , c) **DRIoanițescu** (Fr.Românesc-Vaida) ,

d) **M.Manoilescu** (Liga .Corporatistă) , e) **ACCuza** (PNC) , f) **N.Iorga** (PND) -replici ;

g.) **Vict.Antonescu** - concluzie finală

Doc.integral , fișier Politică externă , VII

[LD:Mărturisesc că nici o clipă **nu m-am gândit să atribui acestui document diplomatic o semnificație deosebită**. Deosebită , nu ; dar **aparte , da** :

Mai întâi pentru că el va provoca **reacția opiniilor politice parlamentare** ;

Apoi , tocmai pentru a arăta **formalismul unor atari corespondențe** ;

Importante sunt doar reacțiile , care , și acelea , sunt minate, mai mult sau mai puțin , de scopuri politice interne , imperativ-urmărite .
De pe asemenea documente **se pot trage concluzii aproximative** , privind **opțiunile partidelor** în materie de politica externă.

a) Victor Antonescu

▣ **Guvernul consideră incidentul închis.**

▣ **Notele diplomaților implicați**

b) Armand Călinescu (PNȚ)

▣ **Atitudinea contradictorie a guvernului .**

▣ **Lezarea demnității Statului**

▣ **Blam pentru prim- ministru**

▣ **Precedent periculos**

c) Gh.Brătianu (PNL-2)

▣ **Colaborare , nu tutelă , cu puterile străine !**

▣ **Neamestec în treburile interne !**

▣ **Contradicția dintre formula Tătărescu și Antonescu**

d) Gr.Iunian (PRȚ)

▣ **Pleacă diplomații sau Tătărescu !**

e) Oct .Goga (PNC)

▣ **Un incidint diplomatic " forțat "**

▣ **Neastâmpărul opoziției și excesele retorice ale lui Tătărescu**

▣ **Dreptatea lui , a lui Goga .**

Adam Ionescu (Fr.Rom.)

▣ **Satisfacție pentru închiderea incidentului .**

▣ **Regret pentru contradicția dintre Tătărescu -Antonescu**

a) Victor Antonescu (ministr.Af. Str.) **Senat**

b) Grigore Filipescu (P.Conservator) / 9mart.'37

▣ **Neamestec în treburile interne !**

▣ **Independență și demnitate națională**

DRloanițescu (Fr.Românesc-Vaida)

▣ **Capcana-pretext întinsă de PNȚ .**

▣ **Echivocul declarațiilor guvernamentale**

▣ **Confirmarea declarației Fr.Românesc.**

d.) M.Manoilescu (Liga .Corporatistă) /

▣ **Participarea diplomaților = gest de onorare a neamului românesc.**

▣ **Expunerea lui Antonescu = confirmă pozițiile cumiști, echilibrate**

▣ **Satisfacție pentru Închiderea incidentului**

▣ **PNȚ : încercarea de a provoca căderea guvernului ;**

▣ **Revocarea plenipotențiarului Jean Th.Florescu ?**

e) ACCuza (PNC)

▣ **Satisfacție pentru închiderea incidentului.**

f.) N.Iorga (PND)

▣ **Guvernul = apărătorul demnității naționale**

▣ **Suveranul - simbolul , arbitrul suveranității**

▣ **Ziua de 13 februarie '37 - înmormântarea lui Moța și Marin - atmosferă de război civil**

▣ **Regimul politic intern și extern al României**

▣ **Răspunsul diplomaților implicați**

▣ **Campaniile de calomnii și zvonuri**

▣ **Răspunsurile firești ale lui Tătărescu și Antonescu**

g.) Vict.Antonescu // - concluzii - 9 mart.'37

▣ **N.Iorga : concluzii înțelepte , pertinente,**

▣ **Același gând și scop în politica externă.**

Finis incidentul diplomatic / 13 febr.- 9 mart.'37

15.) **CIC [Dinu] Brătianu , Circulară către org PNL ,/ interzicerea uniformelor / 9 mart. 1937**

(BCS, fond St.Georges, pachet CCII, ds.2)

[LD : vezi poate găsești expunerea lui Dinu Brătianu din febr.'38 ,
în care vorbește retro' despre relația PNL cu Garda de Fier... Era Pach. CCII , ds.8,
dar nu-l găsești pe moment . În parlament, Dinu Brătianu ... tace !]

Am aflat că unii șefi de organizații județene au dispus ca
partizanii noștri să poarte o cămașă colorată , ca semn distinctiv .

Vă atrag atenția asupra neajunsurilor unei atari măsuri .

Guvernul nostru a interzis portul de uniforme.

Formațiunile politice cu port de uniforme (după sistem fascist sau hitlerist) ,
pot lua aspectul unor **trupe de asalt** , și pot să creeze **conflicte** .

Ordinea din țară trebuie asigurată de guvern, nu de partide.

PNL nu trebuie să impresioneze cu gesturi de paradă , nu imită gesturile altora .

De aceea, vă rog să se ducă activități legale .

Noi suntem naționaliști constructivi, apărători ai credinței strămoșești ,
dar nu supralicităm cu uniforme și cruci .

Tineretul trebuie educat prin cuvânt, conferințe , broșuri , etc etc ...

Propagandă sănătoasă, nu deșantată .

Dinu Brătianu / 9 mart.'37

16.) **ing.N.Miclescu (P.C.) - interpelare -12 mart.1937**

Necesitatea unor măsuri de gospodărire a drumurilor

N.Iorga (PND) , intervenții ;**R.Franasovici** - răspunsuri

(D.S. MO 43, șed. din 12 mart. 1937, p. 2455-2456)

Doc.integral - fișier P.Conservator II

[LD . 12 nov. 2003 . De ce mă pasionează pe mine dezbaterile parlamentare ?

Pentru că le consider veritabile **show-uri politice** ! Autentice **piese de teatru politic**,
cu actori de calibrul .**Spontane, vii, directe, uneori academice, alteori anecdotice** .

Era , de altfel, "**specialitatea** " lui Iorga să le provoace

În cazul de față, într-o interpelare aparent anodină - starea jalnică a drumurilor -

,se ajunge la necesitatea înzestrării armatei, la **iluzia păcii, la Liga Națiunilor...**

la înzestrarea armatei și la "**spiritul criticist junimist**" . Iar eu am impresia

că din acest "**polen**" , voi face "**miere**" : adică **voi stabili atmosfera epocii !**]

[-----]

-Miclescu : Adevărul este acesta : a trebuit ca războiul să bată la ușă,

**a trebuit ca primejdia războiului să devină amenințătoare , pentru ca apărarea țării
și înzestrarea armatei să intre adânc în conștiința publică și în conștiința guvernului**

Numai atunci s-a pus guvernul temeinic pe lucru, și , din câte știm, s-a pus temeinic

pe lucru . Astăzi, chestiunea aceasta nu mai este discutată și **orice guvern ar veni**

după guvernul liberal, va trebui să continue ceea ce a început "

Ing.Miclescu -Iorga / 12 mart.'37

▣ **Spiritul criticist junimist**

▣ **Scăderea prestigiului clasei conducătoare**

[LD : răbufnesc la Iorga resentimente trecute ..._La începutul intervenției lui Miclescu ,
avusese loc și următorul dialog :

-Miclescu : Dle Iorga, dacă ați fi fost dvs ministru de finanțe , se făcea așa,
dar ministru de Finanțe era un om care voia să-și facă un partid...

- Iorga: ...Nu-l amesteca pe dl Argetoianu ; poate îl mai întâlniți în viața publică.

Fiecare are să-l aibă , la un moment dat , lângă dânsul " (mare ilaritate)

[-----]

"Nu se poate crede, dle Miclescu, că noi am fost orbi, netrebnici , nepatrioți !

Tocmai d-ta vorbești ,care ești unul din cei mai vrednici patrioți și care ți-ai legat numele de cea mai frumoasă bătălie din război ?

Tocmai d-ta cu partea negativă , junimistă , pe care nu poți s-o învingi ?!

-Franosovici : Toată lumea a trăit această iluzie a păcii , dacă nu într-o pace eternă , dar desigur într-o pace de lungă durată , și ne-am înșelat !

-Iorga : De câte ori aud acest lucru , îmi apare cel mai caricatural junimist , dl Simion Mehedinți , care pufnește și critică toate ,

parcă dacă ar fi fost dl Simion Mehedinți și dl Țigara Samurcaș la guvern , schimbau cu desăvârșire soarta României !

" Nu , să nu ne facem nedreptate nouă .

Uitați-vă la Italia , d-le Miclescu , pe care o cunosc atât de bine .

Timp de mai multe decenii , italienii nu au făcut altceva ,

decât să spună ceea ce spunem noi despre noi .

Și a trebuit să vină omul acesta de energie genială , dl Mussolini ,

ca să facă pe italieni a se respecta pe sine însuși .

" Mai ales astăzi , nu trebuie să criticăm clasa conducătoare ,

pentru că se ridică până și gunoiul din stradă și zice : < toți sunteți sunteți netrebnci ! > ;

Să vin eu cu tot ce am putut strânge din demagogia mea !

Să ne iubim cu toții și laolaltă ,și , cu experiența noastră ,

să facem ceea ce noi , izolați , nu putem face . "

Ing.Miclescu / 12 mart.'37

▣ **Delăsare condamabilă :**

▣ **Degradarea sănătății populației**

▣ **Degradarea drumurilor**

"Tot așa , în altă ordine de idei , **toată lumea știe**

că **populația țării este decimată de bolilele sociale și de alcoolism ,**

că **rasa noastră degenerază , că vigoarea poporului nostru se distuge ,**

cu toate acestea , **până astăzi , nu s-a făcut aproape nimic în această direcție .**

"Și aici , în chestiunea noastră , **toată lumea știe**

că **șoselele sunt ruinate ; toată lumea își dă seama de necesitatea lor ,**

pentru viața și prosperitatea țării , **și cu toate acestea nu s-a făcut nimic .**

"Zilele trecute , **dr Costinescu ne-a zugrăvit în culori negre**

starea sanitară a populațiunii noastre de la țară .

Se simțea durerea adâncă a sufletului lui .

Tot așa sunt convins că și **dl ministru Franosovici cunoaște starea șoselelor**

noastre și importanța refacerii lor , **și ar fi dorit , de n-ar fi decât numai pentru a-și lega**

numele de o anume operă , **să soluționeze această problemă .**

"Dar d-lor senatori , **nu este suficient să vrea ministrul respectiv ,**

trebuie să vrea întregul guvern , și nu e suficient nici aceasta ,

trebuie să vrea toate guvernele ce se succed , deci toate partidele politice ,

fiindcă repet , **este vorba de răni adânci lăsate de război , care nu se vindecă de azi pe mâine ,**

este vorba de o operă care nu se poate înfăptui decât de-a lungul anilor ,

și la care trebuie să contribuie toate guvernele .

" **Pentru aceasta ,însă , trebuie să se convingă opinia publică ,**

după cum s-a convins că este nevoie de înzestrarea oștirii ,

că e vorba de însăși existența noastră și că această operă nu mai poate fi amânată .

[-----]

Nici o dată ,dlor senatori , nu **am regretat că nu am darul vorbirii ,**

fiindcă așfi vrut să transpun din sufletul meu în sufletul dvs ,

și **convingerile mele și îngrijorarea mea .**

"Aș fi vrut ca cuvintele mele să răsune ca un semnal de alarmă .

Am vorbit pentru că **am crezut că este de datoria mea să o fac ;**

n- am avut însă nici un moment speranța că voi fi ascultat ,pentru că [-----]
nu au preocupat îndeajuns opinia publică .

Dar am vorbit cu convingerea că problema aceasta ,
ca și problema sanitară la sate, va fi atăcată.

Ing.Miclescu / 12 mart.'37

▣ **Apelul MSR : armata, sănătatea, drumurile**

**Aceste probleme au ajuns pe planul întâi al preocupărilor opiniei publice
și pe planul întâi al Guvernului,** pentru că **a răsunat un glas**

- glasul Suveranului țării - care în **discursul** pe care l-a ținut de **Anul Nou** ,
ca răspuns la felicitările care l le adresase guvernul,

a spus că, de acum înainte **se cere Guvernului** - și cere tuturor Guvernelor -

acte de gospodărie, și că , pentru mioment, **Guvernele trebuie să fie preocupate** ,
în prima linie, **de cele trei mari probleme :**

apărarea națională, sănătatea publică și drumurile.

"**Aș fi fericit** dacă prin cele ce v-am spus, **voi contribui măcar cu o iotă la lămuirea dvs** ,
în ce privește modul cum va fi dezlegată această problemă "

(**Aplauze prelungite,unanime, îndelung repetate**)

N.Miclescu / 12 mart.'37

17.) **Pr.de lege ptr. Prelungirea stării de asediu (16 mart.- 16 sept) , Senat, 12, 13
mart. '37**

Aurelian Benteoi(subsecretar deStat, justiție) **I. Damian** (raportor)

a.) **Vasile-Rădulescu -Mehedinți** (PNȚ)b.) **Iosif Jumanca** (PSD)

c.) **DRloanițescu** (Fr.Rom.) d.) **N.Iorga** (PND)

(D.S., MO 43, șed. de vineri, 12 mart.'37, p. 2466 - 2479)

Doc.integral - fișier Index legislativ.

[LD : legea a stârnit discuții agitate și în Adunare Deptaților.

Am ales totuși **dezbaterile de la Senat** , în speranța ca în maturul -corp , voi afla
o atmosferă mai responsabilă , și pentru că mulți dintre **senatorii acestei legislaturi** ,
fuseseră guvernanți sau deputați în legislaturile trecute]

a) Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNȚ) (p. 2471-2473) / 12 mart.'37

[LD :raportor la mesaj ,Cameră, '32/ '33, legislatura PNȚ, guv.Vaida ; magistrat, avocat
După polemicile de rigoare , cu opinii fluctuante, în funcție de interesul de partid,

va ajunge și el la **cunoscutul slogan al PNȚ : guvernul PNL să plece !**

Noutatea - nu absolută , ci uitată o vreme - constă în cerința **modificării Constituției** ,
care trebuia să fie **opera unui alt partid decât PNL,**

având în vedere **carențele dovedite de Constituția din 1923 .]**

▣ **Starea de asediu .**

" D-le președinte, d-lor senator, va trebui să examinez în câteava cuvinte și în mod sumar ,
cauzele care au creat situațiunea de astăzi și să mă ocup
și de **răspunderea pe care o aveau partidele politice** pentru această situație.

În al doilea rând , va trebui să vedem dacă situațiunea aceasta este atât de gravă
încât să necesite **prelungirea stării de asediu.** [-----]

În urma acestei analize, voi arăta ce cred eu că trebuie să facă guvernul liberal azi,
privitor la această **problemă constituțională** -

pentru că starea de asediu este într-adevăr o problemă constituțională. [-----]

nu trebuie uitat că , **de la 1864**, când există **data primei legi de stare de asediu** , această
stare excepțională nu s-a aplicat decât **în timpul mișcărilor țărănești**

de la 1907 ,și **în timpul războiului** , de atunci n-a mai fost aplicată ,

decât în timpul din urmă , când , într-adevăr , **s-a permanentizat** .

[LD Readuc aici din fișierele anterioare declarații vechi .

LD : 13 nov.2003 . Oare de ce dădeau **legi care nu se respectau** ?

Nu este prima oară când mă duce gândul că **în România, Justiția a fost în mare suferință** , și că **așa-zisa a III-a putere în Stat...** de fapt **nu păzea aplicarea legilor** ci... **era stat în stat** .Pentru ca altfel ... sunt absurde dialogurile din 1937]

C.Z.Codreanu , Interpelare , 6 apr.'32

(DAD, MO. 80, ședința din 6 apr.'32 .)

[LD:protestînd pentru **desființarea Gărzii de fier** de către **guvernul Iorga -Argetoianu**]

Cum să fie desființată o organizație desființată deja ? !

Garda de Fier a fost desființată prin "**actul de guvernămînt greșit și nedrept**"

al lui **Ion Mihalache la 1 ianuarie 1931** .

pe motiv că **ar fi fost "anarhică și subversivă"**

Armand Călinescu (PNȚ) , 5 apr.1934

(DAD, MO 39 / 1934, ședința din 5 apr.'34, p. 1689)

[LD. : **Ministr.de Interne-Ion Mihalache ;Subsecretar de stat -Armand Călinescu**]

După **dizolvarea Gărzii de Fier (1ian.'31)** , **guvernul național-țărănesc a reușit să risipească organizația** . **A arestat pe agitatorii principali și, sub inculpare de complot împotriva siguranței statului a trimis înaintea tribunalului pe : Codreanu, Stelescu, Banu, Totu, Dănilă ș.a.** **Toate instanțele de judecată au achitat Garda de Fier** , ceea ce a avut drept efect **încurajarea ei** , încît la revenirea PNȚ la guvern , în 1932, **Garda de Fier era partid politic** , cu participare la **alegerile organizate de gov.Iorga, aveau reprezentanți în Parlament**

N.Iorga : (DAD, MO 76, șed. din 2 aprilie '32)

" **Am dizolvat < Garda de fier>** și aceia care au făcut tulburări , fac parte din Garda de fier. Voi cere universităților să-i scoată pe gardiști și pe comuniști."

Ordonanța pentru aplicarea stării de asediu , 5 febr.'33

("Adevărul" din 7 febr.'33)

Fiind însărcinați cu aducerea la îndeplinirea înaltului **Decret Regal 201** prin care s-a declarat **starea de asediu** , în baza **legii ptr. autorizarea stării de asediu** (4 febr.1933) ordonăm următoarele: [-----]

Art.4. Pot purta **uniforme** doar membrii instituțiilor de stat autorizate.

Purtarea de **alte uniforme neautorizate este interzisă** .

Art.5. Interzicerea purtării de **embleme sau insigne neautorizate** .

Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNȚ) / 1937 , retro '

▫ **Starea de asediu din mart.'33 [gouv.PNȚ- Vaida**]

" Reamintesc în mod cronologic că, atunci **când Partidul liberal a venit la putere** , **nu exista stare de asediu** . **Este adevărat că , în 1933** , în urma unor **mișcări de la atelierele Căilor ferate** , mișcări pe care le cunoaștem cu toții , **s-a aplicat starea de asediu cu foarte mare timiditate** .

-Iorga : Când ?

-VRM: Legea stării de asediu **s-a aplicat în 1933** , începând din martie, timp de 6 luni.

-Iorga : Cine era la guvern ?

-VRM : **DI Vaida** . [-----]

țin să stabilesc că **guvernul național-țărănesc - dacă țineți să mă exprim așa - a aplicat starea de asediu într-un moment excepțional** , când ordinea publică era amenințată prin cunoscutele **greve** de la **atelierele Căilor ferate din București** . **Conducerea partidului a fost atunci în contra stării de asediu** , cum am fost și eu . Dar, probabil, că acele mișcări , de la ateliere ...

-Iorga : **Care nu făcea ca toată țara să fie pusă sub stare de asediu** .

S-a făcut o mare prostie sângeroasă cu acele ateliere de la Grivița , și acele **greșeli trebuiau să fie îndreptate** , nu să se întindă în toată țara

starea de asediu .

-VRM: Am spus că dl Vaida era în dezacord cu partidul, pe această chestie a stării de asediu."

Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNȚ)/ 12 mart.'37

▣ Starea de asediu din dec.'33 Guv.IGDuca

▣ Dizolvarea G de F

" Când a venit la putere Partidul Liberal ,a găsit în țară o stare normală constituțională , dar a luat o măsură , care este sursa adevărată a actualei stări de lucruri .

În decembrie 1933, în ajunul alegerilor , guvernul liberal a găsit de cuviință să dizolve o grupare politică și aceasta a fost sămânța de anarhie aruncată , care a dat roadele cunoscute

Căci nu era permis ca guvernului liberal ,fără un text de lege , să dizolve o grupare politică în timpul alegerilor , pe motivul că ar putea avea mulți aleși în Parlament.

Nu era nici un pericol pentru România dacă gruparea " Gărzii de Fier" , ar fi avut în Parlament câțiva reprezentanți . Ar fi fost mai bine ca dâșii să fie aici, decât să se creeze , prin dizolvare, starea de lucruri ale cărei efecte le resimțim și astăzi .

-Iorga : Eu știu că pe vremea mea a fost dizolvată Garda de Fier.

Ne-am judecat acolo, la Ministerul de Justiție , înaintea magistraților ,

și acolo s-a hotărât dizolvarea . Dacă nu exista, ce ați dizolvat ? Lămuriti .

-VR-M : Guvernul Duca a dizolvat Garda de Fier printr-un act administrativ.

-Iorga : Era dizolvată de pe vremea mea ! [-----]

Eu am dizolvat-o! Căutați la Ministerul Justiției !

A fost o judecată în toată legea. Am fost împreună cu dl Argetoianu , când s-a discutat dizolvarea acestei organizații și a " Cultului Patriei " Amândouă s-au dizolvat .

-VR-M : Eu nu-mi reamintesc ceea ce-mi spuneți dvs .

Eu știu foarte bine că Garda de Fier a fost dizolvată de guvernul Duca și , în orice caz, dizolvarea unei organizații politice , înainte de apr.1934, nu a putut să fie decât un abuz.

Îmi reamintesc foarte bine că această hotărâre a guvernului liberal, s-a luat într-o noapte , spre marea surprindere a tuturor juriștilor din România.

Tot atunci s-a făcut cunoscut comisiunii electorale , că nu mai poate să primească declarațiunile de candidaturi din partea acestei grupări .

-prof.N.Iorga : Aveți dreptate ! Noi am dizolvat "Cultul Patriei "

-VR-M :Și atunci, d-lor, nu înțeleg să justific asasinatul politic care s-a comis,

dar revolta a fost așa de mare în acești oameni , încât am convingerea că din clipa aceea , organizarea această politică a luat proporții îngrijorătoare

și nu ar fi constituit azi o atât de mare teamă , fără acest act abuziv al guvernului .

D-lor, țin să stabilesc , pentru analele parlamentare ,

că în această chestiune Guvernul Liberal poartă o mare răspundere "

Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNȚ)/ 12 mart.'37

▣ Măsurile legislative recente

▣ Competințe prea mari instanțelor militare

[LD : Chestia cu "luptele electorale" , categoric vine de departe, din negură de vremi !

Făceau parte din "tradiția" haiduceasco-mioritică , nu-i așa ? !

Bătăia pentru o idee, folosirea " reteveului" în lupta electorală erau puse în discuție .

Democrația, legile, complicaseră lucrurile, provocaseră dilema :

guvernul să-și facă datoria, să aplice legile ! ; dacă le aplica , producea anarhie !

Totul era în funcție de " necesitățile" partidului interesat !

În funcție de asta ,guvernul primea felicitări sau era blamat !

Este la fel de adevărat că, guvernul Tătăreescu poate fi suspectat de tactica

de a lăsa adversarii să se încaiere reciproc (în acel caz țărâniștii și cuziștii)

pentru a se putea "spăla pe mâini" de folosirea jandarmilor.

Eu cred că așa ar trebui să sune "adevărul istoric", că el nu ar trebui să supere pe nimeni, și că poate fi explicat ca mentalitate, istoric, cultural, etic, temperamental.]

"Dar d-lor, vreau să stabilesc cui se datorește această înrăutățire a situației, pentru că e bine să se știe cine poartă răspunderea celor ce se petrec azi.

Azi venit astăzi cu legea contra purtării uniformelor, introdusă în **legea stării de asediu**.

Dar, vă amintesc că la 12 mai 1933 s-a votat [**gov.PNȚ**]

Legea pentru reprimarea unor noi infracțiuni contra liniștii publice,

care la art. 27 spune : **< Purtarea în public de embleme nepermise,**

se va pedepsi cu închisoare corecțională de la 15 zile până la 3 luni,

iar uniformă sau emblema va fi imediat confiscată de către agenții forței publice .>

Mi-aduc aminte că dl ministru de Justiție s-a plâns în fața Parlamentului

că **n-a avut concursul puterii judecătorești** și că acei studenți, care purtau uniforme,

au fost puși în libertate. Întreb pe dl ministru de justiție.

a aplicat vreodată această dispozițiune care spune : **< uniformă sau emblema**

va fi imediat confiscată de către agenții forței publice > ?

-Iorga : Am asistat la discuțiune și am spus : **nu o veți aplica !** și când mă duceam

spre Vălenii de Munte, pe drum, îmi dau onorurile un număr de tineri

îmbrăcați în **cămăși albastre [cuziști]** **Legea se votase seara**. Eu am făcut atunci cu mâna

, cum fac tuturor persoanelor a căror atitudine îmi displace.

De ce nu ați executat dvs întâi ? Câștigați, căci se putea face un bazar de cămăși

albastre, iar venitul l-ați fi trecut la buget ! (**ilaritate**)

-VR-M : **Sub guvernarea național-tărănistă, mișcarea aceasta**

nu a luat mare proporție ca să fie nevoie de o aplicare strictă a legii.

Pe acea vreme, portul cămășilor nu constituia o amenințare a ordinii publice.

-Iorga : Trebuie să recunoaștem că **dvs aveți monopolul unei singure cămăși !**

De la aceasta, să știți, au plecat toate celelate !

Să ne îmbrăcăm ca toată lumea și să vedeți ce bine va fi ! [-----]

-VR-M : Dle profesor Iorga, trebuie să facem deosebirea între **oamni pașnici**,

care-și exercită dreptul de vot, și între **cei care vin din altă parte**, pentru ce ?

pentru a intimida pe pașnicii alegători.

Am vrut să învederez că **guvernul, dacă într-adevăr și-ar fi făcut datoria,**

ar fi avut la dispoziție și aparatul necesar și dispozițiile legale,

cu care s-ar fi putut menține ordinea.

Dar n-a făcut-o ! Este o mare răspundere a Partidului Liberal.

Acum credeți că ați făcut foarte mult cu această lege, și că veți ajunge la rezultatul scontat

În regulă generală, **toate aceste măsuri cred că sunt menite să sporească anarhia**

care este în momentul de față în țară, mai ales după aceste **dispoziții draconice**

a căror **aplicare va fi foarte dificilă**, fiindcă atunci când se va aplica această lege,

se vor ivi discuții înaintea **instanțelor judecătorești**,

care vor da naștere la **processe interminabile.**

[----- citează articolele din lege care fac trimitere la instanțele militare-----]

"Cineva, pentru o simplă lovire, este trimis la tribunalele ordinare,

dar dacă cineva a făcut acest delict pentru o idee,

atunci este **justificabil de instanțele militare !**

-Eduard Racovitză : Foarte bine !

-VR-M : Eu nu sunt contra rigorilor legii Dar vă închipuiți ce discuțiuni interminabile

vor fi înaintea **instanțelor !** I-am dat o palmă, fiindcă **nu mi-a plăcut obrazul lui,**

sau fiindcă **nu mi-a convenit părerea lui ?**

Prin urmare, **orice delict electoral va merge** în împrejurarea aceasta

înaintea instanțelor militare, pentru că în materia aceasta,

toate delicturile au la bază ideile politice.

Dacă cineva va spune : sunt național-creștin, ori național-liberal,

și **dacă** pentru **susținerea părerilor se vor întâmpla violențe,**

toate vor merge înaintea Consiliului de Război !

-Aurelian Bentoiu (subsecretar Justiție **" Legea este foarte clară,**

iar scopul legii cred că este binecuvântat .

Trebuie să înceteze odată, ca rețeaua să fie argument în controversele politice ?
(aplauze puternice la PNL)

Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNȚ)/ 12 mart.'37

▫ **Încălcarea Constituției**

▫ **Abuzul puterii executive**

-VR-M : " Prin acest proiect , dvs mai **creați un precedent** , care se întâlnește pentru **prima oară în analele juridice ale României** . S-a mai creat starea de asediu - această stare excepțională - dar nu a fost accentuată ca astăzi, creați **o competență specială** , fiindcă spuneți prin art.X :

< Guvernul este autorizat de a extinde teritorial starea de asediu , în condițiile determinate mai sus, asupra tuturor localităților , județelor , sau regiunilor , în care o va socoti necesară , precum și a trece în competența instanțelor militare , orice altă infracțiune , afară de cele prevăzute în prezenta lege și care ar fi în legătură cu liniștea publică sau siguranța Statului . >

" D-lor nu este posibil să lași ca Guvernul, printr-o simplă decizie , sau Consiliul de miniștri, printr-un Jurnal, **să sustragă pe împricinat de la judecătorul pe care i-l dă Constituția**" .

-**Aur.Bentoiu** : " Nu. Se creează cel puțin pentru a doua oară , fiindcă la 1933 , când prin lege s-a autorizat principial ca guvernul să instituie starea de asediu [-----] **Deci nu prin lege s-a determinat competența, ci prin Decretul nr. 201 din 4 februarie 1933** Prin urmare, **iată un precedent foarte apropiat** , pe care ai fi avut datoria să-l cunoști , fiindcă este o **creațiune a partidului d-tale**" [-----]

-VR-M [-----] avem un **text clar din Constituție** , care arată **când și cum** se instituie starea de asediu. Dvs **zâmbiți** , în loc să-mi răspundeți , pentru că , în definitiv , **Constituțiunea din 1923 este opera dvs** ... [-----]

Cum este posibil ca un **pericol de Stat să dureze de 4 ani ?!**
Trecând peste Constituția din 1923 , care interzice cenzura în mod formal
Pe baza cărui text mențineți cenzura ? "

Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNȚ)/ 12 mart.'37

▫ **Anarhia spirituală ; Criza de autoritate**

▫ **Creșterea puterii executive în detrimentul legislativului**

" Eu sunt alături de dvs în a **recunoaște că există o situație grea** , care nu există numai în România, ci este **pretutindeni** ; am putea zice că este **în toată lumea**. De la război încoace, cu actuala criză economică, toate **marile nemulțumiri au creat această stare de lucruri**. Cred inutil să examinăm situațiunea aceasta , ca să vedem dacă această anarhie se datorește unei împrejurări sau alteia .

"**Constatăm însă că există într-adevăr o anarhie spirituală , care trebuie combătută .** Și această anarhie nu știu dacă are o cauză în afară , în împrejurările economice sau are drept cauză **lipsa de educație a generației de astăzi** ." [-----]

Vasile Rădulescu -Mehedinți (PNȚ)/ 12 mart.'37

▫ **Modificarea Constituției !**

▫ **Echivocul guvernului PNL, cramponarea de putere**

" **Este foarte firesc ca Statele să fi reacționat , modificând structura lor organică .** S-au modificat constituțiile și în Austria și în Polonia.

Ei bine, d-lor, dvs nu aveți încredere în **dispoziția constituțională** , pentru că această **dispoziție constituțională , în 4 ani de guvernare , a rămas literă ștersă .**

Da, d-lor, pentru că **sunteți un guvern care ați stat 4 ani de zile la putere** .(**protestări la PNL**)
Vă rog să nu faceți o confuzie. Peste câteva zile , **se încheie a patra și ultima sesiune ordinară**
.(**protestări la PNL**) De ce vă face așa de rău această afirmație ?

" Dar , d-lor, când **ați avut încrederea factorului constituțional** ,
pe care n-au avut-o până acum guvernele ,
de ce dvs , timp de 4 ani, când **ați constatat că dispozițiunile** noastre fundamentale
nu mai corespund vremurilor, dacă într-adevăr ați constatat că este nevoie de măsuri de
autoritate , **pentru ce dvs**, după patru ani de guvernare , în care timp ați făcut această constatare ,
n-ați procedat mai degrabă cu lealitate și cu bărbăție la modificarea Constituției ?
.(**protestări la PNL**)

" Dar dvs, în loc să faceți ce au făcut toate guvernele, care au avut o convingere,
ați avut o atitudine echivocă : ați vrut să **nu aplicați Constituția** ,
dar nici să n-o modificați , deoarece această modificare , prin noile alegeri necesare ,
implică trecerea dvs în opoziție, astfel că
ați preferat să treceți alături de dispoziții constituționale.

" **Și va rămâne în istoria politică a României , o dureroasă ilustrație** a vremurilor de astăzi, că
dvs care sunteți și vă lăudați a fi autorii Constituției,
după ce ați stat 4 ani la putere- când alte partide care au făcut rezerve la votarea acestei
Constituții , dar care , o dată la putere, au respectat această Constituție -
dvs, autorii Constituției, nu ați respectat această Constituție ,
dar nici n-ați modificat-o , ci ați călcat-o în picioare într-un mod brutal.

" **Iată ce va rămâne în istoria politică a țării și cui va rămâne**
marea răspundere în această chestiune "(**proteste la PNL ; aplauze la PNL**)

////////////////////////////////////

b.) Iosif Jumanca* (PSD) / 12 mart.'37(p. 2473- 2474)

[LD În această legislatură, era **singurul reprezentant al PSD**
, și, la numai **40 de ani**, urcase pe scara ierarhiei politice la **titlul de senator**.
Asta spune ceva privind funcționarea democrației românești .

Argumentele lui sunt **impecabile din p.d.v. al susținerii regimului democratic**,
al apărării independenței și integrității țării .

Dincolo de asta ... **confuziile din epocă** și-au pus **pecetea**
și asupra **conduitei sale politice concrete** .

"**Vinovățiile**" sunt împărțite, își au originile și-și găsesc explicația ,
fie în manipulările exercitate prin **asa -zisa mișcare " pacifistă"** ,
contaminată subversiv de **comuniști**,

fie din concesiile și toleranța guvernului liberal , față de **mișcările extremiste de dreapta** .

fie , nu în ultimul rând, de faptul că **ardelenii social-democrați** își acordau tradițional ,
politicile **cu " linia Maniu"** Cum este **singura voce parlamentară social-democrată** ,

cum **consecvența sa democratică** a fost dusă până la limită ,

plătind-o cu viața , _nutresc un mare **respect pentru Jumanca**]

Jumanca / 12 mart.'37

▣ **Dreptul și datoria României**

▣ **Apărarea regimului democratic constituțional intern**

▣ **Apărarea integrității teritoriale .**

" D-le președinte, d-lor senatori, **față de proiectul de lege** pentru **prelungirea stări de asediu**,
vă rog să-mi permiteți să fac mai întâi să fac câteva **considerații principiale**.

" **Partidul Social -Democrat admite, și consideră chiar necesar,**
ca regimul democratic să recurgă și la măsuri excepționale ,
împotriva tuturor acelor care tind spre a-l desființa.

"Azi se dă o luptă între două ideologii potrivnice , luptă care trece peste granițele țărilor :

între ideologia democratică pacifistă și ideologia dictatorială revizionistă .

De rezultatul acestei lupte depinde existența însăși a Statelor

care au la baza lor **democrație și care** , ca România,

s-au născut din principiul eminent democratic al autodeterminării.

" De aici rezultă că **România are nu numai dreptul , dar și datoria ,**

să se apere , iar **Guvernul este dator să ia cele mai potrivite măsuri ,**

pentru a **pune la adăpostul oricărei surprize , atât regimul constituțional intern,**

cât și politica externă a țării, care nu poate fi decât **o alianță strânsă**

cu toate Statele democratice și doritoare de pace ,

credincioase principiilor și acțiunii **Societății Națiunilor."**

Jumanca / 12 mart.'37

▣ **Contra dictaturilor de "stânga " sau de "dreapta"**

▣ **Partidele fasciste = partide trădătoare**

" Nu trebuie să uităm nici o clipă că **avem de a face în România,**

cu presiunea din ce în ce mai îndrăzneată a unor state dictatoriale revizioniste,

care vor să ne despartă de aceste alianțe , și **se servesc** , în acest scop,

de partidele fasciste românești, inspirate fie de la Nurnberg , fie de la Roma.

" **Partidul Social -Democrat , care condamnă deopotrivă , toate dictaturile,**

fie ele de dreapta , fie de stânga , este conștient de faptul că

instaurarea unui regim dictatorial , oricare ar fi el,

ar primejdui în modul cel mai grav existența și independența țării.

"**Partidele fasciste** , care se numesc în mod **mincinos naționaliste** , sunt așa dar ,

de fapt, **trădătoare ale intereselor mari ale țării.**

Adevăratul naționalism nu poate consta **decât într-o sinceră aplicare și apărare a regimului**

democrat, care asigură nu numai **existența țării** , dar care , numai el,

îngăduie națiunii întregi să lupte în mod eficace

pentru mai multă **bună-stare** , mai multă **cultură** , mai multă **fericire** .

Ridicarea economică , socială și culturală a maselor muncitoare , care formează imensa

majoritate a națiunii, **constituie adevărata acțiune și operă națională."**

Jumanca / 12 mart.'37

▣ **PSD respinge legea**

▣ **Măsuri excepționale contra curentelor democratice !**

▣ **Tolerarea anarhiei de "dreapta "**

" D-le președinte,d-lor senatori, **în lumina acestor considerații** ,

noi nu am avea nimic de zis împotriva unor măsuri excepționale ,

dacă ele ar servi într-adevăr și exclusiv pentru combaterea

tendințelor care urmăresc în această țară **scopuri anarhice și dictatoriale.**

"**Din experiența de peste trei ani ai regimului actual,**

s-a desprins însă regretabila constatare că

măsurile excepționale n-au fost aplicate în trecut

decât curentelor democratice și mișcării muncitorești ,

deși acestea au dat totdeauna dovadă de loialitate față de Stat

și de respect al regimului constituțional democratic .

" Dimpotrivă, însuși **primul -ministru** al țării [**Tătăărăscu**] a dat , la Constanța,

în **toamna anului 1935**, un **certificat de bună purtare** acelor care , până atunci,

și mai ales de atunci încoace , au fost și ei **printre autorii morali ai anarhiei de astăzi.**

"**Știu de evenimentele din ultimul timp : atacul asupra redacției " Viitorului" ,**

sechestrarea și maltratarea președintelui studenților liberale,

devastările de la Bacău, și oribilul atentat contra rectorului Bratu,

au început să vă convingă că **politica de tolerare a anarhiei de dreapta a fost profund greșită**

" **Dar un guvern , care , până în ultimul moment , a dat atât de puține dovezi de atașament față de regimul democratic , și care , **dimpotrivă** , este răspunzător pentru situația de astăzi , nu mai poate solicita încrederea țării și nu i se mai pot da în mână **măsuri excepționale** .**

Prin urmare , din acest motiv , **voi vota împotriva actualului proiect de lege .**

////////////////////////////////////

c.) DRloanițescu (Frontul Românesc -Vaida) / (p.2477- 2478) / 12 mart.'37

▣ Starea de asediu

▣ Dificultăți juridice

▣ Întinderea corzii

" D-lor colegi , de obicei , **un proiect pentru înființarea sau prelungirea stării de asediu , se judecă mai mult în politic decât în juridic .**

Or , proiectul de față , dă naștere la **atâtea dificultăți din p.d.v. juridic , încât** , d-le ministru , **dacă** nu veți lua toate măsurile ca **să restrângeți aplicabilitatea textului , veți muta toate delictele de la tribunalul corecțional , la instanțele militare .** [-----]

" Mie mi se pare că **această procedură este prea gravă , că ea duce la modificarea codului penal , și chiar la suspendarea codului penal .**

Mă cunoașteți și știți dorința mea de a-mi face datoria . Eu nu mă sui la tribună din dorința de **a fi ostil** , și nici cu **sentimentul de dușmănie** . Am venit la banca ministerială și **am spus : mi se pare că din p.d.v. juridic , ce faceți aici este o monstruozitate .** [-----]

DRloanițescu / 12 mart.'37

▣ Inconsecvența lui Tătăărăscu

▣ În opoziție și la guvern

[**LD 14 nov.2003. multă contradicție este în traiectoria lui Tătăărăscu .**

De la moartea lui Duca , din momentul când l-a copleșit sentimentul puterii , până la sprijinirea dictaturii autoritare a lui Carol II , și terminând cu mezalianța acceptată după instaurarea regimului comunist , este poate drumul cel mai sinuos al generației sale .

Dar , fără prejudecăți și anticipări , acum suntem în martie 1937 .

De mult Tătăărăscu nici nu mai venea prin Parlament , deși preluase și ministerul de Interne , și legea aceasta trebuia să o susțină el . Este adevărat că situația era , etc etc....]

" Am dreptul să vă fac **o citațiune** a unuia din cei mai importanți membri ai guvernului dvs , ca să vedeți **unde puteți să ajungeți** cu întinderea prea tare a unui regim excepțional .

La 1930, Gh.Tătăărăscu scria în cartea " Guvernul de mâine" :

< Regimul excepțional , făcând imposibilă acțiunea de control și de liberă critică a guvernului [era vorba de cenzură] instaurează cu timpul domnia bunului plac , cu toate anexele cunoscute : nedreptatea , abuzul , imoralitatea , prevaricațiunea , în condițiuni de dezvoltare mult mai prielnice , decât acelea ale regimului parlamentar , chiar când este abuziv . >

[-----]

< Regimul excepțional în orice Stat aduce totdeauna cu nașterea sa , necunoscutul și perspectiva sfârșitului .

El coalizează împotriva sa , mai curând sau mai târziu , toată reacțiunea forțelor politice și se înconjoară cu timpul de o atmosferă de ostilitate surdă , în care se dezvoltă toate năzuințele de violență și de terorism . > (pag. 19)

" Este timpul să-i amintiți că atunci **era exact situațiunea de astăzi și că , din cauza unei prelungiri pe timp de trei ani , a unui regim excepțional ,**

**toate imputările pe care d-sa le făcea altădată altor guverne,
pot fi făcute în momentul de față , guvernului dvs. " (aplauze puternice în opoziție.)**

////////////////////////////////////

[LD 15 nov.2003 . Este a patra -a cincea oară, când, în Senat ,
lorga " salvează" din impas inițiativele legislative draconice ale guvernului Tătărescu .
La primă vedere, superficial, s-ar putea da **cea mai comodă explicație :**
acesta era lorga , cu prestigiul și cu ideile lui !

Eu am tentația de a explica acest **rol crescând asumat de lorga**, mai curând exprimând **sugestiile regale** - care , la rândul lor, erau sau nu inspirate de lorga - **decât spontaneități** .
Poate fi urmărit chiar **un fir** - invizibil ochiului nevizat și greu de atestat documentar -
care începe **de la înlăturarea lui Carol** de la domnie , trece prin **Restaurație**,
iese la suprafață o dată cu guvernul de " tehnicieni"

și se va sfârși cu instaurarea numitei "**dictaturi regale**"

Ca de obicei, lorga face largi paranteze, argumentele lui poartă prestigiul **savantului istoric**,
și omului devenit "**seniorul**" **scenei politice românești** .

lorga este năpraznic , dar cu asta cred că **și-a semnat condamnarea la moarte din 1940**

Mai ales că, după 1938 , **represiunile** sub stare de asediu, s-au ținut lanț .

Fără a rosti explicit sentințe de condamnare a **regimului democratic** ;

având dreptate în ce privește **carețele instituțiilor democratice** ;

îngrijorat de spectrul unui **războiului civil** provocat de luptele politice ;

lorga insinuiază în conștiința publică ideea **rolului salvator al armatei**.

Această idee, știm ... va crește , va crește până se va ajunge la Ion Antonescu .]

d.) Nicolae lorga (PD) (2478-2479) / 12 mart.'37

▣ **Ordinea publică - răspunderea guvernului**

" D-le președinte, d-lor senatori, **guvernul și-a luat o însărcinare** ;

în forma aceasta remaniată , și-a luat însărcinarea **de a face ordine în țară** .

Acesta este scopul celei din urmă schimbări din minister și **acesta este sensul cuvintelor care s-au rostit** . **El întrebuintează metoda sa** pentru a face ordine în țară

și **își ia răspunderea întreagă** a măsurilor la care s-a oprit .

[----- guvernarea lorga -----asasinarea lui Duca -----Cenzura -----]

Nicolae lorga / 12 mart.'37 / retro '33

▣ **Sfatul dat lui Duca : liniștirea țării cu orice preț !**

▣ **Pasivitatea organelor administrative,**

▣ **Asasinarea lui Duca .**

[LD : după **ineficiența justiției** , lorga aduce în prim planul atenției
ineficiența , pasivitatea, duplicitatea , organelor administrative "de jos" ,
prefecți, primari , poliție, jandarmi , care nu-și făceau datoria.

Dincolo de " autoritarismul" ce-l caracteriza, prin "**mentalitatea** " sa - cum mărturisea -
Chestiunea , în principiu, este serioasă și **trebuia de meditat asupra ei** .

Și nu mă refer la aspectul strict coergitiv, ci la îndatoririle elementare de **a supraveghea**
și preîntâmpina actele anarhice , extremiste .

Numai că se pune problema : care este **linia de demarcație între libertate**
(ca drept fundamental) și **restrângerea ei** .]

" Au venit apoi ani întregi [**guvernarea PNT**] în care, **sub pretext de democrație**,
s-a îngăduit orice . Și lucrurile acestea lumea nu le uită .

Ele nu rămân la un punct , ci **orice îngăduință , se preface în obicei**,
și **obiceiul devine din ce în ce mai îndrăzneț și mai obraznic**.

" Și **când a venit Duca** la putere , a venit la mine acasă și m-a întrebat

< **Ce crezi că este de făcut în rândul întâi ?** >

< În rândul întâi , liniștirea țării , aducerea țării acesteia la rânduială , cu orice pret >

Metoda întrebuițată , poate , nu a fost cea mai bună .

M-am întrebat **dacă nu cumva sfatul acesta al meu** , l-a îndreptat ,
printr-o mentalitate deosebită a mea , la anumite **măsuri cu caracter electoral** ,
de unde **a eșit acea mare nenorocire de la Sinaia** .

Dar în momentul acela **am constatat că țara aceasta nu este cărmuită** , nu numai
din vina celor de sus , dar fiindcă **întregul aparat administrativ nu-și îndeplinește datoria** .

Ce s-a întâmplat **acum la Bacău** , o dovedește .

Un grup de oameni disciplinați , îmbrăcați într-o anumită **uniformă [legionari]** ,
pot să **ajungă stăpânii unui oraș întreg** , pot să **terorizeze pe oricine** ,
și pot **impune rezultatul în alegeri** .

Așa se întâmplă ori de câte ori administrația dispare .

Nici **prefectul** , nici **primarul** , nici **comandantul jandarmilor** , nimeni nu intervine
acolo unde **intervenția trebuie să se producă imediat** ,

și într-un chip strivitor , **pentru autorii dezordinii** ,

pentru că , dacă unul din ei este **pedepsit cum trebuie** , **alții nu mai îndrăznesc** .

Din îngăduirea unuia și altuia , se ajunge acolo unde **oricine își îngăduie astăzi orice ..**

" Eram în gară , atunci când **trupul nenorocitului meu prieten [Duca]**

era suit în vagon - ați fost poate câțiva dintre dvs acolo în gară - **a intrat oricine a vrut** .

Erau oameni care râdeau , și ar fi fost lucrul cel mai **ușor** , **ca toți miniștrii** care erau
de față , și **toți reprezentanții autorității să fie omorâți** , așa cum a fost Duca .

Iar într-o odaie vecină , unde era **închis unul din asasini** ,

un membru al familiei lui Duca a tras cu revolverul într-unul din asasini .

Dar ce este aceasta , decât **cea mai desăvârșită anarhie** , care a **continuat zi de zi** ,
din cauza **unui motiv** de care ar trebui să **ne dezbrăm** cu toții ,

teama ca nu cumva să scadă popularitatea noastră .

Trebuie să căutăm ca , **împotriva tuturor , și cu orice jef** ,

trebuie să se meargă până la capăt . "

Nicolae Iorga / 12 mart.'37

▣ Cenzura

" Ați introdus cenzura . **Ce face cenzura ? Nici nu știu măcar agenții cenzurii**
ce trebuie să suprim . **Li se pare** că dacă este cenzură , **trebuie să primească**
o anumită direcțiune , care variază de la o zi la alta , și de la un om la altul !

" **Nu este permis să se offenseze Coroana** .

Ei bine , în foaia d-lui Maniu "**România Jună**" , **Regele a fost insultat**

sub diferite forme : și un imbecil ar fi descoperit ce ascund .

" **Nu trebuie tolerate atacuri împotriva aliaților** .

Atacuri împotriva aliaților apar zilnic , în special în **presa germană din Ardeal** ,
Franța a fost atacată timp de 4 ani de zile .

" **Nu e permis să se răspândească știri false** .

S-au răspândit știri false , cu toate acestea de **cine a vrut și cu anumite scopuri** ,
care au și fost atinse .

" **Nu este permis să se excite** la **uciderea unui om sau**
la **suprimarea unei clase sau categorii sociale** .

Aceasta s-a făcut neconținut .

Ați tolerat toate lucrurile acestea și ați ajuns la **rezultatele** pe care le vedeți , în sfârșit ,
acum , pentru care **sunt responsabili cei care au luat prea ușor o sarcină**
care era prea grea pentru umerii lor . "

[LD 15 nov.2003. Puțin **tragi-comice** , deseori **ridiculate prin eșec** ,

alte ori **uite prin biruință** , "**asalturile** " **asupra Capitalei**
traversează istoria modernă și contemporană a României .

De la **melodramatica întrunire** de la Muzeul din Iași , din 1859 ,

care l-a impus la domnie pe **Cuza** la **aducerea** a lui **Carol I** și **lovitura de stat** din 1864....

de la **asaltul PNT** asupra Bucureștiului în 1928 la **Restaurația lui Carol II** în 1930
de la instaurarea **regimului dictatorial Carol II**, din 10 februarie 1938
la abdicarea forțată a lui Carol și instaurarea **regimului Antonescu**, din toamna 1940 ...
de la abdicarea și alungarea **regelui Mihai**, din dec.1947, cu instaurarea dictaturii comuniste ...
la răsturnarea lui **Nicolae Ceaușescu**, din dec.1989.

Asalturile "nereușite" ... sunt date uitării sau au rămas de-a pururi controversate :

de la mișcarea lui **Mircea Mălăeru** la **rebeliunile legionare**

de la **Piața Universității** ...la **mineriade** ...

Să mai spună cineva că nu suntem popor " latin " !

Deși este o divagație, s-ar putea scrie și așa istoria , nu ?! Dar

Sunt în **anul 1937** și se hotărăște **starea de asediu** .

Este adevărat că **tabloul zugrăvit de Iorga este autentic**,

prevestind o campanie electorală cu **aspect de război civil**.

Sub starea de asediu permanentizată de liberali , **libertatea a fost neîngrădită**

și **luase forme anarhice** . Nu este vorba numai de **mișcarea legionară**,

ci include și **PNC-ul lui Goga**, și **PNT-ul lui Mihalache** , ș.a.]

Nicolae Iorga / 12 mart.'37

▣ Starea de asediu / reluare/

" În ceea ce privește **starea de asediu** , v-am spus de atâtea ori,
că **noi glumim de atâția ani** de zile cu **starea de asediu a lui Cuza Vodă** .

Pe vremea aceea , însă , **era o voință** , și lângă voința aceasta ,

erau alte voințe gata să intre în acțiune oricând.

"**Starea de asediu** a lui **Cuza Vodă** era venită după **manifestarea de stradă**

pusă la cale, nu vă supărați, de **membrii Partidului Liberal** ,

care **nu-l sufereau pe domnitorul Cuza** pentru motive de **ideologie și interese de partid**.

Pe vremea aceea, **Mircea Mălăeru** , **pus la cale de partidul de opoziție**,

a vrut să dea foc țării și a venit la București ;

Este cea dinăi încercare de a lua Capitala României cu **asalt** .

Dar **Cuza Vodă** a putut să ierte pe **vinovați** și să-i scoată din închisoare

pe acei care au fost bănuți.

Pentru ce ? Pentru că **se știa** că pe vremea aceea, **starea de asediu înseamnă**

- nu știu dacă dvs v-ați gândit deseori la acest lucru - că

dacă cineva iese înarmat în stradă și încearcă un atentat ,

este pus la zid și împușcat ! Aceasta înseamnă starea de asediu . (**aplauze**)

Și când știe cineva că pentru aceasta poate să nu mai vadă a doua zi lumina zilei,

o societate întreagă se liniștește . "

" **Ce fel de stare de asediu este aceasta ,**

când **cine a vrut s-a adunat** , **cine a vrut să vorbească, a vorbit tot ce a vrut**,

și **ziarele erau pline** a doua zi de toate **cuvintele de atâtare pronunțată**,

au fost **congrese** care nu însemnau decât **luarea cu asalt a Bucureștiului de un partid ;**

cu **tribune** așezate în **mijlocul orașului** , cu lume cu **steaguri**, cu anumite **uniforme**,

cu **declarații** că **cine este acolo , este totul**, și **partidul care guvernează** .

Că totul este rău în afară de voința partidului aceluia.

Aceasta este anarhie ! "

"**Mie îmi era rușine** de ceea ce se vedea în astfel de zile, cu **trenuri puse la dispoziție**

- plătite, fără îndoială ! - dar **puse la dispoziție de dvs** .

La un moment dat **era un german în casă la mine** căruia i- am spus zâmbind :

< **ca la dvs !** > < **Nu ca la noi !** > mi-a răspuns. < **Noi, ce am făcut în Germania**

am făcut cu oameni aleși , cu foști ostași, care răspundeau și aveau oconștiință ,

nu cu oameni prinși cine știe cum, cu o răsplată care este o pomană adeseori. >

" **Și ca să sperii pe cine ? Pe Suveran ?**

Suveranul are experiența lui, e un român ca noi,

care **știe ce se ascunde sub haina fiecăruia**.

Ce să sperii ? Să sperii lumea ?[-----]

▣ Încredere desăvârșită în armată

▣ Instanțele militare - instanțe incoruptibile

"Și atunci dvs, care știți cum achită judecătorii și jurații ,
și câte crime politice au fost amnestiate de jurați (vii aplauze) ;
dvs știți că astăzi se arestează turburătorii și mâine se pun în libertate ,
pe baza nu știu cărui articol din nu știu care cod,
ați socotit că este necesar să veniți cu aceste măsuri .

"Căci altminteri ce mai rămâne ?

Când administrația nu lucrează , când justiția nu condamnă,
rămâne un lucru : armata, armata care s-a păstrat curată ,
în mijlocul căreia n-au pătruns luptele de partid (vii aplauze , îndelung repetate)
și care nu consimte în nici un chip să tolereze dezordinea
care pregătește războiul civil. " (aplauze puternice)

"Față de agitațiile comuniste , care se ascund , dar care nu sunt mai puțin periculoase,
față de agitația cealaltă [legionară] care nu-și mărturisește nici odată ținta adevărată ...

" Față de aceasta este mai bine ca armata să intervie astăzi ca judecători ,
potrivit unei legi , decât ca în Spania . mâine să intervină cu piști și tunuri ,
pentru a suprima pe răsculați " (aplauze prelungite)

" Armata aceasta mai are două însușiri . Una din aceste însușiri este că
e bazată pe ordinea neclintită și a doua , că ofițerii noștri sunt plini de acel bun simț,
care în unele împrejurări nu numai că interpretează legea, dar găsește și ceva dincolo de
lege : această virtute fundamentală a acestui popor, care este bunul simț.

Și eu mă încred în bunul simț , în respectul de ordine al acestei admirabile armate
și în puterea acestei legi , eu cer să meargă până la capăt ,
pentru a suprima ceea ce de atâția ani turbură bunul mers al acestui popor."
(aplauze puternice , îndelung repetate)

////////////////////////////////////

Legea stării de asediu / 12 mart.' 1937

18.) CZCodreanu , scrisoare , *Expoziția internațională studentească*, Napoli , 14 mart.'37

(Arhiva ISISP, fond V, dosar 227, f. 8- 10)

(Direcția generală a Poliției ; copie de pe scrisoare, 17 martie '37)

Scrisoarea trimisă de CZC , în numele studenților creștini români,
către Comitetul de organizare a Expoziției internaționale studentești
de la Neapoli. Printre altele spunea :

< [-----] guvernul, îngrozit de mersul vijelios al mișcării noastre
(a constatat cu ocazia înmormântării lui Moța și Marin)
a închis de acum două săptămâni toate căminele studentești . [-----]
dar ori câte piedici ni s-ar pune, victoria noastră se apropie , căci ,
precum mișcarea fascistă a avut calea înăsprită , și totuși a izbutit ,
la fel și mișcarea noastră nu va fi posibil să fie zăgăzuită nici o dată,
și România va deveni neântârziat o ROMÂNIE LEGIONARĂ .>

CZC / 14 mart. '37

19.) Av.Tully Rozenthal, *Mișcarea evreească din România*, , 1937

(Almanah, A.Z.T.E) Doc.integral - fișier Evrei- II

Av.Tully Rozenthal / retro 4 mai 1934-1937 (p. 163)

▣ Activitatea PER.

▣ Relația cu UER

▣ Frontul Unic de Apărare

Dar activitatea PER n-a încetat

La 12 sept.1934, moare dr. **IR.Baubergher** , președ. organizației din Vechiul Regat .

Creșterea mișcărilor antisemite, a determinat pe **conducătorii PER**

să încerce **crearea unui Font Unic de Apărare** , a intereselor evreești ,

chiar și cu cei din lagărul celeilalte organizații politice evreești,

Uniunea Evreilor Români.

În ian.1936, ia ființă **Consiliul Central al Evreilor din România**,

sub conducerea **dr.W.Filderman** , alcătuit din **reprezentanți UER și PER** ,

și **dr. I.Niemirower** ca reprezentant al **Cultului mozaic**.

Crearea CCER , nu a împiedicat partidele să-și continue activitatea

Tineretul PER, sub conducerea **av.Mișu Benvenisti**, a organizat **seminarii** ,

conferințe publice, și a organizat **Contenciosul PER** .

În iun.1937, s-a organizat **Congresul PER** , care a dezbătut problemele ce frământau evreimea.

Rezoluția politică ce a apărut în presă,

denotă **îngrijorarea conducătorilor evrei** cu privire la **soarta evreilor români**,

ce doresc să rămână **cetățeni loiali țării**.

Noua conducere PER .

Th.Fischer - preșdinte ; **Mișu Weisman** ,**S.Singer** ,**M.Benvenisti** - vicepreședinți ;

Comit.de direcție ; **Org de tineret** .

Av.Tully Rozenhal/ 1937

20.) Gyori Illés Istvan "Metamorphosis Transylvaniae "

Kiadtu az Uj Transilvanis , Cluj, 1937

Cf.Todor Avram, "**Transilvanismul.Sufletul ardelean.Ideea ardeleană.**"

[BCS , Mss 17.685]

[**LD: 21 nov.2003.**Folosesc câteva **extrase traduse de Todor Avram**, așa, ca idee, și mă gândesc ce handicap avem noi prin necunoașterea limbii maghiare.

În interbelic, ardelenii care apucaseră să trăiască în **vechea Austro-Ungarie** , **cunoșteau maghiara**, încât dialogul era pe un teren cunoscut .

Bine'nțeles, pe firul urmărit de **Todor Avram**,el **citează** mai ales **autori maghiari**

cu **tendințe democratice**, să **spunem de "stânga"** , curent intelectual, scriitoricesc,

reprezentând **curentul "ideii ardelenesti"**... într-o **idilică colaborare ardelenescă** , dacă se poate ... cumva **autonomă**.

Datorită evoluției evenimentelor apropiate ... acest curent a dispărut subit în 1940 ...

și , după părerea mea ,revine din când în când, în momente de confuzie sau tranziție.]

[**LD: atenție !** Revedi fișierul anterior , tot la AvramTodor, problema maghiară .]

Kuncz Aladar /'36

< **Dovada ideii ardeleneste este Ardealul însuși , încorporat în ea.**

Și mărturii sunt popoarele ardeleneste care pot trăi alături

fără să renunțe la caracteristicile specific naționale .

Acesta este un program gata , crescut din condițiile ardeleneste . >

[**LD** : Nu am tremă și accente corespunzătoare la alfabetul maghiar și german.

Folosesc semne alăturate] **Doc.integral- fișier Maghiari II**

Gyori Illés Istvan / 1937 / retro '1919/ (p. 11-19)

▣ Clasa politică maghiară din Transilvania

▣ Speranța în armata română .

Suntem nevoiți să mărturisim că **maghiarilor de aici** [din Transilvania] , tocmai atunci în vremurile critice [1918-1919] **le-au lipsit conducătorii politici competenți**. **Conducătorii** dinainte și din timpul războiului , o parte **s-au retras** la adăpostul palatelor ferite de bombardamente din **Budapesta** , așteptând în confort evoluția crizelor ; **altă parte au emigrat în străinătate , evitând calea răspunderilor pentru trecut** ; **cei puțini, câți au rămas, n-au îndrăznit să-și asume obligația inițiativei**, sub nici o formă . **Ordinea răsturnată și anarhia provocată de soldații înarmați care se întorceau de pe front**, putea fi frântă numai cu mână energică , dar diferitele **Consilii Naționale** au fost **complet neputincioase în fața curentului distructiv** . Când în **martie 1919** , s-a proclamat **Republica Sovietică** , **societatea maghiară spera limpezirea situației de la armata română** , care sosea în unități compacte . Așa se explică **fenomenul , aparent ininteligibil, că burghezia maghiară a câtorva orașe ardelenne (care a suferit încercările grele ale stăpânirii roșii) a salutat armata română ca pe eliberatori** . Astfel , la **Oradea, Satu Mare, și alte orașele** , **burghezia maghiară zorea intrarea armatei române** . **Conducătorii maghiarilor își imagineau** că " **eliberarea** " este o stare de tranziție , **dar curând , în urma armatei române, a sosit și administrația românească** care **s-a grăbit să organizeze orașele " eliberate"**
Gyori Illés Istvan

▣ Refuzul jurământului

▣ Rezișența pasivă

▣ Repatrierea în Ungaria

În aceste vremuri tulburi, **maghiarimea a simțit puternic lipsa conducătorilor** . **Dacă ar fi avut măcar un singur conducător** care, față de dispozițiile contradictorii budapestane, ar fi lansat lozinca **< Toată lumea să rămână pe loc! Toată lumea să depună jurământul ! >** cu totul **altfel s-ar fi format situația maghiarilor** ajunși **sub stăpânire românească** . Dar **nimeni n-a vrut să apară și să-și ia responsabilitatea** pentru ca **funcționarii care au jurat credință lui Francisc Iosif, Carol IV și Consiliul Național Maghiar , să jure regelui românilor , să accepte oferta conducătorilor români și să nu-și saboteze funcțiile în speranța că Românii nu le vor ocupa posturile părăsite** . Această sabotare , **refuzul jurământului**, pe care au numit-o " **rezistență pasivă** " , a pecetluit definitiv soarta maghiarimii din Transilvania . La schimbarea " **imperului** " , peste **100.000 funcționari publici erau în Transilvania** . Ei și-au pierdut baza economică , **și-au păstrat doar armătura ideologică** care și așa era învechită de la începutul secolului . Săptămâni, luni și ani, au trecut într-o inactivitate absolută . Firile mai visătoare **pândeau de pe acoperișurile caselor sosirea armatei maghiare eliberatoare** , și în acest timp **Românii s-au organizat comod în Transilvania** . Când au vrut să dea jurământul [**după Trianon**] , **românii nu mai aveau nevoie de ei** ,
[-----]

Gyori Illés Istvan

▣ Revizionismul maghiar versus Intoleranța românească

▣ Necesitatea apropierii dintre cele două țări și popoare .

[LD : o foarte prețioasă mărturie, dar rarisimă .]

Cu toată politica românească din 1918, care s-a mișcat pe linia scopurilor ei naționale, **curentul ultra naționalist** , care a supus la multe încercări viața minorității maghiare , **este de dată recentă** .

La izbucnirea acestei intoleranțe naționale românești ,
a contribuit mult **propaganda revizionistă** care a predominat **viața politică a Ungariei** .
El , Gyori , a stat de vorbă cu **factori politici români** care indică drept **cauză imediată**
a atmosferei antiminoritare maghiare , **declarațiile lui Go"mbo"s și Mussolini**.
Totuși, mergem pe un drum de apropiere .
Minoritatea maghiară transilvăneană așteaptă cu nerăbdare vremea când
cele două state se vor așeza la masa tratatelor.
Articolul de Crăciun a lui **Istvan Bethlen** [ID ?] a avut mare ecou în România.
Căci și politicienii români știu că cele două țări - România și Ungaria -
înconjurate de marea masă germană și slavă , mai curând sau mai târziu
vor trebui să se întâlnească pe linia intereselor comune.
Minoritatea pitică maghiară , care ținea înainte de război
toată puterea politică și economică , a inculcat în mase anumite dogme.
O astfel de dogmă a fost **teoria supremației maghiarimei** .
Am sădit , în generații, ideea că supremația maghiară este o lege naturală ,
este voința lui Dumnezeu, și nu poate fi modificată.
Cine se îndoia de asta , era anatemizat . Să nu se uite cazul lui Ja'szi Oskha' r !
Gyori Illés Istvan /1937

21.)